

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYO-EKONOMİK AİLE YAPILARININ
E-ÖĞRENMEYE YANSIMALARI

Yüksek Lisans Tezi

Birol ÇELİK

İstanbul, 2011

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
Fen Bilimleri Enstitüsü
Bilgi Teknolojileri

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYO-EKONOMİK AİLE YAPILARININ
E-ÖĞRENMEYE YANSIMALARI

Yüksek Lisans Tezi

Birol ÇELİK

Danışman: Prof. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

İstanbul, 2011

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
Fen Bilimleri Enstitüsü
Bilgi Teknolojileri

Tezin Başlığı : Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik
Aile Yapılarının E-Öğrenmeye Yansımaları
Öğrencinin Adı Soyadı : Birol ÇELİK
Tez Savunma Tarihi : 22.04.2011

Bu yüksek lisans tezi Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Doç. Dr. Tunç BOZBURA
Enstitü Müdür V.

Bu tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Tez Sınav Jürisi Üyeleri:

Prof. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU (Tez Danışmanı) :

Doç. Dr. Zehra ÖZÇINAR :

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Alper TUNGA :

ÖNSÖZ

Yapılan bu çalışma esnasında yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Prof.Dr. Hüseyin UZUNBOYLU'ya, hayatım boyunca maddi manevi desteklerini esirgemeyen aileme teşekkürü borç bilirim.

22.04.2011

Birol ÇELİK

ÖZET

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-EKONOMİK AİLE YAPILARININ E-ÖĞRENMEYE YANSIMALARI

Çelik, Birol

Nisan 2011, 152 Sayfa

Bilim çağına girerken bütün ülkelerin üzerinde önemle durdukları ve giderek daha fazla kaynak ayırdıkları sektör eğitimidir. Bilim ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak eğitimde kaliteyi yükseltmek, işgücü potansiyelini sanayi toplumunun gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için çok değişik eğitim yöntemleri denenmeye başlanmıştır. Bu yöntemlerden biri de Uzaktan Eğitimidir.

Araştırmanın birinci bölümünde araştırmanın konusu, amacı, araştırma problemi, araştırma soruları, varsayımlar ve araştırmanın sınırlılıkları açıklanmaktadır.

Araştırmanın ikinci bölümünde ise yapılan literatür taraması sonucu ulaşılan konu ile ilgili kaynaklar değerlendirilmiştir. Bu bölümünde çalışmanın başlangıç aşamasında oluşturulan araştırma soruları doğrultusunda konunun kavramsal çerçevesi ortaya koyulmuştur. Ayrıca genel olarak toplumsal değişim süreçlerinin eğitim sistemlerine etkisi ve yaşam boyu eğitim ihtiyacı konuları tartışılmaktadır. Toplumsal yapıda meydana gelen tüm değişimler, eğitim sistemlerini de etkiler. Bilgi çağına geçiş sürecinin yaşandığı günümüz toplumlarında geçmiş dönemlerinin gelenekselleşmiş yöntemlerinin eğitimlerin gerçekleştirilmesinde yetersiz kalmaktadır. İnsanların gündelik yaşantısından, aile yapısına ve çalışma saatlerine kadar çok çeşitli alanlarda yapısal değişiklikler yaşanmaktadır. Toplum artık geçmiş dönemlerden çok farklı bir yaşam biçimine sahiptir. Günümüz toplumları yüz yüze eğitimlerin yanında internet teknolojilerinin de yardımıyla kurulacak zaman ve mekândan bağımsız gerçekleştirilebilen esnek yapıllı eğitimlere ihtiyaç duymaktadır. Bu eğitimlerde başarılı olabilmek için davranışsal ve bilişsel yaklaşımların yanında özellikle yapılandırmacı yaklaşım prensiplerine dayalı, işbirlikli öğrenme, proje tabanlı öğrenme, tam öğrenme gibi öğrenci merkezli eğitim stratejilerinden faydalanılmalıdır.

Araştırmanın yöntemine ilişkin ayrıntılar üçüncü bölümde açıklanmaktadır. Bu bölümde konu seçimi, araştırmanın modeli, çalışma gerçekleştirilirken kullanılan yöntem ve teknikler, evren ve örneklem ile veri toplama araçları hakkında bilgiler verilmektedir.

Araştırma ile literatürde tespit edilen boşluk doldurulmaya çalışılmıştır. Anket çalışması, kâğıt üzerinde ve Google Docs – Form üzerinden online olarak yapılmıştır. Online ankete katılım duyuruları mevcut e-posta listeleri ve sosyal paylaşım siteleri üzerinden yapılmıştır. Kâğıt üzerinden doldurulan anketlerdeki veriler öncelikle web tabanlı Google Docs - Form uygulamasına işlenmiştir. Ardından SPSS programı yardımıyla çeşitli konulardaki veriler tablolar haline getirilmiş ve bunlar ile demografik özellikler, sahip olunan teknolojik imkânlar, e-öğrenmeye bakış açıları gibi bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri incelemeye yönelik çapraz tablolar oluşturulmuştur. Birbirinden bağımsız nicel değişkenler arasındaki sistematik ilişkilerin anlamlılığının ve aralarındaki farkların ortaya koyulmasında ki kare bağımsızlık testinden faydalanılmıştır.

Bu anketten elde edilen bulgularda araştırmanın dördüncü bölümünü oluşturan bulguların değerlendirilmesi bölümünde yorumlanmıştır. Bu bölümde elde edilen sonuçlar kısaca değerlendirilecek olursa;

- Uzaktan eğitim, çok çağdaş bir eğitim olarak görülmektedir,
- E-öğrenmenin, geleneksel eğitim kadar etkili olduğu söylenebilir,
- Eğitim yoksulluğunu azaltacak bir faaliyet olarak görülmektedir,
- Uzaktan eğitimin: Öğretmen eksikliğini gidermek, fırsat eşitliği sağlamak, yeni gelişen teknolojilerin takibi, fiziki ortam açığının kapatılması konusunda eğitime katkıda bulunduğu görülmektedir.

Son olarak sonuç ve değerlendirmeler bölümünde tezin genel bir değerlendirilmesi yapılarak gelecekte yapılacak olası araştırmalar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: e-öğrenme, Uzaktan eğitim, Bilgisayar, İnternet, Sosyo-ekonomik düzey

ABSTRACT

SOCIO-ECONOMIC FAMILY STRUCTURE OF STUDENTS REFLECTIONS ON E-LEARNING

Çelik, Birol

April 2011, 152 Pages

Entering the age of science, all the countries agreed on the importance of education. Nowadays, more resources are being allocated to this sector. In parallel with the developments in science and technology, to increase the quality of education and the skills and the behaviors required by the industry, many different training methods have been tried. One of these methods is e-learning.

In the first part of the research; subject, purpose, problems, questions, assumptions and limitations of the research has been explained.

In the second part, references related to the subject, have been evaluated by means of a literature review. In initial phase of the study, the conceptual frameworks of issues have been revealed, according to the research questions. In addition, the effects of social processes of change in education systems and the needs for lifelong education issues are discussed. All the changes in the social structure, affects both the educational systems. For today's society experiencing the transition process to the information age, traditional training methods will be inadequate. A wide range of changes are experienced in people's daily lives, family structure and working hours. There is now a new lifestyle of the society.

Today's society needs a type of flexible structure in education, besides face-to-face training, which can be performed independently of time or place, with the help of the internet technologies. In order to be successful in this period, the advantages of student centered education strategies like; cooperative learning, project-based learning and complete learning can be used as well as the behavioral and the cognitive approaches.

The third section describes the details of the research method. Information about the topic selection, model of the research, techniques and methods, the universe and the sampling and also data collection tools, is given in this section.

This research tried to fill the gaps found in the literature. The survey made by use of hardcopy and online forms on Google Docs tool. Online survey announcements done through social networking sites and existing mailing list. The data on hardcopy surveys filled out to web-based Google Docs - Form application. By the

help of SPSS program, whole data on various subjects transformed to data tables of demographic characteristics, technological possibilities, viewpoints of e-learning etc. These data tables used to examine the relationships between independent variables. Systematic relations and differences between quantitative variables that are independent from each other examined with chi-square test to introduce.

Research findings from this survey interpreted as a part of the fourth section. Results can be evaluated as brief;

- Distance learning seen as a modern education technic,
- E-learning is as effective as traditional education,
- Education seen as an activity to reduce poorness
- Distance Learning helps: resolving the lack of teachers, ensuring equality of opportunity, following newly developed technologies, resolving physical environment lackness

Finally on overall evaluation of results section of this thesis there are recommendations for future research.

Keywords: E-learning, Distance education, Computer, Internet access, Socio-economic level,

İÇİNDEKİLER

TABLolar	x
ŞEKİLLER	xiv
KISALTMALAR VE SEMBOLLER	xv
1. GİRİŞ	1
1.1 ARAŞTIRMANIN KONUSU	3
1.2 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	12
1.3 ARAŞTIRMANIN AMACI	12
1.4 ARAŞTIRMA PROBLEMİ	13
1.5 ARAŞTIRMANIN SORULARI	13
1.6 ARAŞTIRMANIN TEZİ	14
2. KURUMSAL TEMELLER	15
2.1 EĞİTİM	15
2.1.1 Tanımı	15
2.1.2 Öğretim ve Öğrenme	15
2.1.3 Tarihsel Süreç Bakımından Bilgiye Ulaşılması, Bilginin Aktarılması Ve Öğrenme	15
2.1.3.1 Tarım çağı	17
2.1.3.2 Sanayi çağı	19
2.1.3.3 Bilgi çağı	24
2.1.4 Bilgi Çağındaki Teknolojik Gelişmelerin Eğitime Etkisi	29
2.1.5 Bilgi Toplumunda Okul	31
2.1.6.1 Eğitim programları	37
2.1.6.2 Eğitimli insan	38
2.1.7 Yaşam Boyu Öğrenme	41
2.2 E-ÖĞRENME	45
2.2.1 Tanımı	45
2.2.2 Tarihsel Gelişimi	46
2.2.3 Uzaktan Eğitim (Öğretim)	47
2.2.3.1 Tanımı	47
2.2.3.2 Tarihsel gelişimi	50
2.2.3.2.1 Dünyada uzaktan eğitim uygulamaları	50
2.2.3.2.2 Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları	53
2.2.3.3 E-Öğrenme araçları	55
2.2.3.4 E-öğrenme teknolojileri	56
2.2.3.4 Eğitimde e-öğrenme araçlarının kullanılması	59
2.2.3.5 E-öğrenmenin avantajları	60
2.2.3.6 E-öğrenmenin dezavantajları	61
2.2.3.7 Eğitimde fırsat eşitliği ve internet tabanlı öğrenme	62
2.2.3.8 Karma eğitim	64
2.2.3.9 Uzaktan eğitimde motivasyon	66

2.2.3.10 Eğitim stratejileri ve uzaktan eğitim.....	68
2.2.3.10.1 Öğrenci merkezli eğitim.....	68
2.2.3.10.2 İşbirlikli öğrenme	68
2.2.3.10.3 Proje tabanlı öğrenme.....	69
2.2.3.10.4 Tam öğrenme	70
2.2.3.11 Uzaktan eğitim ve insan sağlığı	71
2.3 SOSYO-EKONOMİK DÜZEY	72
2.3.1 Yaşam Tarzı.....	73
2.3.2 Gelir Seviyesi	74
2.3.3 Eğitim - Öğretim.....	74
2.3.4 Sınıf Bilinci.....	75
3. VERİ VE YÖNTEM	77
3.1 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	77
3.2 EVREN VE ÖRNEKLEM	77
3.3 VERİLERİN TOPLANMASI.....	77
3.4 VERİLERİN ANALİZİ	78
4. BULGULAR	79
4.1 BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER İLE İLGİLİ BULGULAR.....	79
4.1.1 Cinsiyet Değişkeni İle İlgili Bulgular.....	79
4.1.2 Okuduğunuz Okul Türü Değişkeni İle İlgili Bulgular.....	80
4.1.3 Ailedeki Birey Sayısı İle İlgili Bulgular	80
4.1.4 Aile Bireylerinin Eğitim Durumu Değişkeni İle İlgili Bilgiler	81
4.1.5 Ailenin Ortalama Aylık Geliri İle İlgili Bulgular	83
4.1.6 Evinizde Aşağıdaki Cihazlardan Hangileri Var? İfadesine İlişkin Bulgular	84
4.1.7 Günde Ortalama Kaç Saat İnternete Giriyorsunuz? İfadesine İlişkin Bulgular	84
4.1.8 Hangi Bağlantı Olanaklarına Sahipsiniz? İfadesine İlişkin Bulgular	85
4.2 BAĞIMLI DEĞİŞKENLER İLE İLGİLİ BULGULAR	88
4.2 Günlük Ortalama İnternete Giriş Süresinin Bağlı Olduğu Değişkenlerin Saptanmasına İlişkin Bulgular	102
4.2.1 Ailenin Ortalama Aylık Geliri İle Günlük Ortalama İnternete Giriş Saati Arasındaki Regresyon ve Korelasyon Analizi	102
4.2.2 İnternete Bağlantı Olanakları İle Günlük Ortalama İnternete Giriş Süresi Arasındaki Regresyon Ve Korelasyon Analizleri... 104	
4.2.3 İnternete Nasıl Bağlanıyorsunuz? İfadesi İle Günlük Ortalama İnternete Giriş Saati Arasındaki Regresyon Ve Korelasyon Analizi	105
4.3 ÇAPRAZ TABLOLAMA	107
5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER	115
KAYNAKÇA.....	120

EKLER	128
EK A : Anket Formu	129

TABLolar

Tablo 2. 1 : Değişen eğitim modeli.....	28
Tablo 2. 2 : Okul modelleri	32
Tablo 2. 3 : Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi	46
Tablo 2. 4 : Uzaktan eğitim turleri	49
Tablo 2. 5 : Uzaktan eğitim teknolojilerinin sınıflandırılması.....	57
Tablo 2. 6 : Uzaktan eğitimde kullanılan teknolojilerden bazılarının avantaj ve sakıncaları.....	58
Tablo 4. 1 : Cinsiyet değişkeni frekans tablosu	79
Tablo 4. 2 : Cinsiyet değişkeni ortalama ve standart sapma tablosu	79
Tablo 4. 3 : Katılımcıların Okul Türü Frekans Tablosu.....	80
Tablo 4. 4 : Katılımcıların Aile Birey Sayısı Frekans Tablosu	80
Tablo 4. 5 : Ailede Bulunan Master / Doktoralı Birey Sayısı Frekans Tablosu	81
Tablo 4. 6 : Ailede Bulunan Lisans / Yüksek Okul Birey Sayısı Frekans Tablosu	81
Tablo 4. 7 : Ailede Bulunan Orta Öğretim / Lise Birey Sayısı Frekans Tablosu.....	82
Tablo 4. 8 : Ailede Bulunan İlk Öğretim / İlk Okul Birey Sayısı Frekans Tablosu	82
Tablo 4. 9 : Ailede Bulunan Okuma Yazma Bilmeyen Birey Sayısı Frekans Tablosu	83
Tablo 4. 10 : Katılımcı Ailelerinin Aylık Ortalama Geliri İle İlgili Frekans Tablosu	83
Tablo 4. 11 : Katılımcıların sahip olduğu teknolojik cihazlar ile ilgili frekans tablosu.....	84
Tablo 4. 12 : Günlük İnternete Giriş Süreleri Frekans Tablosu	84
Tablo 4. 13 : Günlük İnternete Giriş Süreleri İle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Tablosu.....	85
Tablo 4. 14 : Sahip Olunan Bağlantı Olanakları Frekans Tablosu.....	85
Tablo 4. 15 : İnternete evde masaüstü bilgisayar ile girenlere ait frekans tablosu	86
Tablo 4. 16 : İnternete taşınabilir bilgisayar ile girenlere ait frekans tablosu	86
Tablo 4. 17 : İnternete cep telefonu ile girenlere ait frekans tablosu	87
Tablo 4. 18 : İnternete internet kafede girenlere ait frekans tablosu.....	87
Tablo 4. 19 : İnternete okul imkânları ile girenlere ait frekans tablosu	87

Tablo 4. 20 : Uzaktan eğitimi çok çağdaş bir yöntem olarak görenlere ait frekans tablosu.....	88
Tablo 4. 21 : Uzaktan eğitimin geleneksel eğitim kadar etkili olduğu sorusuna ait frekans tablosu.....	88
Tablo 4. 22: “Uzaktan eğitim konusundaki faaliyetlere harcanan zamana acıyorum” frekans tablosu.....	89
Tablo 4. 23 : "Uzaktan eğitim insanda farklı heyecan uyandırıyor" frekans tablosu.....	89
Tablo 4. 24 : “Uzaktan eğitim bireylerin eğitim yoksunluğunu ortadan kaldıracak bir yaklaşımdır” frekans tablosu	90
Tablo 4. 25 : "Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir" frekans tablosu	90
Tablo 4. 26 : "Uzaktan eğitim kitlelere ulaşmada çok büyük bir güçtür" frekans tablosu	91
Tablo 4. 27 : “Uzaktan eğitimle ilgili çalışmalar olabildiğince yaygınlaşmalıdır.” frekans tablosu.....	91
Tablo 4. 28 : “Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip etmiyorum.” frekans tablosu.....	92
Tablo 4. 29 : "Geleneksel eğitimi yeniden düzenleyip iyileştirmek yerine uzaktan eğitim yaklaşımına yatırım yapılması beni rahatsız ediyor." frekans tablosu.....	92
Tablo 4. 30 : "Uzaktan eğitim için ayrılan kaynaklar geleneksel eğitimde değerlendirilmelidir." frekans tablosu	93
Tablo 4. 31 : "Uzaktan eğitim programlarını ticari buluyorum." frekans tablosu	93
Tablo 4. 32 : "Uzaktan eğitimle alınan diplomaları saygın bulmuyorum." frekans tablosu.....	94
Tablo 4. 33 : "İnternet uzaktan eğitim için ideal bir araçtır." frekans tablosu.....	94
Tablo 4. 34 : "Uzaktan eğitimin klasik eğitimden pek farkı olmadığını düşünüyorum." frekans tablosu.....	95
Tablo 4. 35 : "Uzaktan eğitim öğretmen eksikliğini gidermek için kullanılabilir." frekans tablosu.....	95
Tablo 4. 36 : "Uzaktan eğitim öğrenciyi sınırlandırabilir." frekans tablosu	96
Tablo 4. 37 : "Uzaktan eğitimin öğrencilerin merakını daha canlı tutabileceğini düşünüyorum." frekans tablosu.....	96
Tablo 4. 38 : "Uzaktan eğitimin öğrenci merkezli eğitim sağlayacağını düşünmüyorum." frekans tablosu	97
Tablo 4. 39 : "Uzaktan eğitim, eğitimde fırsat eşitliği sağlayabilir." frekans tablosu.....	97

Tablo 4. 40 :	"Etik (ahlaki) ilkelerin uzaktan eğitimde daha uygulanabilir olduğunu düşünüyorum." frekans tablosu	98
Tablo 4. 41 :	"Uzaktan eğitim yeni gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır." frekans tablosu.....	98
Tablo 4. 42 :	"Uzaktan eğitim öğrencilerin sosyalleşmelerini engelleyebilir." frekans tablosu.....	99
Tablo 4. 43 :	"Uzaktan eğitimde öğretmensiz öğrenmenin gerçekleşebileceğini düşünmüyorum." frekans tablosu	99
Tablo 4. 44 :	"Uzaktan eğitim ile üniversiteye giremeyen öğrencilere üniversite okuma şansı verilebilecektir." frekans tablosu	100
Tablo 4. 45 :	"Uzaktan eğitim fiziki ortam açığını kapatmak için kullanılabilir." frekans tablosu.....	100
Tablo 4. 46 :	"Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir." frekans tablosu	101
Tablo 4. 47 :	"Uzaktan eğitimin sadece yükseköğretim kurumlarında uygulanabileceğini düşünüyorum." frekans tablosu.....	101
Tablo 4. 48 :	"Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim." frekans tablosu.....	102
Tablo 4. 49 :	"Ailenin Ortalama Aylık Geliri ile Günlük Ortalama İnternete giriş saati arasındaki Regresyon" tablosu	103
Tablo 4. 50 :	"Ailenin Ortalama Aylık Geliri ile Günlük Ortalama İnternete giriş saati arasındaki Korelasyon" tablosu.....	103
Tablo 4. 51 :	"İnternete Bağlantı olanakları ile Günlük ortalama internete giriş süresi arasındaki Regresyon" tablosu	104
Tablo 4. 52 :	Katsayılar	104
Tablo 4. 53 :	"İnternete Bağlantı olanakları ile Günlük ortalama internete giriş süresi arasındaki Korelasyon" tablosu.....	105
Tablo 4. 54 :	"İnternete nasıl bağlanıyorsunuz? İfadesi ile Günlük ortalama internete giriş saati arasındaki regresyon ve korelasyon analizi" katsayılar tablosu.....	106
Tablo 4. 55 :	Korelasyonlar	106
Tablo 4. 56 :	Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? İle Uzaktan eğitim konusundaki faaliyetlere harcanan zamana acıyorum ifadeleri arasında çapraz tablolama tablosu	107
Tablo 4. 57 :	Ki-Kare Testi.....	108
Tablo 4. 58 :	Ki-Kare Testi.....	108
Tablo 4. 59 :	Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? ile Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir. İfadeleri arasında çapraz tablolama.	109

Tablo 4. 60 : Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? * Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip etmiyorum. İfadeleri arasında çapraz tablolama	110
Tablo 4. 61 : Ki-Kare Testi.....	111
Tablo 4. 62 : Ki-Kare Testi.....	111
Tablo 4. 63 : Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? * Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir. İfadeleri arasında çapraz tablolama.....	112
Tablo 4. 64 : Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? * Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim. İfadeleri arasındaki çapraz tablolama.	113
Tablo 4. 65 : Ki-Kare Testi.....	114

ŞEKİLLER

Şekil 2.1: Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi	50
---	----

KISALTMALAR VE SEMBOLLER

Açık Öğretim Fakültesi	: AÖF
Adı Geçen Eser	: a.g.e.
Anlamlılık Düzeyi	: P
Bakınız	: bkz
Devlet İstatistik Enstitüsü	: DİE
Devlet Planlama Teşkilatı	: DPT
Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü	: EĞİTEK
Enformatik Milli Komitesi	: EMK
Film Radyo Televizyonla Eğitim Başkanlığı	: FRTEB
İnternete Dayalı A-senkron Eğitim	: IDEA
Mesleki Yeterlilik Kurumu	: MYK
Milli Eğitim Bakanlığı	: MEB
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	: ODTÜ
Ortalama	: Ort
Öğrenci Seçme Sınavı	: ÖSS
Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi	: ÖSYM
Personal Digital Assistant - Kişisel Sayısal Yardımcı	: PDA
Serbestlik Derecesi	: SD
Standart Hata	: SH
Standart Sapma	: SS
Türkiye İstatistik Kurumu	: TÜİK
Web Tabanlı A-senkron Eğitim	: WTAE
Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu	: YAYKUR
Yüksek Öğrenim Kurumu	: YÖK

1. GİRİŞ

Bilgi; günümüz dünyasının en önemli değeri haline gelmiş, yaşadığımız çağa adını vermiştir. Bilginin kazandığı değer, kişilerin eğitim ihtiyaçlarını arttırmaktadır (Kılıç, 2009).

Hızla gelişen teknolojiler sayesinde uzaktan eğitim türleri çeşitlenmiş ve internete dayalı e-öğrenme ve uzaktan eğitim programları yaygınlaşmıştır. Bilgisayar – bilgisayarlı sistemler (laptop, i-pad, netbook, vb) ve internetten yararlanarak çalışanların istedikleri yerde ve istedikleri zamanda eğitim alabilecekleri programlar oluşturulabilir. Böylece çalışanlar işlerini aksatmadan eğitimlerini alabilirler.

Eğitim okul öncesinde, okul yaşamında ve okul sonrasında başka bir deyişle, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu süreç, bireyin yaşam boyu edindiği deneyimlerin tümünü kapsar. Ülkemizde eğitim, planlılık açasından formal ve informal olarak ikiye ayrılır (Gürkan, 2000).

Formal eğitim; yazılı bir plan ve program doğrultusunda gerçekteşirilen (hedefleri önceden belirli olan) eğitimdir. Eğitimin kurumsallaşmış halidir. Okullar, formal eğitimin gerçekteştiği ortamlardır (a.g.e.).

Formal eğitimin temel özellikleri:

- Planlı ve programlıdır,
- Hedefler önceden belirlenmiştir,
- Eğitim uzman kişiler tarafından gerçekteştirilir,
- Olumlu davranışlar kazandırmak esastır,
- Eğitim ortamları düzenlenmiştir,
- Eğitim sürecinde araç ve gereçler kullanılır.

İnformal eğitim; önceden belirlenmiş bir plana ve programa bağlı olmaksızın yapılan eğitim etkinlikleridir. Bireyin akranlarıyla oyun sırasında kazandığı davranışlarla

sosyalleşmesi; anne-babanın çocuğun yanlış davranışını uyararak düzeltmeye çalışması (yemek öncesi el yıkama gibi) informal oluşan eğitime örnek verilebilir (a.g.e.).

İnformal eğitimin temel özellikleri (a.g.e.):

- Doğal ortamda kendiliğinden gelişmesi,
- Planlı ve programlı olmaması,
- Öğreticilerin uzman olma zorunluluğunun olmaması,
- Olumlu ve olumsuz yönde oluşabilmesi,
- Ortam ve zamanının önceden belli olmaması.

Formal eğitim süreci, süreklilik açısından ele alındığında eğitim yine iki başlık altında incelenebilir, örgün eğitim ve yaygın eğitim (Gürkan, 2005).

Örgün Eğitim; basamaklar halinde belli yaş gruplarına ve süreklilik içerisinde önceden hazırlanan programlar doğrultusunda okullarda yapılan eğitimidir. Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim şeklinde sıralanır ve bir basamak atlanıp diğerine geçilemez (a.g.e.).

Yaygın Eğitim; Örgün eğitim sürecinden bağımsız olarak her yaş grubunun ihtiyaç ve beklentilerine uygun olarak bir meslek kazandırmak veya mesleklerindeki değişimlere uyarlamak amacıyla yapılan eğitimidir. Süreklilik gerektirmez ve belli yaş gruplarıyla sınırlandırılmaz. Kurslar ve Hizmet içi eğitim faaliyetleri en güzel örneklerdir (a.g.e.).

E-öğrenme, formal eğitimin özelliklerini içinde barındıran, örgün ve yaygın eğitim süreçlerinde kullanılabilen, teknoloji destekli öğrenme olarak tanımlanabilir.

Tanımdan da anlaşılacağı gibi e-öğrenmenin temelini teknoloji oluşturur. Teknoloji, sürekli gelişerek değişen, insan hayatını kolaylaştırmaya yönelik bilgi, araç ve gereçlerin bütünüdür. Teknolojinin sürekli gelişmesi teknolojik araçların çok kısa zamanlarda güncelliğini yitirmesi anlamına gelir. Bu nedenle sık sık değiştirilmesi gerekir. Bu da maddi imkânlarla ilgili bir durum oluşturur. Güncel teknolojiyi yakından takip edebilmek için yeterli maddi imkânlarla sahip olmak gerekir.

Ülkemizdeki gelir dağılımı göz önüne alındığında, teknoloji destekli bir öğrenmeye (e-öğrenmeye) yönelik yaklaşımlarda sosyo-ekonomik farklılıklar gösterdiği görülmektedir.

Teknoloji destekli öğretim; günümüzde uzaktan öğretim, e-öğrenme yöntemleriyle ve mobil iletişim araçları ile sürdürülmektedir. Yakın gelecekte e-öğrenme araçları, mobil iletişim araçları (laptop, netbook, pda, cep telefonları v.b.) üzerine yoğunlaşarak tamamen etkileşimli bir platform üzerine oturtulacaktır. Böylece e-öğrenme ile uzaktan öğrenme tamamen iç içe girecek ve zamanda ve mekândan bağımsız öğrenmenin önü tamamen açılacaktır.

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın konusu, amacı, araştırma problemi, araştırma soruları, varsayımlar ve araştırmanın sınırlılıkları açıklanmaktadır.

1.1 ARAŞTIRMANIN KONUSU

Araştırmanın temel konusu orta öğretim öğrencilerinin e-öğrenmeye bakış açılarını ortaya çıkarmaktır. Bununla beraber ailelerinin sosyo-ekonomik yapılarının öğrencilerin vizyonlarına olan etkileri belirlenmiştir.

İçinde bulunduğumuz yüzyıl pek çok konuda olduğu gibi teknoloji konusunda da son derece önemli gelişmelerin yaşandığı bir yüzyıl olarak tarihteki yerini almıştır. 20.yüzyılda adından en çok bahsettiren teknolojik gelişmelerden biri de bilişim olmuştur. Bilgisayar teknolojisinde meydana gelen gelişmeler bilginin kullanımını ve tüm dünyada paylaşımını yaygınlaştırmış, buna paralel olarak, içinde bulunduğumuz çağa “bilgi çağı” ve bu çağı yaşayan topluma da “bilgi toplumu” denilmesine sebep olmuştur. Bilgi toplumunda bilgisayarlar yaygın olarak kullanılacak buna bağlı olarak yeni toplumun şekli bilgisayar ve iletişim teknolojileri sayesinde çizilecektir (Çoban, 1997). Bilişim teknolojilerinin yaygın olarak kullanılmasıyla ön plana çıkan bilgi, yeni toplumu harekete geçiren asıl güç olmaktadır. Bilgi üretiminin ancak, eğitimin demokratikleştirilerek tüm yurttaşlara ulaştırılması; okulöncesi eğitim ve temel eğitim

çağdaki çocukların yüzde yüzünün, daha yukarı çağda bulunanların da en azından orta ve yüksek eğitimden geçirilmesiyle mümkün olacaktır (Başaran, 1996). Fakat nitelikli eğitim söz konusu olduğu zaman maalesef eğitim ortamlarının yetersizlikleriyle karşılaşmış, bunun akabinde ortaya konan uzaktan eğitim yönteminde de bir takım engeller baş göstermiştir.

Eğitimin önünde bir set oluşturan bu engellerin öğrenci ailelerinin sosyal ve ekonomik etkenler ile ilişkisinin belirlenebilmesi için öğrencilerin hangi sosyo-ekonomik düzeyden geldiği ve buna bağlı olarak bilişim teknolojisine bakış açısının belirlenmesi gibi konulara değinilerek bu problemler ortaya konmaya çalışılacaktır.

İlk olarak eğitim uzmanlarının dile getirdiği konu, eğitim konusunda eksikliklerin bulunduğu ve toplumların bilgiye olan açlığıdır. Bu konuda toplumun büyük bir kesimini arkalarına alan uzmanlar sınıf yönetimi, yeni eğitim sistemi, çeşitli eğitim materyalleri konularında çalışmaya başlamışlardır.

Çağdaş yaklaşım, öğrenci merkezli ve etkileşimli, geleneksel yaklaşım ise öğretmen merkezli ve otoriter bir yapıya sahiptir (Küçükahmet, 2000). Öğretmen otoritesinin hâkim olduğu geleneksel öğretme yöntemlerinde öğretmen anlatan, ödül ve ceza veren, not veren, eleştiri yapan durumu ile aktif; öğrenci ise, dinleyen durumu ile pasif olup, iletişim tek yönlüdür (Alkan, 1977). Grup öğretiminin esas olduğu bu yöntemde öğrencinin ilgileri, yetenekleri, öğrenme hızı, bireysel farklılıkları gibi niteliklerinin dikkate alınmadığını ve bu uygulamadan en fazla zarar gören tarafın da öğrenciler olduğunu vurgulamaktadır. Çağdaş yöntemde ise öğrencinin aktif, öğretmenin de, öğrencinin öğrenme sürecine katılımını, katkısını sağlayan ve öğrenciyi güdüleyen bir rehber durumunda olduğunu dile getirmektedir.

Günümüzde geleneksel sınıf yönetim yaklaşımı yetersiz olarak görülürken, çağdaş sınıf yönetim yaklaşımı benimsenmektedir.

Eğitim ve öğretim talebindeki artış sebebiyle, eğitim öğretim alanında ciddi tartışmalar ve radikal arayışlar ortaya çıkmıştır. Geliştirilen alternatif eğitim öğretim modellerinin

birleştigi ortak nokta, bu modellerin sınıfta yapılan geleneksel eğitim ve öğretimin yetersiz kaldığı ya da işlemediği durumlarda daha değişik ve daha elverişli eğitim öğretim olanakları sağlama amacıyla geliştirilmeleridir (Özdil, 1986).

Eğitime duyulan gereksinim yeni eğitim teknolojilerinin ve yeni eğitim öğretim yöntemlerinin gelişmesini sağlamış sonuçta gelişen bu yeni teknoloji ve farklı yöntemler birleşerek eğitimi kademeli olarak değişime uğratmıştır. Eğitimdeki bu değişimin en önemli sebepleri; artan öğrenci sayısı, farklı öğrenci kitlelerinin eğitim talebi, kadınların katılımı, eski öğrenciler, artan iş ve çalışmanın ömür boyu öğrenmeye yol açması sebebiyle insanların eğitim ihtiyaçlarını karşılama çabasıdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2011).

İnsanların eğitim ihtiyaçlarının karşılanıp bu amaca bağlı en yüksek verimin alınması, eğitim teknolojisinin kullanımına bağlıdır. Mümkün olduğunca eğitim teknolojilerini kullanmaya çalışan günümüz öğretmenleri, öğrenciye kuru bilgi vermek yerine öğrenciyi aktif hale getirecek, onun bilgiye ulaşmasını sağlayacak, kendi kendine öğrenmesine yardımcı olacak çağdaş yaklaşımda kullanılacak yeni teknolojiler geliştirmeye çalışmaktadırlar (Vuranok, 2009).

Çağımızdaki öğrenme kuramlarının öğretime uygulanması olan eğitim teknolojileri, öğretme ve öğrenme sürecini kolaylaştırır (Başaran, 1996, s. 176).

Başka bir tanımla eğitim teknolojisi, değişik bilimlerin verilerini özel hedef, yöntem, araç ve gereç, ölçme ve değerlendirme gibi eğitimin geniş alanlarında uygulamaya koyan, uygun maddi ve manevi ortamlarda insan gücünün en iyi şekilde kullanılmasını, eğitim sorunlarının çözülmesini, kalitenin yükseltilmesini, verimliliğin arttırılmasını sağlayan bir sistemler bütünüdür (Rıza, 2000).

Eğitimde en son teknolojilerin kullanılması bilgiye kolay erişimi sağlayacak ve bunun yanında eğitimin verimini arttıracaktır. Eğitimin öneminin anlaşılması ve küreselleşme sonucunda oluşan bilgiye çabuk ve hızlı ulaşma isteği iletişim teknolojilerinin de gelişmesiyle eğitimde yeni öğretim yöntemlerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Yeni öğretim yöntemleri arasında bilgisayar destekli öğretim, programlı öğretim, televizyonla öğretim, uzaktan öğretim vb. öğretim yöntemlerini sayılabilir.

Programlı öğretimde öğrenciler kendi öğrenme hızlarına göre ilerleyebilirler. Programlı öğretim, öğrenme sürecinde her öğrencinin bireysel nitelikleri göz önünde bulundurularak, öğretmenin doğrudan müdahalesine gerek kalmaksızın öğrencinin kendisinin öğrenmesine olanak veren bir yöntemdir (Hızal, 1982).

Programlı öğretim, programlı kitaplar veya öğretme makinalarıyla öğrencilere aktarılır. Bu öğretme makinalarının içinde en gelişmiş olanı bilgisayarlardır (Baykal, 1984). Bilgisayar her ne kadar öğretme makinalarının içinde oldukça iyi bir yere sahip olsa da yapılan araştırmalar günümüzde etkileşim yapılabilecek bir öğretmen rehberliğinin şart olduğunu göstermektedir.

Programlı öğretim ilkelerinden yola çıkılarak hazırlanan yeni bir yöntem de bilgisayar destekli öğretimdir. Programlı öğretim, öğrencinin bir bilgisayar başında, öğrencilerin gösterebilecekleri türlü tepkiler göz önünde bulundurularak hazırlanmış bir ders yazılımı ile karşılıklı etkileşimde bulunarak kendi öğrenme hızına göre kullanabildiği öğretim türü, bu soruna ilişkin uygulama ve araştırma alanıdır (Köksal, 1981).

Ülkemizde bilgisayar destekli öğretim ile birlikte bilgisayarın eğitim alanında kullanımı daha önceden bilinen uzaktan öğretim yöntemine taze kan getirmiştir. Eğitim, bilgisayar teknolojisini kullanarak uzak mesafeleri yakınlaştırır (Eisinger, 2000).

Uzaktan eğitim, Eisinger'in de bahsettiği gibi uzaktaki öğrencilere hitap ederek dünyanın her yerindeki öğrencilere ulaşabilen, öğrenci iletişimini teşvik eden ve öğrenimi belgelemek için oluşturulmuş planlı bir öğrenim deneyimidir.

Bilgisayarların toplumlar üzerinde sosyal etkileri üzerinde yapılan araştırma sonuçları bulunmaktadır. Bu araştırma sonucunda, XVIII. y.y.da İngiltere'de icat edilen bilgisayarlara bu yüzyıl içinde insanlar çabuk adapte olamamışlardır. Bunun sonucunda da buluş ve yayılma arasında büyük bir zaman dilimi bulunmaktadır. Fakat daha sonra

insanlarda görülen eğitim seviyesi artışı ve yeni teknolojilerin toplumlara yavaş yavaş girmesi bu araştırma sonucunu değiştirmiştir.

İçinde bulunduğumuz yüzyıl içinde yapılan araştırmalar sonucunda da, yüksek eğitim seviyesi ve yüksek teknolojilere sahip olan bireylerde yeni sosyal reformlar için gerekli olan yeni buluşlara çabuk adapte oldukları görülmüştür. Günümüzde artık, sosyal reformların gerçekleşebilmesi için teknolojilere gereksinim bulunmaktadır. Teknolojisiz etkili reformlar gerçekleştirilemez (İşman, Teknolojinin Felsefi Temelleri, 2001, s. 16).

Eğitimcilerin teknolojiyi eğitim sistemlerinde etkili olarak kullanabilmesi için bireylerin nasıl öğrendiklerini bilmeleri gerekmektedir (İşman, Teknolojinin Felsefi Temelleri, 2001, s. 17). Üçüncü dünya ülkelerinde bilgisayar kullanmanın temellerinden biri de sosyal temeldir. Sosyal temele göre; okullar öğrencileri toplum için geliştirmekte olduğuna göre bilgisayarın toplum için önemi göz önünde bulundurulduğunda okullarda öğrencilere bilgisayar bilgisinin verilmesi önemlidir (Rıza, 2000, s. 361). Eğitim sistemlerinde artık 'bilgisayar okur-yazarlığı' önemli bir yer tutmaktadır.

Bilgisayar bulunduran okullarda; öğretmenler, veliler ve öğrenciler değişikliğe daha açık olmaktadır. Bilgisayarlar, öğrencileri ezberlemekten kurtarmakta, yüklerini hafifletmekte ve azaltmaktadır. Bunun yerine çocuklar daha fazla bilgiyi ele almakta ve problem çözmeye daha istekli görünmektedirler. Öğrencileri; birbirleri ile rekabet etmek yerine, yardımlaşmaya yöneltmektedir. Bilgisayar, öğretmen merkezli öğretimden öğrenci merkezli eğitime geçişi sağlamaktadır (Rıza, 2000, s. 362).

Bilgisayardan, anaokulu dahil her öğretim kademesinde yararlanmak mümkündür. Bugün bilgisayarlar, özellikle endüstriyel yönden gelişmiş ülkelerde çok çeşitli kullanım alanları dışında, okullara da girmiş bulunmaktadır. Türkiye'de de MEB tarafından okullarda bilgisayar kullanımı ve bilgisayar destekli eğitimin gerçekleştirilmesi konusunda pek çok çalışma yapıldığı dikkati çekmektedir. Değişik türde bilgisayar ve bunlara uygun programlar üreten firmaların bu alanda çok büyük bir sanayi oluşturduğu ve bu sanayi ürünlerinin pazarlanmasında kıyasıya rekabetin

bulunduğu, özellikle bilgisayar alıcısı ülkeler açısından dikkatle üzerinde durulması gereken çok önemli bir husustur (Oktay, 1999, s. 238).

Bilgisayar destekli eğitimin tam olarak gerçekleşebilmesi için eğitim sistemimizde yaygın olarak uygulanan toplu öğretim yönteminden büyük ölçüde vazgeçilmesi gerekecektir. Bu yöntemin öğrenme verimi açısından pek çok sınırlılıklarının olduğu bir gerçekse de, ülke düzeyinde bunu değiştirerek, tamamen bireysel öğretim yöntemini kabul etmeye henüz imkân bulunup bulunmadığı tartışmaya açık bir konu olarak görünmektedir (Oktay, 1999, s. 240).

Hiç kuşku yok ki bu sınırlılıklarının en belirgin olanı öğrencilerin geldikleri sosyal sınıftır. İnsanların sosyal sınıflarını belirleyen dört temel kıstas mevcuttur. Bunlar: yaşam tarzı, gelir seviyesi, eğitim-öğretim ve sınıf bilinci. Bunlardan ilk üçü, sosyal sınıfın nesnel ölçütü iken sınıf bilinci öznel ölçüttür (Eroğlu, 2010, s. 179).

Yaşam tarzı sosyal sınıfların belirlenmesinde etkili bir faktördür (Eren, 1998, s. 11). Bir statü grubunun farklı yaşam tarzı yeme, içme, giyinme, eğlenme kısaca tüketme modelleri vardır. Bu modeller statü grubunun kendi gözünde olduğu kadar aynı kültürel değerleri paylaşan sosyal formasyonlardaki diğerlerinin de gözünde, bu grubun üyelerini tanımlamaya grubun statü ağırlığını, sosyal ve kültürel saygınlığını korumaya yardımcı olur (Borock, 2005, s. 16).

Belli bir grubun üyeleri arasındaki kimlik duygusunun, benzer bir ekonomik sınıf pozisyonuna sahip olan diğerlerine karşı kullanılması, sosyo-kültürel öğelerin, bir grubun davranışlarını nasıl etkileyebileceği ile ilgili deneysel bir örnek olarak görülebilir. Giyim stilleri, müzik zevkleri, boş zamanlarını değerlendirme uğraşları, gıda ve içecek tüketimi gibi konularda bu özellikler tüketim kalıplarını da etkileyebilir. Tüketim kalıpları gruplar arası farklılıkları vurgulamak veya tüketim amacıyla, gruplar arasındaki sınırları çizmek veya diğerlerini “dışlamak” için kullanılabilirler (Borock, 2005, s. 86). En yaygın ve genel kullanıma göre yaşam tarzı, genellikle tüketim değerleri ve tarzları şeklinde göze batan ve toplumların ayrışmasını derinleştiren alternatif yaşama biçimlerini kavramlaştırır. Bazı yönlerden toplumsal bölünmenin ana

ilkesi haline gelerek sosyo-ekonomik sınıfın yerini alıyor gibi görülür (Marshall, 2003, s. 816). Yaşam tarzının tüketim değerleri olarak ortaya çıkması ve bireyin kendi farkını ortaya koyma isteğinden hareketle, eğitim bireyin toplum içindeki farkını ifade etmesine olanak sağlar.

İnsanlar beden yapıları ve görünüşleri, nitelikleri, cinsellikleri, zekâları, değer yargıları ve tutumları, duyguları, kişilik özellikleri, ilgileri ve yaşam biçimleri yönlerinden benzerlikleri olmakla birlikte, bireyler arasında sayısız bireysel farklılıklar ve ayrılıklar bulunmaktadır (Özgüven, 2007, s. 24). Her sosyal grubun kendisine özgü bir yaşama stili vardır. Yaşama tarzı; fertlerin sınıf durumunu ve bu sınıfın sosyolojik anlamda kendilerine özgü kültürlerini oluşturan hayat tarzını ifade eder.

Bireylerin, yaşama tarzları ile gelir seviyeleri arasında önemli bir ilişkinin olduğu gerçektir. Çünkü sınıf konumu, kişilerin mal ve hayat şartları ve kişisel yaşantıları için sahip oldukları çeşitli imkânlar demektir. Bununla birlikte gelir seviyesinin aynı olduğu bütün hallerde, yaşama tarzı da aynı olamaz. Özellikle eğitim ve kültür seviyesi ile gelir elde edilmiş şekli yaşama tarzı üzerinde etkili olmaktadır (Eroğlu, 2010, s. 180). Yaşam tarzı kültürel yapılara bağlı olmakla birlikte, her biri bir biçim, bir tavır ve gruba ait bazı eşyaları, yerleri ve zamanları kullanım şeklidir (Chaney, 1999, s. 15). Toplumların “değerleri” değişmez ve durağan bir nitelik taşımaz. Tam tersine “her toplum her zaman değişme halinde” olduğundan toplumların değerleri de her an değişir. Üstelik bu değişme, öteki toplumsal öğelerle her zaman uyumlu ve eş zamanlı olmayabilir. Çünkü hem toplumsal yapıyı oluşturan öğelerinin tümünün değişme hızı aynı değildir hem de bazı değerler, ötekilerden daha yavaş değişir (Kongar, 1993, s. 47).

Bugün kültürel yapı, ülkemizde ve dünyanın birçok yerinde olduğu gibi hızla değişime uğramaktadır. Değişim yeni birçok imkânlar sağlamasına rağmen beraberinde kültürel yapıya ait yaşama tarzlarından da birçok şey götürmektedir.

Çağdaş toplumlarda hızlı değişim bütün durağan yaşam biçimlerini parçalamaktadır (Habermass, 2010, s. 131). Toplumdaki hâkim olan yaşayış tarzı ve anlayışın geleneksel yapının sağlıklı bir biçimde değişebilmesi, aile ve yakın çevre ilişkilerinin geliştirilip

yaygınlaştırılması, bazı köklü sosyal kaynaşma merkezlerinin varlığına bağlıdır. Bu çeşit sosyal yapıların olması, toplumda sosyal tabakalar arasında bir yandan yatay gelişme ve kaynaşmayı sağlamakta, diğer yandan dikey gelişme olanaklarına şans tanımaktadır (Keten, 1974, s. 27). Köyden kente gelmiş insanlar için eğitim, sosyal kaynaşma merkezlerinden biri olabilir. Çünkü şehirde yaşayan insanlar arasında sosyal statü ve sosyal alışkanlığın değişme şansı daha fazladır. Bu yönde yapılan çalışmalar, şehirde yaşayan insanların eğitimi tabakalar arasında bir geçiş aracı olarak kullanma eğiliminde oldukları göstermektedir.

Toplumun her kesiminde bulunan insanların, yaşam tarzlarının oluşmasında gelir önemli bir etkidir (Saybaşıllı, 1992, s. 45). Kişilerin gelirleri, onlara yaşamlarının her alanında ve her anında neyi nasıl yapacaklarını karar vermelerinde etkili olur. Gelir seviyesi, kişilerin hayat şanslarını ve tercihleri ile onların fırsat ve şansları arttığı gibi sosyal çevrelerini tayin etmelerinde de etkili olmaktadır. Bu nedenle kişilerin sosyo-ekonomik göstergeleri hayatlarının başladığı ilk andan itibaren, nasıl bir hayat yaşayabileceklerinin ipuçlarını verir.

Larousse sözlüğü, sosyo-ekonomik terimini ekonomik sorunlarla bağlantılı, sosyal sorunlara ilişkin olarak tanımlamıştır. Penguen sosyoloji sözlüğünde ise; bireyleri, aileleri ya da haneleri, meslek, gelir ve eğitimi gibi göstergelere dayanarak sınıflandırmayı amaçlayan bir ölçü olarak açıklamıştır. Sosyo-ekonomik terimi, sosyal durumu objektif ölçümü ile ilgilidir. Sosyo-ekonomik durumun objektif bir biçimde belirlenmesinde, sosyal ve ekonomik göstergelerin birkaç kombinasyonu, bireyin toplum içindeki konumu değerlendirmede kullanılır.

Bu sosyo-ekonomik göstergeler sosyal, kültürel ve boş zaman aktiviteleri itibariyle benzerlik gösteren insanları kapsar ve insanlar istihdam ile iş statülerini temel alan çok farklı göstergelere ayrılmışlardır (Abercrombie, Hill, & Turner, 2006, s. 333). Sosyo-ekonomik yaşantı insanın her yönden gelişimine, düşünce biçimine, olayları algılamayargılama tutumuna, sosyalleşmesine, yapıcı, yaratıcı eleştirici biçimi özümsemesine kişiliğinin biçimlenmesine doğrudan etki eder (Cibelek, 1990, s. 22).

İnsanların sosyal sınıflarını belirleyen bir başka gösterge ise onların sahip oldukları eğitim düzeyidir. Eğitim bireyin doğduğu andan başlayan ve ölene kadar süren çok kapsamlı bir süreçtir.

Eğitim, insanın içinde yaşadığı toplumda uygulama değeri olan yetenek, yöneliş, duygu, düşünce ve davranışları yine kendi yaşantısı yoluyla oluşturma, geliştirme ve değiştirme süreci olarak (Duman, 2000, s. 14) ya da insan davranışında bilgi, beceri, anlayış, ilgi, tavır, karakter vs. önemli sayılan kişilik nitelikleri yönünden belli değişimler sağlamak amacıyla yürütülen düzenli bir etkileşim süreci (Sönmez, 1993, s. 41) olarak tanımlanabilir.

Bu etkileşim süreci ile eğitim, toplumsal tümleşmeyi sağlamak, toplumun kültürel varlığını sürdürmek, geliştirmek göreviyle yükümlüdür (Geray, 2002, s. 35). Eğitim geniş anlamda, bireyin, toplum değerlerine ve yaşam biçimlerine sağlıklı uyumuna yardım eden bir süreç olarak görülebilir (Varış, 1998, s. 117). Eğitimin bir başka fonksiyonu ise muhafaza etme, değiştirme ve geliştirme fonksiyonudur. Eğitim bir taraftan toplumun sahip olduğu çeşitli bilgileri muhafaza ederken, diğer taraftan da bunları sistemli bir şekilde geliştirerek kullanılacak hale sokar. Bu özelliğiyle gelişmelere açık bir yapı sergiler (Akyüz, 2001, s. 157). Günümüzde insanların eğitim talepleri geçmişle kıyaslanmayacak kadar yoğun ve çeşitlidir. Toplum ve onun bir parçası olan birey her türlü gelişmeye ayak uydurmak, hayatını değiştirmek ve geliştirmek, yaşadığı çağdaki gelişmelerin gerisinde kalmamak için eğitim taleplerini arttırmaktadır.

Toplumun varlığını eğitime, eğitim de işleyişini topluma borçludur. Bunun için eğitimle toplum ilişkisi söz konusu edildiğinde, eğitim, hem toplumdan etkilenen hem de etkileyen ana güç kaynağı olarak değerlendirilebilir. Başka bir ifade ile söylemek gerekirse eğitim toplum yapısını oluşturan çeşitli toplumsal formlarını işleme görevini yüklenmekle bu yapıyı etkileyen ana kaynaktır (Akyüz, 2001, s. 57). Her insan bir toplum içinde doğar; orada kendi yeteneklerini, becerilerini, duygularını geliştirme olanak ve fırsatını bulur; ya da tersi olur.

Bu amaçla öncelikle uzaktan eğitim kavramı irdelenmiş ve toplumdaki uzaktan eğitim kavramı tespit edilmiştir.

1.2 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- Araştırmada İstanbul MEB'e bağlı olarak faaliyet gösteren dersane ve Resmi (Devlet) ve Özel Lise (Orta öğrenim) öğrencileri alınmıştır. İstanbul'daki farklı sosyo-ekonomik sınıfları değerlendirmeye alarak tüm ülkeye yönelik çıkarımlarda bulunulmuştur.
- İstanbul'daki sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıkların tüm ülkeye homojen dağıldığı varsayılmaktadır.

Araştırmada öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları belirlenirken;

- Dershaneye giden burslu ve burssuz öğrencilerin eşit katılımı sağlanmaya çalışılmıştır.
- Resmi ve Özel Liselerdeki öğrencilerin farklı sosyo-ekonomik sınıflardan olabilmesi için İstanbul'un farklı semtleri çalışmaya dahil edilmiştir.

1.3 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip orta öğrenim öğrencilerinin e-öğrenmeye bakış açılarını ortaya çıkartmak ve e-öğrenme araçları kullanımına yönelik yatkınlıklarını tespit etmektir.

Teknolojinin baş döndürücü bir hızla değişmesine paralel olarak eğitim teknolojilerindeki değişimleri takip edebilme yeteneğine sahip öğrencilerin, ailelerinin ekonomik durumları ile olan ilgilerini saptamak ve sosyo-ekonomik etkenlerin eğitim-öğretim eşitsizliğine etkilerini asgari düzeye indirecek çözümler üretebilmek amaçlanmaktadır.

1.4 ARAŞTIRMA PROBLEMİ

Araştırmanın problem cümleleri şöyledir:

- Öğrencinin yetiştiği sosyo-ekonomik çevre, yeni teknolojileri benimsemeye ne kadar etkilidir?
- Öğrencinin yetiştiği sosyo-ekonomik çevrenin, e-öğrenme teknolojilerine bakışa etkisi var mıdır?
- Öğrencinin yetiştiği sosyo-ekonomik çevrenin, uzaktan eğitime bakış açısına yansımaları nasıldır?

1.5 ARAŞTIRMANIN SORULARI

Araştırma tez ve hipotezlerimizin dayanaklarını şu şekilde ortaya koymak mümkündür: Son yıllarda bilim ve teknolojiye hızlı gelişmeler ve toplumsal yapıdaki değişim birçok alanı etkilemiştir. En çok etkilenen alanlardan bir tanesi de eğitimidir. Özellikler Türkiye gibi genç nüfusa sahip ülkelerde, uygun eğitim ortamlarının oluşturulması, her öğrenciye uygun eğitim stratejisinin sunulması, öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak yeterli eğitimin verilmesi ve planlanması oldukça zor bir süreçtir.

Bu süreci kolaylaştıracak çözümlerden biri de e-öğrenmedir. E-öğrenme uygulamalarının etkin bir şekilde kullanılabilmesi için teknolojik gelişmelerin yakından takip edilmesini gerektirir. Yeni çıkan bir teknolojinin de eski teknolojilere göre daha pahalı olması nedeniyle toplum geneli tarafından hemen ulaşılmasını güçlendirir. Yani sadece istek yetersiz kalır. Belli bir gelire sahip olunması ve özellikle ekonomik bağımsızlığını henüz kazanamamış öğrencilerin yeni teknolojilere erişebilmeleri güçleşir.

- Öğrencinin yetiştiği sosyo-ekonomik çevre, yeni teknolojileri benimsemeye ne kadar etkilidir?
- Öğrencinin yetiştiği sosyo-ekonomik çevrenin, e-öğrenme teknolojilerine bakışa etkisi var mıdır?

- Öğrencinin yetiştiği sosyo-ekonomik çevrenin, uzaktan eğitime bakış açısına yansımaları nasıldır?

1.6 ARAŞTIRMANIN TEZİ

Ülkemizdeki gelir dağılımı göz önüne alındığında, teknoloji destekli bir öğrenmeye (e-öğrenmeye) yönelik yaklaşımlarda sosyo-ekonomik farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Bu gerçeklik göz önüne alındığında şu tezler öne sürülebilir.

Türkiye’de sosyo-ekonomik düzey e-öğrenme üzerinde doğrudan ve doğru orantılı olarak etkilidir.

Ayrıca:

- Sosyo-ekonomik düzey arttıkça toplum e-öğrenmeye daha olumlu bakmaktadır.
- Teknolojik gelişmeleri yakından takip edebilmek için belli bir ekonomiye sahip olunmalıdır.
- Teknolojiyi yaşam tarzına uydurabilenler yüksek sosyo-ekonomik sınıftandır.

Alt tezleri ortaya atılmıştır.

2. KURUMSAL TEMELLER

2.1 EĞİTİM

Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar süregelen bir olgu olduğundan ve politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulundurduğundan tanımının yapılması zor olan bir kavramdır.

2.1.1 Tanımı

Bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir. Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür. Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir. Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir. Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.

2.1.2 Öğretim ve Öğrenme

Eğitim; genellikle resmi, yani kurumsal, eğitimle bir kullanıldığından bağlama göre öğretim, öğrenim gibi kavramlarla sıkça karıştırılmaktadır. Bu söylemde düşünüldüğünde eğitim kavramı iki genel çatıda tartışılabilir: toplumsal ve kurumsal eğitim.

2.1.3 Tarihsel Süreç Bakımından Bilgiye Ulaşılması, Bilginin Aktarılması Ve Öğrenme

Tarihin başlangıcından günümüze dek geçen süre boyunca toplumsal yaşamın şekli, işleyişi ve kuralları sürekli olarak değişmektedir. Bu durumu en iyi Yunan Filozofu Herakleitos'un “değişmeyen tek şey değişimdir” sözü açıklar. Bazı dönemlerde bu değişim çok yavaş bir şekilde gerçekleşirken, bazı dönemlerde değişimin hızı çok artmaktadır. Hiçbir değişim sebepsiz değildir ve birden bire gerçekleşmez. Toplumsal

hayatta meydana gelen değişimler, insanlığın her döneminde gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin de biçimini ve eğitime olan ihtiyacın düzeyini değiştirmiştir.

Toplumsal değişimi etkileyen en önemli değişkenler fiziksel çevre, politik örgütlenme biçimleri ve kültürel etkenlerdir. Dünya'nın farklı bölgelerinde yaşayan insanlar buldukları ortamın koşullarına bağlı olarak bir davranış biçimi geliştirmektedirler. Bu çevresel koşullar toplumların değişim hız ve biçimini etkilemektedir. Toplumların politik örgütlenme biçimleri de elde edilen gelirin harcanma biçimini ve bununla birlikte toplumun gelişim yönünü etkilemektedir. Kültürel etkenler, dinin etkisi, iletişim sistemleri ve toplumların liderliğini de içerir. Din kimi zaman toplum hayatı içerisinde tutucu kimi zaman da ilerletici bir etki göstermiştir. İletişim için mektup, telefon, bilgisayar ve internet gibi araçların kullanımı toplumu derinden etkilemiştir. Bazı liderler uygun şartlar oluştuğunda ortaya çıkarak toplumların kaderlerini etkileyerek toplumsal yaşamda derin izler bırakabilmişlerdir (Giddens, 2008, s. 79-81). Değişimleri oluşturan süreçler birbirinden ayrı ve kopuk değildir. Fakat bilim adamları, yaşanan olayları daha kolay anlayabilmek ve söz konusu döneme damgasını vuran kavramlara vurgu yapabilmek için tarihi tarım çağı, sanayi çağı ve bilgi çağı gibi isimler altında bölümlere ayırmışlardır.

Büyük bir değişim süreci yaşamakta olan toplumlarda bu değişimin etkisi belirgin bir şekilde hissedilir. Büyük değişimlerin gerçekleştiği dönemlerde toplum birkaç on yılda kendini yeniden düzenler (Drucker, 1993, s. 9) Belli bir süre boyunca aynı ortam, şart ve kurallarda yaşayan toplumlar, yaşam koşullarını değişmiş düzene uydurmaları için belirli bir süreye ihtiyaç duyarlar. Bu süre içerisinde yapısını yeni duruma göre uyarlayan toplumlar yeni düzene geçiş yapmış olur. Bu süreci yaşayan toplumlarda aynı zamanda yaşayan kuşaklar arasında yaşam tarzı, düşünce ve alışkanlıklar açısından büyük farklılıklar bulunur. Aynı ailede yaşayan bireyler bile birbirinden çok farklı bir yaşam sürerler. Eğitim sistemleri de bu değişimden önemli ölçüde etkilenir.

Her çağda, o çağı oluşturan sebeplerin etkisiyle toplumun eğitim ihtiyaçları değişmiştir. Tüm süreçlerin yaşandığı toplumlar kendi yapısal kurallarının devamlılığını

sağlayabilmek için bu yapıya uygun insanların yetişmesini sağlayacak eğitim modellerinin oluşturulmasını sağlamıştır.

Tarım toplumlarında babalar oğullara toprağı işlemesini ya da hayvanlara bakmasını öğretirken, sanayi toplumunun eğitim ihtiyaçları ancak kitlesel eğitim modelleri ile karşılanabilmiştir. Günümüzün modern toplumlarında çalışanların süreklilik arz eden değişimlere uyum sağlayabilmesinin yolu insanların eğitime bakış açısının kökten değişerek eğitimin yaşam boyu devam eden bir süreç olarak algılanmasından geçmektedir. Eğitim alanında sağlanan değişimleri anlayabilmek için önce toplumsal yapının nasıl değiştiğini anlamak gerekir. Eğitim sistemlerinde meydana gelen değişimler tamamen toplumsal yapının değişimi ile ilişkilidir.

2.1.3.1 Tarım çağı

İnsanlar varoluşlarının başından itibaren uzun bir süre avcı-toplayıcı toplumlarda yaşamışlardır. Bunlar yaşamlarını avcılık, balıkçılık ve doğada bulunanları toplayarak kazanmışlardır. Bu toplumlarda savaş ve eşitsizlik yoktur (Giddens, 2008, s. 68-70) Bu toplumlarda yaşayan insanların doğada olanı toplaması yani doğaya hükmetmesi yerine doğaya uyum sağlaması gerekmektedir. Tarih boyunca her çağda eğitim faaliyetleri gerçekleşmiştir. Avcı toplumlarda da çocuklar babalarından avlanmayı ya da kuşları gözleyerek zehirsiz meyveleri tespit etmeyi öğrenmişlerdir. Aynı süreç tarım çağında da devam etmiştir. Fakat o çağa kadar maddiyatın önemli olmadığı, sınıf farklarının bulunmadığı ve üretimin yerine toplayıcılığın yapıldığı bir süreç yaşanmıştır.

Tarım ekonomisi tarım devrimi ile birlikte M.Ö. yaklaşık 8000 yıllarından başlayarak 1650–1750 yıllarına dek sürmüştür (Yıldırım, 2004, s. 107) ve (Toffler & Toffler, 1996, s. 23). Tarım ve hayvancılık sayesinde insanlar ihtiyaç duyduklarının fazlasını üretme imkânına sahip olmuşlardır. Bu fazla üretimin, başka maddeler ve ürünlerle değişimi ya da kurulan pazarlarda satılarak değerlendirilmesi sonucunda yeni bir ekonomik sistem oluşmuştur (Çağtürk, 2006, s. 10). İlkel çağlarda doğada olanı toplayan ve kaynaklar tükendiğinde başka yerlere göç eden insanlar sonrasında yaşamlarını daha kolay bir şekilde devam ettirebilmek için doğayı işlemeyi keşfetmişlerdir.

Toprakları ekip biçerek ürünler elde etmişler, hayvanları besleyip büyütürken avcılık yapmak yerine besicilik yapmaya başlamışlardır. Böylece tarım ve hayvancılık doğmuştur. Bu toplumda yaşayan insanların çoğunluğu yaşamlarını tarım ve hayvancılık ile kazanmaktadırlar. Bu süreci yaşayan toplumlar da tarım toplumları olarak adlandırılmışlardır. Toplumların avcı toplayıcı düzenden tarım toplumu düzenine geçişleri eğitim anlayışlarında da değişimlere sebep olmuştur.

Tarım toplumunda yaşanan eğitim faaliyetlerinin daha çok aile içinde gerçekleşmekteydi. Erkek çocuklar babalarından toprağı işlemeyi öğrenirken, kız çocuklarda annelerinden giysi üretmeyi öğrenmekteydi.

Tamamen usta – çırak ilişkisi çerçevesinde gerçekleştirilen bu eğitim faaliyetlerinin öğrenme yöntemleri; yaparak yaşayarak ve deneme yanılma şeklindedir. Bilgi bu şekilde kuşaktan kuşağı aktarılmaktadır.

Buna karşılık asiller daha gelişmiş beden ve ruh gelişimi amaçlayan ya da savaşçılık yönlerini geliştirme odaklı eğitimler alabilmekteydiler (Akıncı Çötök, 2006, s. 20). Üst sınıfa dâhil olan bu grup eğitim alanında da çeşitli imtiyazlara sahipti. Bu durum insanların ait oldukları sınıftan bir üst sınıfa geçme olasılığını ortadan kaldırmaktadır.

Tarım toplumunun eğitim sistemi çiftçi ailesinin çocuklarının çiftçi, asillerin çocuklarının da yine asil olmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla tarım toplumlarının özellikle geniş halk kitlelerine sunulan eğitim modeli babadan oğula ya da bilenden bilmeyene doğru gerçekleşen, belli bir plana dayanmayan, yaşamın her alanında devam eden, sınıf atlama imkânını vermeyen bir yapıya sahiptir.

Tarım çağının eğitim modeli yaparak ve yaşayarak öğrenme prensibine dayanır. Öğrenenin deneme – yanılma ve gözlem yapması zorunludur. Bir çocuğun bir atı evcilleştirmeyi öğrenmesinin de başka bir yolu yok gibidir. Çiftlikte çalışan bir ailenin çocuğı işleri günlük hayat içerisinde büyüklerinden görerek, gözlemleyerek, deneyerek ve yaşayarak öğrenir. Bu anlayış günümüzde de geniş taraftar bulan yapılandırmacı yaklaşım ile paralellik göstermektedir. Yapılan eğitim faaliyetleri zamandan bağımsız

olarak gerçekleştirilmektedir. Eğitim belli zaman aralıklarında gerçekleştirilen özel faaliyetler değildir. Günümüzde ön plana çıkan aktif öğrenme yöntemleri de yaparak – yaşayarak öğrenmeyi, gözlem ve deneyler yapmayı içermektedir. Üretilen teknolojiler sayesinde yaşam boyu eğitim uygulamaları yaygınlaşmış ve eğitimin belli zaman ve yaş aralıklarına özel bir faaliyet olmaktan çıkmıştır.

Tarım çağında kapalı kapılar ardında öğrencilere kitlesel olarak rutin işleyişe sahip standart eğitimler verilmemektedir. Günün belli saatleri içerisinde kitle eğitimi sanayi çağı sürecine bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Günümüzde kitle eğitimi devam etmektedir. Fakat okullarda gerçekleştirilen kitle eğitimlerinin yanında bilgisayar ve internet teknolojisinin de yardımıyla bireysel olarak gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin de yaygınlığı ve önemi artmıştır.

2.1.3.2 Sanayi çağı

Sanayi çağına geçiş uzun yıllar tarım ekonomisi ile yaşayan toplumların yaşam biçimlerini çok derinden ve hızlı bir şekilde değiştirmiştir. Büyük teknolojik gelişmelerin yaşandığı bu çağda insanların hayatlarında yaşanan büyük değişimler eğitim alanında da o güne kadar olmayan farklı yöntem ve materyallerin kullanılmasına sebep olmuştur. Aile yaşantısının değişmesiyle kitle eğitimine ihtiyaç duyulmuş, bilimin ilerlemesi ve kitapların basılmasıyla bilgi büyük kitlelere ulaşabilir hale gelmiştir. Bu durum bilgi çağına giden koşulları hazırlamıştır.

İnsanlığın bugünkü düzeye kadar ilerlemesini sağlayan en önemli olay 15.yy.larda modern bilimin doğmasıdır. Batı dünyasında gerçekleştirilen Rönesans ve Reform hareketleri modern bilimin doğuşunda önemli bir etkidir. O yıllardan günümüze kadar gelen süreç içerisinde bilim ve teknolojideki gelişmeler ile ekonomik ve toplumsal yapıdaki değişimler birbirlerini etkilemektedirler (Gültan, 2003, s. 14). Sanayi ekonomisinin hüküm sürdüğü süreçte matbaanın bulunması eğitim alanında çok büyük gelişmelerin meydana gelmesine sebep olmuştur. Bu süreçte kitlesel eğitim gerçekleştirilmiştir. Önceleri bilgi ve meslekler, babadan oğula ya da ustadan çırağa aktarılırken artık kitaplar yolu ile öğrenilebilir olmuştur.

Teknoloji devrimi ve matbaanın icadıyla basılı kitapların eğitim alanında kullanılmaya başlaması batıyı 1500 – 1650 yılları arasında bütün dünyanın liderliğine taşımıştır. Buna karşılık o tarihlere kadar Dünya'nın süper güçleri olan Çin ve İslam ülkelerinin basılı kitaplardan uzak durmaları, tekrar ve ezbere dayalı bir eğitim sisteminde ısrarcı olmaları sebebiyle kültürel, siyasal, askeri, ekonomik ve bilimsel yönden geri düştüler (Drucker, 1993, s. 272-273). Basılı kitaplar sayesinde öğretim sadece öğretmen ve öğrenci arasında yapılabilir bir eylem olmaktan çıkmıştır. Öğrenciler kitaplar aracılığı ile kendi kendilerine de öğrenebilme şansına sahip olmuşlardır. Ancak tecrübe ve uzun usta – çırak ilişkileri sayesinde öğrenebilen bilgiler kitaplar aracılığı ile herkes tarafından ulaşılabilir ve daha kısa sürelerde öğrenilebilir olmuştur. Fakat bu eğitim imkânları kullanmakta geç kalan Çin ve Osmanlı devleti eğitim alanında geri kalmış ve bunun sonucu olarak Dünya üzerindeki hâkimiyetini kaybetmiştir.

Basılı kitapların Çin ve Osmanlı devletlerinde kullanılmasının bu denli gecikmesinin sebeplerinden bir tanesi de bu ülkelerin öğretmenlerindeki basılı kitaplar sebebiyle eğitimde kendi önem ve yerlerinin sorgulanacağı korkusudur. Artık bilgiye kitaplar aracılığı ile kolayca ulaşabilecek öğrencilerin öğretmenlere ihtiyaçları azalacak ve dolayısıyla öğretmenlerin önemi azalacaktır. Günümüzde bilgisayar ve internet teknolojilerinin çok hızlı gelişmesi sebebi ile öğrencilerin kendi kendilerine eğitim yapabileme imkânları artmıştır. Geliştirilen eğitim yazılımları sayesinde interaktif ve etkileşimli bir şekilde öğrenme faaliyetleri gerçekleştirilebilir. Önceden hazırlanmış video dosyaları herkesin aynı şekilde eğitim faaliyetleri gerçekleştirmesini sağlayabilir. Bilgisayar ortamında hazırlanmış programlar aracılığı ile yapılan deneyler, öğrencilerin söz konusu bilgileri çok rahat bir ortamda hızlı bir şekilde elde etmesini sağlayabilir. Bu durum gerçekte öğretmene zaman kazandıran ve öğretmenin rolünü yönlendiren, rehberlik eden kişi haline dönüştüren, öğretmeni eğitimde motivasyon sağlayan kaynak kişi, bir lider haline dönüştürmektedir. Böylece öğretmen öğrencilere bir şeyler öğretmekle zaman kaybetmez. Öğrencilerin güçlü yönlerini geliştirmek ya da öğrencinin teknolojik imkânlar yolu ile öğrenemediği kısımları öğretmek ile uğraşır. Fakat çoğu zaman burada bahsedilen bilgisayar yazılımları ve internet teknolojileri öğretmenlerce aynı yüzyıllar önce basılı kitapların icadında olduğu gibi kuşku ile karşılanmaktadır. Öğretmenler bu sistemleri kendi önem ve değerlerine bir tehdit olarak

algılayabilmektedirler. Yılların alışkanlıkları ile davranarak bu yazılımları kullanmaktansa geleneksel yöntemlerle işlerini yapmaya devam edebilmektedirler. Bilgisayar yazılımları ve internet teknolojilerinin eğitim alanında öğrencilerin kendi kendilerine eğitim yapmalarında kullanılmasına eğitimci kişi ve kurumların göstereceği direnç, o ülkenin çağın gerisinde kalmasına ve bir daha kolay kolay yakalayamamasına sebep olabilir.

18.yy.da sanayi devrimi ile birlikte sanayi ekonomisi ve sanayi toplumu doğmuştur. Bu dönemde geliştirilen buharlı makine, kol gücünün yerine makine gücünün ön plana çıkmasına sebep olmuş ve ekonomide kitle üretimi temel belirleyici konumunu almıştır (Yıldırım, 2004, s. 107). Fakat teknolojik ilerlemeleri sanayi devrimine dönüştüren teknolojik yenilikler değil, bu yeniliklerin dünyadaki yayılış hızıdır (Drucker, 1993, s. 33). Tarım toplumlarında insanlar genellikle ürettiklerini tüketmekteydiler. Aileleri dışındaki insanlarla iş bölümü yapmak zorunda değildiler ve birbirlerine bağılıkları da azdı. Artan üretim ise asil ve seçkin gruplar tarafından tüketilirdi. Üretilen ürünlerin uzun süre bozulmadan saklanmasında ya da uzak bölgelere götürülmesindeki zorluklar vardı. Bu durum tarım ile uğraşan insanların, tükettiklerin çok üstünde üretim yapmamalarına sebep olurdu. Fakat sanayileşme, üretim ile tüketim arasındaki bu birliği bozmuştur.

Sanayi çağında insanlar kendi ürettiklerini kendileri tüketmemektedirler. Ülkelerin kendi içlerinde ve ülkeler arasında kurulan demiryolları mesafeleri kısaltmıştır. Büyük kitlelere ulaşma ve yönlendirmede gazete, dergi ve son dönemlerde televizyon gibi kitle iletişim araçları kullanılmaya başlamıştır. İnsanlar arasındaki iş bölümü ve karşılıklı bağımlılık artmıştır. Fabrikalarda üretilen ürünler, üretim aşamasından hiç haberi olmayan kişilerce tüketilmektedir. Üretenlerle tüketenlerin ayrılması piyasaların ve ekonomik gelişmişliğin önemini arttırmıştır. Bununla birlikte insanlar yaptıkları çalışmalarının karşılığında yüksek bir ücret almak isterken, kullanacakları ürünleri düşük bedeller karşılığında almak istemektedirler. Bu durum kendi içerisinde çelişkili bir durum doğurmaktadır. Üretim aşamasında çalışan insanlara yüksek ücretler ödenmesi üretim maliyetini arttıran bir girdidir. Buna karşılık çalışanlara düşük ücret ödemek, çalışan insanların verim ve hayat standartlarının düşmesine sebep olmaktadır. Üreten ile

tüketenlerin birbirinden ayrılması ekonomik ve sosyal yönden toplumu derinden etkilemiştir (Toffler, 1981, s. 63-71). Sanayi toplumunun en önemli ilkelerinden biri de standartlaşmadır. Üretilen mallardan, fabrikaların işleyiş aşamalarına, insanları işe alış yöntemlerinden, ölçü birimlerine, üretilen malların satış fiyatlarına kadar birçok şey bu dönemde standartlaşmıştır. Kitle haberleşme araçları milyonlarca insanın aynı haber, reklam ya da programları izlemesini sağlamaktadır. Yerel diller ya da lehçeler yok olmaya yüz tutmuştur (Toffler, 1981, s. 75-78). Üretimin zanaata dayalı olmaktan çıkıp teknolojiye dayalı duruma geçmesi kapitalistlerin ekonomi ve toplumun merkezi duruma gelmelerini sağlamış, sanayi devrimi ile makineler ve fabrikalar hızla yayılmıştır (Drucker, 1993, s. 46-47). Sanayi toplumlarında fabrikaların işçi ihtiyacını karşılayabilecek insanları yetiştirmek amacıyla fabrikayı model olarak alan kitle eğitim faaliyetleri yapılmaya başlanmıştır. Bu okullarda görünürde okuma, yazma, matematik ve tarih bilgisi gibi konularda eğitim verilmiştir. Fakat bu okul eğitiminin altındaki gizli amacı, kişilerin işleri zamanında yapmayı, üstlerinin verdiği emirleri yerine getirmeyi ve gösterilenleri kendi fikir ve düşüncelerini işin içine katmadan gerçekleştirmeyi öğrenmeleridir (Toffler, 1981, s. 53).

Gerçekten de bir atölye ya da fabrikada çalışan işçilerin görevlerini zamanında, eksiksiz ve sorgulamadan gerçekleştirmeleri gereklidir. Ayrıca sanayi devriminden önceki dönemlerin eğitim sistemleri göz önüne alındığında okul sistemi kullanılarak kitle eğitiminin yapılması ile çok daha fazla insana eğitim öğretim faaliyetlerine katılabilme olanağı sağladığı görülür.

Fabrikaların ihtiyaç duyduğu disiplinli, yöneticilerine itaat eden, dakik ve ailevi sorunlar sebebiyle işini aksatmayan insan topluluklarının oluşturulması için kapalı ortamlarda kitlesel eğitimin yapılması kaçınılmaz olmuştur. Fabrika içerisinde çalışan işçinin rutin işleri yerine getirebilmesi gerektiğinden temel bilgileri bilmesi ve öğrendiklerini tekrarlayabilmesi gerekmektedir. Bu sürecin eğitim sistemi de ihtiyaçlarına uygun olarak ezberci ve tekrarcı bir yapıya sahiptir.

Okuldaki öğretmenin mutlak bir hâkimiyeti vardır. Öğrenciler ise kendilerine söyleneni yapmak ile sorumludur. Okulun örgütsel yapısı da bu ihtiyaçları karşılayacak şekilde oluşturulmuştur.

Kitle eğitime geçişin bir diğer sebebi de sanayi çağındaki aile yapısındaki değişimdir. Sanayi çağı geleneksel geniş aileler yerine çekirdek ailenin ön plana çıktığı bir dönem olmuştur (Şen & Koç, 2008). Bu süreçte aile reisinin fabrikada çalışması durumunda büyük anne ve büyük babanın yaşlılık döneminde bakımının bir sorun oluşturacağı görülmüştür. Bu soruna çözüm üretmek için huzur evi sistemi oluşturmuştur. Ailedeki annenin çalışması durumunda da çocukların bakımı bir sorun oluşturmaktaydı. Çocukların hem gelecek yaşamlarını sürdürürken fabrika yaşantısına kolay uyum sağlamaları hem de aile büyüklerinin çalıştığı saatlerde bakımlarının bir sorun oluşturmaması gerekiyordu. Bu durum da kitle eğitimi gerçekleştiren okulların oluşturulmasının sebeplerinden biridir. Böylece sanayi toplumunun merkezinde yer alan fabrikalarda çalışacak işçilerin yaşantısına en uygun tip olarak görülen çekirdek aile tipinin yaygınlaşması sağlanmıştır.

Bilim ve teknolojideki ilerlemeler, buhar makinesinin icadı, Fransız devriminin tetiklediği olaylar ve büyük miktarlarda üretim yapılmasını sağlayan fabrika düzenine geçiş toplum yapısını o güne kadar görülmemiş bir şekilde değiştirmiştir. Çok çeşitli çatışma ve gerilimleri içerisinde barındıran bu süreç üretimde standartlaşmanın etkinleştiği, ulus devletlerin doğduğu, milliyetçi duyguların yükseldiği, toplumların büyüklük tutkusunun arttığı, çekirdek tipi ailenin övüldüğü bir dönem olmuştur. Bu süreçte öğrencilere yaşamları için gerekli temel bilgileri öğretmek, fabrika düzenine alıştırmak, emirlere itaat etmelerini sağlamak, zamana bağlı yaşama alışkanlığı sağlamak şeklinde özetlenebilecek sebeplerden dolayı kapalı ortamlarda gerçekleştirilen kitlesel eğitimler başlamıştır. Bu eğitim genellikle belli yaş aralıklarında ve merkezlerde toplanmış okullarda gerçekleşmiştir. Bu yaş aralıklarında eğitim alamayanlara sonrasında çok fazla eğitim olanakları sunulamamıştır. Fakat bu süreç farklı düşünceler içeren yeni bir çağın gelişi ile yavaş yavaş sonlanmaktadır.

2.1.3.3 Bilgi çağı

Büyük değişimlerin yaşandığı süreçlerde bu gelişmelerin eğitim sistemlerini etkilemesi kaçınılmazdır. Günümüzde de eğitim sistemlerini günün koşullarına uyarlayamayan toplumlar, bunu başaran toplumların gerisinde kalacaktır. Bu bölümde öncelikle son yıllarda yaşanan gelişmeler, nedenleri ile irdelenerek bu değişimlerin eğitim sistemleri açısından oluşturduğu değişim ihtiyacı ortaya koyulmaya çalışılmaktadır.

İnsanlığı modern döneme taşıyan çeşitli kültürel, ekonomik ve siyasal etkenler bulunmaktadır. Kültürel etkenler ifadesi ile kast edilen, bilimin gelişmesi ve bilimsel düşünmenin etkinliğinin artması, laik düşünce sisteminin yaygınlaşması, modern bakış açısının eleştirel ve yenilikçi niteliğinin ortaya çıkmasıdır. Bu süreçte nasıl düşünüldüğünün yanında düşüncenin içeriğinin de değiştirdiği görülmektedir. Gelişme, daha iyiye ulaşma, özgürlük, eşitlik, insan hakları gibi kavramların önemi artmaktadır. Kapitalist üretimde bilimsel yöntemlerle verimin artışı sağlanmıştır. Ülkeler arası güç mücadeleleri ve özellikle I. ve II. Dünya Savaşlarının getirdiği iç değişimler de yeniçağın gelişini hızlandıran etkenler arasındadır (Giddens, 2008, s. 82-83). Bilgi çağına geçişe sebep olan tek ya da ana bir etken bulunmamaktadır. Toplumlar arası ve toplum içi düzeni sağlayan karmaşık yapıyı harekete geçiren birçok etken hem bilgi çağının gelişini hazırlayan bir etken iken aynı zamanda bilgi çağına geçişin bir sonucu olarak da karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu süreç kendi sonuçları ile de beslenmektedir.

Drucker (2008), günümüzde yaşanan toplumsal dönemi “kapitalist ötesi toplum” olarak isimlendirmektedir. Drucker’e (2008) göre, II. Dünya savaşından hemen sonra başlayan bu süreç 1980 ile 2020 yılları arasında büyük değişimler yaşanmasıyla toplumun yeniden düzenlenmesine sebep olacaktır. Bu süreç sonunda ortaya çıkacak toplumun nasıl bir şekil alacağı ise şimdiden kesin olarak söylenememektedir. Drucker yaşadığımız günlerin bir geçiş dönemi olduğu düşüncesi ile günümüz toplumunu “bilgi toplumu” olarak isimlendirmemiştir (Drucker, 1993, s. 9-13). Ülkemiz nüfusu içinde yaşayan insanlar ele alındığında bunlardan bir kısmının çocukluk dönemi elektriğin yaygın olarak kullanılmadığı, gündelik hayatı kolaylaştıran ve bugün hemen herkesçe kullanılan makinelerin bulunmadığı, ulaşım ve telekomünikasyon imkânlarının

olmadığı, bilgisayarın düşünülemediği yıllarda geçmiştir. Diğer bir kısmı ise büyükleri tarafından siyah beyaz televizyonlu ya da cep telefonsuz bir hayat anlatıldığında uzun yıllar önce yaşanmış geçmiş tarihten bahsediliyormuş gibi hissetmektedir. Günümüzde her alanda yaşanan hızlı teknolojik devrimler, toplumu derinden etkileyen bir dönemin yaşanmasına sebep olmaktadır. Bu devrimler henüz tamamlanmamış ve bu sürecin ne şekilde sonuçlanacağı kesin olarak belli olmamıştır. Fakat günümüzde ve yakın gelecekte bilginin önemi tüm insanlık tarihi boyunca olmadığı kadar çok artmaktadır.

Bilgi toplumu bilginin hızla ve küresel ölçekte akıp arttığı, esneklik, yaratıcılık, yenilik gibi kavramların belirleyici olduğu, eğitilmiş bireyin ön plana çıktığı, etkileşimin yüksek, şebeke yapısında bir toplumdur (Gültan, 2003, s. 47). Artık sürekli çeşitli yenilikler yapmadan, kalite ve konforu ön plana çıkarmadan üretim yaparak başarılı olmak mümkün değildir. Tüm bireyler her yönden kendini sürekli olarak geliştirmelidir. Bilgi hiçbir kişi ya da kurumun tekelinde değildir. Bilgisayar ve internet teknolojilerinin böylesine geliştiği çağımızda bilgi kolaylıkla herkes için ulaşılabilir hale gelmektedir. Bilgi, ancak paylaşarak ve birlikte geliştirilerek arttırılabilir. Bunu sağlayabilmek için toplum kendi yapısını düzenleyerek, bilginin paylaşım ve geliştirme araçlarını oluşturmalıdır.

Bilgi çağının gereklerine uyum sağlamış bir toplumun yapısal unsurları üç ana başlıkta toplanabilir. Birincisi araştırma ve yeniliğe dayalı bilgi ve teknoloji üretiminin sürekliliğini sağlayacak uygun ortam ve alt yapının sağlanmasıdır. İkincisi, bilginin, toplumunun tüm unsur ve bireylerince kolayca ulaşılabilir ve benimsenebilir olmasını sağlayacak “şebekeler” ortamına aktarılmasıdır. Üçüncüsü ise, şebeke ortamlarının bilgi ve iletişim teknolojilerinin yardımıyla tüm vatandaşlarca aktif olarak kullanımının sağlanmasıdır. Bir toplumda bu unsurların yerleştirilmesi sürecindeki en önemli şart etkin “yaşam boyu eğitim” uygulamalarının gerçekleştirilmesidir (Gültan, 2003, s. 46). Toplumun ilerleyişi, bu üç unsurunda birlikte ve birbirleri ile bütünleşmiş bir şekilde gerçekleştirilmesine bağlıdır. Bilginin etki ve değerinin yükselişi toplumların ekonomik sistemlerini de etkilemiştir.

Günümüzde bilginin öneminin artması, sanayi ekonomisi ile birlikte yeni bir ekonomik sistem oluşmasına sebep olmuştur. Bu sistem bilgi ekonomisi olarak adlandırılmaktadır. Teknolojik alandaki baş döndürücü gelişmeler, bilgi ekonomisi ve bilgi toplumunun oluşmasına doğru giden sürecin başlamasına sebep olmuştur (Yıldırım, 2004, s. 107). Tonta ve Küçük makalelerinde Reich'e göre yeni ekonomide iş gücünün yüzde 20'sinin en yüksek ücretleri alan yaratıcı işçilerden (simgesel analistler), yüzde 20'sinin rutin üretim işçilerinden, yaklaşık yüzde 30'unun kişisel hizmet sağlayıcılarından, geriye kalan kısmının ise devlet memurları, çiftçiler ve madencilerden oluşacağını öngörmekte olduğunu söylemektedirler. Sanayi toplumunda evleri, işyerlerini birbirine bağlayan elektrik ağlarının yerini bilgi toplumunda iletişim ağları almaktadır. Yeni ekonomide her proje için farklı becerilere ihtiyaç duyulacağından yaşam boyu öğrenme, toplumun en önemli dinamiklerinden birini oluşturmaktadır (Tonta & Küçük, 2005, s. 5-6). Bu sistemde bilgi, ekonomideki en önemli faktördür. Bilgiyi üreten ve kullanan toplumlar refah düzeylerini arttırırken, bilgiyi üretemeyen ve gerektiği şekilde kullanamayan toplumlar gelişmemektedir. Aynı zamanda bilim ve teknolojiadaki gelişmeler ülkelerin bilgiye ulaşmasını kolaylaştırmıştır. Bilgiyi üretmek yeterli değildir. Bilgiyi üretmeseler de insanlar, şirketler ya da ülkeler söz konusu bilgiye bilim ve teknolojinin sağladığı imkânları kullanarak ulaşabilmektedirler. Dolayısıyla ancak bu bilgiyi gerektiği gibi kullananlar bilgiyi ekonomik fayda haline dönüştürebilmektedirler.

Günümüzün insanı bir yandan kendini mesleki anlamda sürekli olarak geliştirirken diğer yandan farklı alanlarda da bilgi sahibi olup, çok yönlü bir yapıya sahip olmalıdır. Alış-veriş için üretim ahlakı insanın kendisini tek bir işe adanmasını överken yeni anlayış dengeli bir gelişmeden yanadır (Toffler, 1981, s. 440). İhtiyaç duyulan malların maliyetlerinin artması sebebiyle insanlar gittikçe artan bir şekilde kendi işlerini kendileri yapmaya başlayacaklardır. Birçok maddede alış-veriş işlemlerinin maliyeti üretim maliyetini dahi geçmeye başlamıştır (Toffler, 1981, s. 334-340,352). Bugün birçok ülkede faaliyet gösteren Ikea isimli bir mağaza insanlara mobilyalarını kendilerinin evlerine nakletme ve montaj etme imkânını sağlamaktadır. Böylece insanlar kendileri için üretim yaparak harcamalarından tasarruf edebilmektedirler. Bunun bir diğer örneği de bankacılık sektöründe yaşanmaktadır. İnternet bankacılığı sayesinde insanlar havale, EFT, yatırım işlemleri, döviz alım satımı gibi birçok

işlemlerini bilgisayarlarını kullanarak evlerinde gerçekleştirmektedirler. Bu sayede hem bankacılık işlemleri için yapacakları fazladan ödemeleri azaltarak işlem maliyetini düşürmekte hem de zamandan tasarruf etmektedirler. Bu işlemler sayesinde bankalar da fazladan şube açmak ya da eleman çalıştırmak zorunda kalmamaktadırlar. İnsanlar sanayi çağının gerektirdiği başkası için üretim yapma yerine kendileri tüketmek için üretmeye başlamaktadırlar. Bu durum fazladan yapılan birçok harcamanın azalmasına ve dolayısıyla insanların yaşam kalitesinin de artmasına sebep olmaktadır. Kullanımı kolaylaşan yeni teknolojilerin kullanımı birçok yönden türlü avantajlar sağlamaktadır.

Yeni teknolojilerin kapitalist üretim ilişkilerinde sağlayacağı olumsuz etkileri de bulunmaktadır. İşverenler, işçilerini uzaktan dahi kontrol edebilen, yönlendirebilen otomatik sistemler kurabilmektedirler (Meiksins, 2003, s. 178) ve (Garson, 1984). Bugün bilgisayar, kamera ve hoparlör sistemleri vasıtasıyla işverenlerin işçilerini günün 24 saati evlerinden dahi çıkmadan kontrol etmesi, uyarması ve kumanda etmesi mümkündür. Sürekli olarak gözlenen çalışanların her hareketlerine dikkat etmelerini gerektireceğinden bu durum çalışanlar açısından oldukça sıkıntılıdır.

Son yıllarda meydana gelen bütün bu değişimler yeniçağ toplumların eğitim sistemlerinde büyük değişimlere yol açmaktadır. Eğitimin yapısı, kurumları, materyalleri ve aktörlerinin rolleri değişmek ve yeniçağa uyum sağlamak zorundadır. Hayatın her alanına esnek bir yapı getirilen bilgi çağında eğitim sistemlerinin de esnek bir yapıya sahip olması gerekmektedir. Eğitim artık sadece belli yaş aralıklarında ve belli mekânlarda gerçekleştirilen bir faaliyet olarak düşünülmemelidir. Bilgi çağında eğitim, tüm teknolojik yeniliklerin kullanıldığı, temel eğitimsel unsurlara uygun görevleri yükleyen, esnek bir yapıya sahip ve yaşam boyu süren bir süreç olmak zorundadır.

Bilgi çağına geçiş sürecinde oluşan yeni eğitim modeli içerisinde yer alan öğretmen, öğrenci, öğrenme yöntemleri gibi temel aktör ve kavramların rol ve gerçekleştirilme şekillerinde yapısal değişimler meydana gelmektedir. Aşağıdaki tablo bu değişimleri özetlemektedir.

Tablo 2.1 incelendiğinde sanayi toplumu ve bilgi toplumu eğitim modellerinde yapısal farklılıklar olduğu görülür. Öğretmenin rolü bilgi veren kişi olmaktan çıkıp rehberlik eden kişi haline dönüşmektedir. Öğrenci ise eğitimde edilgen bir şekilde dinleyen kişi olmaktan çıkıp aktif yöntemler ve grup çalışmaları ile öğrenen kişi haline gelmektedir. Eğitim programları ise herkes ve her yöre için standart olmaktan çıkarak kişisel ve yöresel ihtiyaçlar doğrultusunda değişebilen esnek bir yapıya kavuşmaktadır. Eğitimcilerin kişisel gelişimi ise hizmet içi eğitimler yerine okulların öğrenen örgüt, eğitimcilerinde kendilerini yetiştirebilen, geliştirebilen insanlar olması ile sağlanmalıdır. Başarının ölçütü ise edinilmiş bilgilerin salt tekrarı ile değil söz konusu bilgilerin kullanılabilmesi ve özümsebilmesidir.

Tablo 2. 1 : Değişen Eğitim Modeli

Ölçütler	Sanayi Toplumu Eğitim Modeli	Bilgi Toplumu Eğitim Modeli
Öğretmenin Rolü	Her şeyi bilen öğretmen, bilgi aktarıcı, alanında uzman	Yönlendirici, yol gösterici öğretmen
Öğrencinin Rolü	Dinleyici, edilgen, bireysel çalışma	Aktif, işbirliğine dayalı takım çalışması
Yöneticinin Rolü	Yönetim lideri	Öğretim-yönetim lideri
Öğrenme Yöntemi	Sınıfta öğrenme	Kişisel araştırma
Öğrenme Şekli	Bireysel çalışmayla öğrenme	Takım çalışmasıyla öğrenme
Eğitim Programları	Standart eğitim programları	Değişken eğitim programları
İşgören Geliştirme	Hizmet-içi Eğitim	Örgütsel öğrenme
Başarı Ölçütü	Ezberlenmiş bilgi aktarımının esas alınması	Kavramları çok boyutlu olarak tanımlayabilme

Kaynak : (Balay, 2004, s. 68), (Aytaç, 1999, s. 75)

Bilginin hızla arttığı, bilişim teknolojilerinde olağanüstü gelişmelerin yaşandığı, insanların birbirlerine çeşitli ağlarla bağlandığı günümüz toplumu hemen her açıdan daha esnek bir yapıya kavuşmaktadır. Yaratıcılık ve yenilik kavramları yükselen değerlerdir. Bu sürecin ihtiyaç duyduğu eğitilmiş insanı yetiştirmek yine bu toplumun

kurum ve sistemlerinin görevidir. Bireyin her alandaki gelişmelerle paralel olarak gelişmesi ancak bilgi çağına uyum sağlamış kurumlarca, doğru yöntemlerle ve bilim ve teknolojinin desteğiyle gerçekleştirilen yaşam boyu öğrenme faaliyetleri ile sağlanabilir.

2.1.4 Bilgi Çağındaki Teknolojik Gelişmelerin Eğitime Etkisi

Günümüzde gerçekleşmekte olan büyük değişimlerin temelinde yatan en önemli etken, bilim, bilişim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmelerdir. Özellikle bilgisayarların gelişmesi birçok konuda değişimlere yol açmıştır. İnternet bağlantılarının yaygınlaşması ve bağlantı hızının artması, bilgisayarın eğitim alanında daha etkin bir şekilde kullanılmasına imkân sağlamıştır.

Bilgisayar teknolojisinde 1950'lerden günümüze kadar geçen süreçte bilgisayarlar çok hızlanmış, boyutları küçülmüş ve fiyatları ucuzlamıştır. Bilgisayarlar o günlerden bu yana yaklaşık 1000 kat küçülmüş ve maliyetleri 100 kat azalmış, bellekleri de çok daha büyük ve hızlı hale gelmiştir (Aydın, 1996, s. 8). Bilgisayarların bu denli gelişmesi sayesinde sadece üniversiteler, fabrika ve iş yerlerinde değil geniş halk kitleleri tarafından da kolaylıkla ulaşılabilir hale gelmeleri sağlanmıştır. Bilgisayarlar, geliştiren grafik tabanlı işletim sistemleri sayesinde küçük yaştaki çocuklar tarafından bile kolaylıkla kullanılabilir hale gelmiştir. İnternet teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte bilgisayar bir iletişim aracı olarak kullanılmaya başlanmış ve eğitimsel değeri daha da artmıştır.

İnternet, tüm dünya çapında yaygın olarak kullanılan ve sürekli olarak büyüyen, birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu geniş bir iletişim ağıdır (ODTÜ, 2001). Bilgisayarların birbirleri ile bu denli hızlı ve kolay bir şekilde bağlantı kurabilmeleri insanların birbirleri ile gerçek zamanlı ve sürekli iletişim kurabilmelerini sağlamıştır. Bu teknoloji sayesinde bugün Türkiye'deki herhangi bir insanın Amerika'daki bir insan ile gerçek zamanlı ve görüntülü olarak konuşması, hazırladığı dosyaları anında göndermesi ya da elindeki farklı formatlarda hazırlanmış bilgileri paylaşması çok kolay işlemlerdir. Bilginin rahatça paylaşıldığı, beraberce geliştirildiği, iletişimin kolaylıkla sağlanabildiği bu ortam, mevcut bilgilerden yeni bilgilere ulaşılmasında çok önemli olanaklar sağlamaktadır.

Yeniçağda eğitimde kitaplarla birlikte multimedya teknolojilerin ve bilgisayarların kullanımını artmakta ve bunun sonucunda eğitimin şekli değişmektedir (Giddens, 2008, s. 778). Teknoloji, eğitimin gerçekleştirilme biçimini derinden etkilemektedir. Öğretmenler coğrafya derslerinde dağların yerlerini, tarih öğretmenleri savaşların sebeplerini interaktif ortamlarda öğretebilmektedirler. Böylece klasikleşmiş anlatım yöntemi eski kullanım sıklığını kaybetmekte, öğrenciler daha aktif bir şekilde eğitim öğretim faaliyetlerine katılabilmektedirler. Fakat teknolojinin eğitim alanında kullanılması henüz tamamen yaygınlaştırılmamıştır.

Bütün bu eğitimsel faaliyetlerin tüm öğretmen ve öğrencilerce gerçekleştirilebilmesinin sağlanmasındaki en önemli faktör, okullarda tüm öğrencilere bilgisayar ve internet kullanabilme imkânının sağlanmasıdır.

Okullar bilgisayar sayısı problemlerini tamamen çözseler bile bilgisayarlar öğretmenler tarafından eğitimde ek olarak kullanılacak bir materyal olarak görülmektedir. Öğretmenler açısından en önemli konu yeni bilgi teknolojilerini eğitimde sağlıklı ve verimli bir şekilde kullanmasını öğrenmektir (Giddens, 2008, s. 781). Öğretmenlerin bu bilgi teknolojilerini etkin ve verimli olarak kullanmaları ile eğitim alanında beklenen atılımlar yapılabilir. Teknolojinin yeterince kullanılmaması, eğitimin bilgideki değişime uyumunun sağlanarak gerekli güncellemelerin yapılamamasına sebep olur. Teknolojideki gelişmelerden yeterince faydalanılması, eğitimde verim ve kaliteyi arttıran bir unsur olacaktır.

Günümüzde internet 30 yıl önce televizyonun eğitimdeki yarattığı köklü değişimlerden çok daha fazlasını gerçekleştirmektedir (Giddens, 2008, s. 781). Televizyon üzerinden gerçekleştirilen eğitimlerde iletişim tek yönlü olarak gerçekleşmekteydi. Fakat internet üzerinden gerçekleştirilen eğitimlerde kullanılan interaktif yazılımlar sayesinde eğitim iki yönlü olarak gerçekleştirilebilmektedir. Ülkemizde hemen hemen bütün kurumsallaşma aşamasını aşmış üniversitelerin sürekli eğitim merkezleri internet üzerinden eğitim sunarak diploma vermeye başlamıştır. Sadece önlisans ve lisans seviyesinde değil, yüksek lisans seviyesinde de eğitimler verilmektedir. Bu şekilde herkes, zaman ve mekândan bağımsız olarak eğitim alma şansına sahip

olabilmektedirler. Bu şekilde üniversiteye zaman darlığından, ulaşım sorunlarından ya da farklı sebeplerden dolayı gidemeyen insanlara eğitim alma ve kendilerini geliştirme olanağı sunulmaktadır. Bununla birlikte lise ve hatta ilköğretim aşamasında internet üzerinden eğitim uygulamaları yaygınlaşmaktadır. Türkiye'nin telekomünikasyon alanındaki en büyük şirketi olan Türk Telekom internet üzerinden ilk ve orta öğretim öğrencilerine yönelik eğitim hizmetleri sunmaktadır. Bu internet portalına üye olan öğrenciler bir bedel karşılığında okulda öğretmenlerinden öğrendikleri dersleri etkileşimli bir ortamda tekrar etme imkânına sahip olmaktadır. Böylece internet üzerinden eğitim örgün eğitime yardımcı bir unsur olarak ta kullanılabilir. İnternetin eğitim alanına getireceği değişimler insanların kendilerini esnek şartlarda eğitimlerini sağlayan yeni fırsatlar sunmaktadır.

Bilgisayar ve internet teknolojisinin hayatın her alanında etkisinin yoğun olarak hissedildiği çağımızda eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde bu teknolojilerin kullanılması doğaldır. Öğretmenlerin de yaşam boyu öğrenme prensipleri çerçevesinde bu teknolojilerin yardımıyla bilgilerini güncel tutarak toplumun eğitim ihtiyaçlarını gerektiği şekilde karşılamaları sağlanmalıdır.

2.1.5 Bilgi Toplumunda Okul

Temel insan haklarından yola çıkan örgütlü ve planlı eğitim ve okul sistemi 19. y.y' dan itibaren uygulanmaya başlamıştır. Devletin tüm toplumu eğitmekten sorumlu olduğu geleneksel okul modeline dayalı eğitim sistemi her ne kadar mutlak başarıya ulaşamamış olsa da gelişmiş ülkelerde temel eğitim süresinin uzamasını, gelişmekte olan ülkelerde de okur – yazarlık oranının artmasını sağlamıştır. 1960'lerden sonra kitlesele yüksek öğretime geçilmiştir. Bu süreçte eğitime ayrılan fonların artmasıyla eğitimin etkinliği ve yaygınlığı da artmıştır (Sayılan, 2007, s. 66-67). Günümüzde geleneksel okul modeli yöntemleri bilgi toplumunun ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Toplumsal yapılarıdaki değişim eğitim sistemlerinin önemli bir unsuru olan okulları da etkilemektedir. Okulların bilgi çağında yaşanan hızlı değişimlere ayak uydurabilecek bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Bunu sağlayacak yapı ancak sürekli öğrenen, kendini geliştiren ve yeniliklere uyum sağlayabilen bir okul modeli ile gerçekleştirilebilir (bkz Tablo 2.2).

Tablo 2. 2 : Okul Modelleri

Geleneksel Okul Modeli	Öğrenen Okul Modeli
<ul style="list-style-type: none">• Fabrika modeli kitlesel eğitim• Bilginin nakledilmesi• Önce öğrenen sonra nakleden öğretmen• Öğretmen ve sınıf merkezli okul içi öğretme• Bina ve araçların işlevlerine özgü kullanımı• Bina ve öğretmene yatırım• Yasamda elde edilen pozisyonlar diplomaya bağlı• Diploma tekeli, bilgi birikimi ölçümü• Eğitimi önceden verilen müfredat izlenceyi belirler.• Ortak müfredat• Güçlü merkezi bürokratik ve kurumsal yapı• Yönetilen okul• Değişmeye karşı yüksek direnç• Geleneksel eğitim metotları• Eğitim içinde ideolojik denetim eğiliminin yüksekliği• İki farklı örgütlenme seçeneği1. Kamu finansmanıya, kamu hizmeti olarak, homojen kalitede üretim2. Özel okul, devlet düzenlemesiyle, piyasa malı olarak, kalite farklılaşması içeren üretim	<ul style="list-style-type: none">• Esnek eğitim• Bilginin üretilmesi, yaratılması• Birlikte öğrenen öğretmen ve öğrenci• Okul dışına taşan, okul dışı uzmanlar aracılığıyla öğrenme• Bina ve araçların esnek kullanımı• Eğitimde ARGE, ICT, sürdürülebilir yenilik ve gelişme yatırımları• Yaşamda elde edilen pozisyonlar işte başarıya bağlı• Yeterlilik önemli, formasyon oluşumu ölçümü• Formasyonun oluşumunda aşamalar izlenceyi belirler• Organizasyonel, profesyonel çeşitlilik• Okula verilen otonomi, bölüşülen roller, ortaklıklar• Yönetişim içinde okul• Değişmeye, işbirliğine açıklık• Okul ve okul dışını ayıran sınırın belirsizleşmesi• İdeolojik kontrolün önemini yitirmesi, yüksek güven politikası• İki farklı örgütlenme seçeneği1. Toplum merkezli olarak okul, içinde yaşanan komünitenin önemi ön planda, sosyal kapital üretimi2. Bir organizasyon olarak okul. Okullar arası yüksek ilişki, bilgi ve endüstrileriyle etkileşme, yaşam boyu öğrenme

Kaynak: (Akıncı Çötök, 2006, s. 87); (Tekeli, 2004, s. 19)

Sosyolojik yapıda meydana gelen değişimlerin insanlar tarafından belli bir amacı yerine getirmek amacıyla oluşturulmuş olan örgütler üzerinde de önemli etkileri olmaktadır. Okulların örgütsel yapıları iş yaşamı ya da sosyal hayatta yer alan örgütlerin yapısından ayrı düşünülmemelidir. Örgütsel yapının değişmesine sebep olan koşullar şunlardır.

- “Küreselleşme” ile birlikte değişen demografik yapı (çalışanların dil, ırk, kültür farklılıkları)
- Müşterinin bilinçlenmesi ve beklentilerinin yükselmesi (kalite, hızlı servis, ucuzluk, üründe estetik değer, güvenilirlik v.b.ni istemesi)
- Artan rekabet, küçülen pazar payları ve pazar payı kapma yarışı
- Küreselleşmeden etkilenen hukuki ve politik koşullar
- Yeni teknoloji kullanımının yaygınlaşması
- Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, dijital ortamın yarattığı olanaklar
- İletişim teknolojisinde meydana gelen gelişmeler
- Yoğun iletişim ortamının neden olduğu iletişim kirliliği
- Geleneksel iletişim kanallarının etkisinde azalma
- Müşterilerin değer ve beklentilerinde yükselme ve bunun alış veriş alışkanlıklarını etkilemesi
- İnsan hakları, çevre v.b. konulardaki gelişmelerin işletmeleri etkilemesi sebebiyle organizasyonlarda insana ve doğaya saygının önem kazanması
- Müşteri değerinin işletmelerde yapacağı katkının farkına varılması” (Kocabaş, 2005, s. 248), (Telli Yamamoto, Ankara, s. 34).

Örgütsel yapının yukarıda sıralanan sebeplerden ötürü değişmesi aynı zamanda verimin arttırılma ihtiyacından doğmuştur. Teknolojideki gelişmeler okulların yapısı, içeriği ve özellikle odaklandığı konularda da değişikliklere yol açmıştır. Bugüne kadar hiçbir ülke bilgi toplumunun ihtiyaçlarını tam olarak karşılayacak bir eğitim sistemi oluşturamamıştır (Drucker, 1993, s. 273-275). Bu ihtiyaçları Drucker kitabında şu şekilde açıklıyor.

- Yüksek seviyede evrensel okur-yazarlık sağlanmalıdır. Evrensel okur – yazarlık, okuma yazmanın yanında rakamlara hakimiyet, fizik ve teknoloji konularında anlayış, yabancı dil bilgisi de gerektirir.
- Her öğrenciye okul bittikten sonra da öğrenme motivasyonu ve öğrenmeye devam etme disiplini vermelidir.
- Eğitimin her an, hem yüksek düzeyde eğitim almış olanlara hem de almamış olanlara açık olması gerekir.
- Bilgi hem içerik hem de süreç olarak aktarılmalıdır.
- Şirketler, devlet daireleri ve sivil toplum kuruluşları ortak olarak çalışmalıdır (Drucker, 1993, s. 276-278).

Bilgi çağında okulların geleceğin iş gücünü hazırlamaktaki sorumluluğu çok yüksektir. Bu çağda çalışanların sadece rutin işlemleri gerçekleştirmeleri yeterli değildir. Çalışanlar sosyal yönlerden gelişmiş, uyumlu ve yaratıcı kişiliğe sahip olmalıdırlar. Okulların, öğrencilerine mesleki bilgilerin yanında kaliteli bir sosyal ve etik eğitimi de vermeleri gerekmektedir. Coğrafi ve kültürel sınırlar gibi etkenler öğrenmede engelleyici olmamalıdır. Okulların kendi yapılarını, programlarını ve kullandıkları yöntemleri yeni duruma göre uyarlamaları önemli bir zorunluluktur (Balay, 2004, s. 70). Bunu sağlamak için örgütsel yapılarını ve işleyişlerini çağın gereklerine uygun olarak geliştirmek zorundadırlar. Ancak bu şekilde çağın ve toplumun eğitimsel ihtiyaçlarını karşılayabilirler.

Okul sadece toplumun içinde yer alan sosyal bir kurum değil aynı zamanda toplumun malı da olan bir kurumdur. Artık okulun konumu ve işlevlerinde bir takım değişikliklerin gerçekleşmesi gerekmektedir. Öncelikle artık eğitim, bireyin yetişkin olması ile biten bir süreç olmamalıdır. Okullar her yaşa eğitim veren “açık sistemler” olmalıdırlar. (Vuranok, 2009). Mevcut eğitim sisteminin her aşamasından bir üst aşamaya geçiş için belli bir yaş ve belli standart hazırlıkları gerçekleştirmiş olma şartı bulunmaktadır. Fakat bu durum bilgi toplumunun ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Kişinin aldığı eğitim ne kadar çoksa çalışma hayatında o kadar çok eğitim almaya ihtiyaç duymaktadır. Günümüzde her yaştaki insanlar almak istedikleri eğitime her aşamasında katılabilmelidirler. Bilgi toplumunda bilgi potansiyelinin ziyan edilmesi

kabul edilemez. 16–18 yaşlarındayken maddi imkansızlıklar ya da benzeri sebeplerden eğitimden uzaklaşmış kişiler aradan 8-10 yıl geçtikten sonra eğitim almak isteyebilirler (Drucker, 1993, s. 284-287). Artık eğitim sistemleri bu tür insanlara da eğitim olanakları sağlamak zorundadır. İhtiyaç duyan herkese, her aşamada ve her seviyede eğitim verebilmek okulların görevi olmalıdır. Bilginin öneminin artmasıyla görev ve sorumluluğu artan okullar bu süreçte bazı imtiyazlarını da kaybedebilirler.

Günümüzde eğitim öğretim alanında klasik anlamdaki okulların tekeli sona ermektedir. Bilgiyi üreten ve dağıtan kurumlar olan okulların rakiplerinin olması kaçınılmazdır. Okul ve iş ortamları öğrenimin mekânları olmakta ve okullarda giderek daha fazla yetişkin eğitim görmektedir. İşletmelerde verilen eğitimler de yaşam boyu devam edecek bir süreç olmaktadır. Yetişkinler sadece eğitim almakla kalmayıp, iş yaşamından elde ettikleri deneyimleri diğerlerine aktarmak yolu ile eğitim de vermelidirler. Okullar ve işveren kuruluşları yetişkinlerin ileri düzey eğitimler alması konusunda sıkı işbirlikleri yapmak zorundadırlar. Bilgi toplumunda kilit olgu bilgidir (Drucker, 1993, s. 288-291). Bilgi, ekonomik ve toplumsal yaşamın en önemli temel taşı haline gelmiştir. Böylesine önemli bir konuda üretim ve dağıtım yapmak isteyecek farklı kurum ve kuruluşların ortaya çıkması doğaldır. Konusunda başarılı olan, kendini geliştiren, insanları tatmin eden kuruluşlar ayakta kalacak, diğer kuruluşlar bu yarışın dışında kalacaktır. Şayet okullar eğitim konusunda üzerlerine düşeni gereğince yerine getiremezler ise özel sektörün ya da sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu eğitim kurumları okulların yerini alarak yollarına devam edebilir. Bunun tam tersi de mümkündür. Ama her zaman bilgiyi üretmek ve dağıtmak isteyecek kurum ve kuruluşlar çıkacaktır. Bilgi aktarımındaki başarı düzeyi kurumların bu yarışında belirleyici bir unsur olacaktır.

Günümüzde öğrencilerin başarısız olmaları, tembel ya da isteksiz olmaları ile açıklanamaz. Okullar topluma karşı sorumludur ve hesap vermek durumundadır (Drucker, 1993, s. 290-291). Okullar, öğrencilerin gençlik dönemlerini geçirdikleri ve topluma zarar vermemeleri amacıyla bir arada tutuldukları kapalı binalar değildir. Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor yetenekleri geliştirilmeli ve bilgi çağının ihtiyaç duyduğu özelliklerle donatılmış bireyler olarak yetiştirilmeleri gerekmektedir.

Bu konuda hiçbir kurumun başarısız olma lüksü yoktur. Bu konudaki başarısızlık toplumun topyekûn başarısız olmasına ve geleceğinin sıkıntıya gitmesine sebep olur. Bu nedenle okullar topluma karşı sorumluluklarını ne dereceye kadar yerine getirebildiklerini açıklamak zorundadırlar. Başarısızlık durumunda da yapılarını yeniden düzenlemeleri ve kullandıkları yöntem ve teknikleri değiştirip geliştirmeleri gerekmektedir.

Bilgi çağında eğitimin sınıf içerisinde olması şart değildir. Artık eğitim, emekle, siyasal mücadeleyle, topluma hizmetle ve hatta oyunla birleştirilmek zorundadır. Çocuğunu kendisi eğitmek isteyen insanlar teşvik edilmelidir. Okullarda öğrencilere ait oldukları grup ya da sınıflarına yaptıkları katkıdan ötürü de not verilmelidir (Toffler, 1981, s. 407,419). Eğitimi dört duvar arasında yapılan bir faaliyet olarak görmek öğrencilerin gerçek hayattan uzaklaşmasına sebep olmaktadır. Bir insanın denize girmeden yüzmeyi öğrenmesi ya da direksiyona oturmadan araba kullanmayı öğrenmesi beklenmemelidir. Öğrencilerin hayatta karşılaştıkları sorunlara pratik çözümler bulmasını öğrenmesini sağlamak gerekmektedir. Bu da ancak öğrencilerin hayatın içerisinde yapabilecekleri bir şeydir. Öğrencilerin bireysel olarak öğrendiklerinden dolayı ödüllendirilmesi de her zaman doğru değildir. Zekâsını ve enerjisini içinde bulunduğu toplum için harcayan öğrencilerin teşvik edilmesi gerekmektedir. Bunların gerçekleştirilmesi öğrencinin okuluna bağlılığını arttıracak ve gelecekte de öğrenci okul ilişkisinin devamını sağlayacaktır.

Günümüzde toplumun okullardan beklentileri artmıştır. Okullar, öğrencilerin bilgiyi uygulamaya dönüştürme sürecini de izleyerek onların yanında olmalıdır (Drucker, 1993, s. 284). Örneğin ülkemizde endüstri meslek lisesinden mezun olmuş bir öğrencinin mezuniyet sonrasında işini nasıl yaptığını, mesleğini gerçekleştirirken hangi konularda yetersiz olup, hangi noktalarda başarılı olduğunu takip eden bir sistem mevcut değildir (Vuranok, 2009). Hâlbuki eğitim öğretim hayatın her aşamasında devam etmeli, okullarda bireylerin her zaman yeni eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla onların gelişimlerini takip edebilmelidir. Böylece hem çalışanlar bilgilerini güncel tutabilir, hem de okullar ne derecede başarılı olduklarını gözlemleyip kendilerini

geliştirmek ve eksikliklerini gidermek amacıyla geri bildirim almış olurlar. Böylece okullar toplumun beklentilerini daha üst düzeyde karşılayabilirler.

Bilgi çağının okulu esnek bir yapıya sahip, günün koşullarına uygun olarak yönetilen, öğrenen kurumlar olmak zorundadır. Okullar sanayi çağında oluşturulan ezbere dayalı geleneksel kitlesel eğitim yapısı yerine yaratıcılığı geliştiren, bireyi ön plana çıkaran, esnek bir yapıya kavuşmalıdır. Ancak değişime açık, gelişmeye istekli, çağdaş eğitim yöntemlerini kullanan, öğrenci odaklı eğitim gerçekleştiren, doğaya saygılı, çevresi ile iyi ilişkiler kurabilen, bilgi teknolojilerini kullanan okullar çağın gereklerine uygun eğitim faaliyetleri gerçekleştirebilirler.

2.1.6.1 Eğitim programları

Bilgi toplumunda eğitimin yerinin ve öneminin artmasıyla, eğitim sistemlerinin en önemli unsurlarından biri olan eğitim programlarının yapısının da önemi artmıştır. Okullar ya da öğretmenler ne kadar kaliteli olurlarsa olsun, uygun bir eğitim programının takip edilmediği eğitim faaliyetlerinde başarı sağlanamamaktadır. Bilgi toplumunda eğitim programları esnek bir yapıya sahip olmalıdır. Öğrencilere her yaşta ve her yerde, zamandan bağımsız bir şekilde eğitim verilebilmelidir. Eğitim programları sürekli geliştirilmeli, programlar vasıtasıyla kurumların bilgiyi üretmesi ve bu ürünlerin kullanılması sağlanmalıdır. Böylece eğitim programları eğitim sistemi içerisinde üstlendikleri görevi yerine getirerek eğitimin amaçlarına ulaşmasında etkili olabilirler.

Bilgi toplumunun eğitim kurumlarında öğrencilerin çeşitlilik gösteren ilgi ve yeteneklerine cevap verebilen esnek programlar uygulanmalıdır (Kuzgun, Aydemir Sevim, Ersever, Akıbalık, Pişkin, & Hamamcı, 1997, s. 28). Her öğrenci farklı şekillerde öğrenmekte, her birinin farklı konularda yetenekleri bulunmaktadır. Bir öğrenci müzik alanında yetenekli iken diğeri teknik konulara ilgili olabilir. Okullar herkese temel konularda gerekli bilgileri verirken bunun üzerine çıkılacağı zaman öğrencilerin ilgilerine ve yeteneklerine uygun seçenekleri sunabilmelidir. Bunu sağlamak için her ilgi grubu için ayrı okullar oluşturmak yerine esnek ve duruma göre uyarlanabilen modüler programlardan faydalanılabilir. Bilgi çağında, bir eğitim müfredatı oluşturup aynı müfredatı öğrencilere on yıllar boyunca hiç değiştirmeden ve

güncellemeden aktarılmamalıdır. Ancak bireye göre değişebilen esnek eğitim programları ile öğrencilere temel konuların yanında bireylerin ilgi ve yeteneklerine bağlı ihtiyaçlarına da karşılık verilebilir.

Bireyselleşmiş eğitim ancak öğrencilerin yaşam koşullarına uyum sağlayabilen programlarla gerçekleştirilebilir. Öğrencilere iş yaşamında ihtiyaç duyacakları bilgi ve becerileri, istekli tüm yetişkin ve genç öğrencilere kazandıracak eğitim sisteminin yer, zaman ve yöntem kısıtlamalarından bağımsız olması gerekir (Doğan, 1997, s. 19). Eğitim programlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında günün teknolojik imkânlarından da faydalanılmalıdır. Özellikle bilgisayar ve internet teknolojilerinden en üst düzeyde faydalanılmalıdır. Böylece her yaştaki bireyler, imkânlarının izin verdiği zaman ve mekânlarda, kendileri için hazırlanmış eğitim faaliyetlerini gerçekleştirerek ihtiyaç duydukları bilgiyi elde edebilirler. Esnek programlarda içerik, sürekli gelişmeli ve değişmelidir.

Eğitimde "araştırma – geliştirme" sürekli devam etmelidir. Gelecek, bilgiyi elinde bulunduranların olacaktır. Dolayısıyla bilgiyi üretmek ve bu bilgiyi teknolojiye dönüştürmek çok önemlidir (Erdem, 2006). Eğitim programlarında bilgiyi üretmek ve teknolojiye dönüştürmek konusunda öğrencilerin gerekli bilgi ve becerileri elde edebilmeleri için uygun şartların oluşturulması gerekir. Öğrencilerin bilimsel düşünme sistematikliğini öğrenmesi ve eleştirel ve yaratıcı bireyler olarak yetişmesi sağlanmalıdır.

Bir eğitim sisteminin başarılı olarak çağın ihtiyaçlarına uygun bireyler yetiştirebilmesi, uygun eğitim programlarının oluşturulması ile mümkün olabilir. Eğitim programları bireylerin farklı eğitimsel ihtiyaçlarına karşılık verebilmelidir. Günümüzde ihtiyaçlara uygun olarak üretilmiş, değişken bir yapıya sahip olan ve sürekli gelişen eğitim programları ile başarılı olunabilir.

2.1.6.2 Eğitimli insan

Kapitalizm ve teknik ilerlemeler sanayi devrimini yaratmıştır. Fakat bu süreç 1700'lü yıllarda meydana gelen bilginin anlamındaki değişim olmadan gerçekleşemezdi. Geleneksel bilgi geneldir. Fakat günümüzde aranan ihtisaslaşmış, uzmanlaşmış

bilgidir. Bugün bilgi olarak kabul edilen bilgi kendini eylemle kanıtlamak zorundadır. Sonuçlara odaklıdır. Bir şeyin başarılabilmiş olması bilginin ne kadar ihtisaslaştırıldığına bağlıdır. İhtisaslaşmış bilgiye sahip olacak kişiler ancak kendi alanlarında uzmanlaşmış kişilerdir. Bilgi toplumunun en önemli sorunu eğitilmiş insanın nasıl olması gerektiğidir (Drucker, 1993, s. 42-43,70-72). Bilim ve teknolojilerin ilerlemesi ile bilginin öneminin artışı eğitilmiş insanları ön plana çıkartmıştır (Vuranok, 2009).

Ortaçağın şövalyesinin ya da kapitalizmin burjuvasının yerini bilgi çağında eğitilmiş insan almaktadır. Bilgi toplumunda merkez bireydir. Bilgisayar kayıtları ya da kitaplarda bulunan veriler enformasyon, insanın içindekiler ise bilgidir. Günümüzde eğitilmiş insanı yeni talepler, yeni zorluklar ve sorumluluklar beklemektedir. İnsanlar yetişkin olup da çalışma hayatına atıldıktan sonra okullarda öğrendikleri bilgilerin çoğunu kullanmadıklarını gördüklerinde hayal kırıklığına uğramaktadırlar. Fakat buna rağmen kendi çocuklarının da aynı eğitimi almasını istemektedirler. Eğitilmiş insan eskisi kadar kitaba bağımlı olmasa da eğitilmiş bir gözlemciliğe, sezgi ve analiz yeteneğine sahip olması gerekir (Drucker, 1993, s. 293-297). Toplum içerisinde de önemli bir sosyal statüye sahip olan eğitilmiş insan, kendinden beklenenleri yerine getirebilmek ve statüsünü koruyabilmek için sürekli olarak kendini geliştirmelidir. Bilgiye ulaşmayı bilmeli, yorumlayabilmeli, gerektiğinde analiz ve sentez yapabilmelidir.

İnsanın bilgiye ulaşmayı bilmesi eğitilmiş insan olarak nitelendirilebilmesi için yeterli değildir. “Eğitilmiş insanı tanımlayabilecek şey, bilgiyi anlayabilme yeteneğidir.” (Drucker, 1993, s. 301) Bir bilgiyi anlayabilmek için yeterli tecrübe ile zekâyâ ve o konuya hâkim olmaya ihtiyaç vardır. Tabii en önemlisi de gereğince alınmış bir eğitim gereklidir. Eğitilmiş insan her zaman her konu hakkında bilgiye sahip olmayabilir fakat bilgiye nasıl ulaşabileceğini ve yeni bilgileri nasıl kolay ve hızlı bir şekilde öğrenebileceğini bilmelidir.

Geçmişte fabrikalarda çalışanlar kendilerine söyleneni yapmaktaydılar. Makineler, çalışanın neyi nasıl yapacağına da karar verirdi. Bilgi elemanlarının da çalışırken

makineye ihtiyacı vardır. Fakat elemanların bilgisi olmazsa makinelerde işlevsiz kalırlar. Tarih boyunca işverenlerin çalışanlarını kontrol etmeleri mümkündü. Fakat konusunda uzmanlaşmış bir çalışanı onun kadar uzman olmayan bir yöneticinin kontrol etmesi mümkün değildir. Hatta bir üst yönetici yeri geldiğinde karar verirken uzmanlaşmış çalışanını dinlemek ve ona uymak zorundadır (Drucker, 1993, s. 95-97). Bu çağda her çalışan kendi konusunda uzmanlaşmış olacağından yönetici konumundaki insanların her konu hakkında altında çalışanlar kadar bilgili olması beklenemez. Sorumluluk bilincine sahip, kurumun amaçlarına odaklı çalışanın ihtiyaç duyulduğunda yönetici konumundakilere yön vermesi, kararlarda etkin olması doğaldır. Artık çalışanlar makinelerin nasıl çalışacağına, neyi, ne zaman, nasıl yapacağına karar verebilir konuma gelmişlerdir.

Çalışmak için bir kuruluşa ihtiyacı olan çalışanlar bilgiye sahip olduklarından işlerini değiştirdiklerinde bilgilerini de beraberlerinde götürmektedirler. Artık kuruluşların çalışan sadakatini sağlamak için sadece iyi bir maaş vermesi yeterli olmamaktadır. Çalışanların yaşam boyu eğitim faaliyetleri ile kendilerini geliştirme fırsatları yaratarak iş tatminlerini de sağlamak zorundadır (Drucker, 1993, s. 98). Çalışanların iş doyum ve iş tatmini günümüzde birçok araştırmaya konu olmuştur. Şirketler çalışanların işyerlerine sadakatini arttırmak için çeşitli yöntemler kullanmaktadırlar. Çalışanlar, çalışacakları kurumu belirlerken tek ve en önemli etken olarak kazanacakları parayı görmemektedirler. Bunun yanında kendilerini geliştirebildikleri, kurumlarına katkı sağlayabildikleri ve ilerleme fırsatlarına sahip olabildikleri kurumlarda çalışmayı tercih etmektedirler.

Bilgi toplumunda insanların sadece bilgileri öğrenmesi yeterli değildir. Aynı zamanda süreç bilgilere de ihtiyaçları vardır. Yani insanlar nasıl öğrenileceğini de öğrenmelidirler. Bilgi toplumunda konuların önemi nispeten daha az olmakla birlikte öğrenmeye devam etme kapasitesi ve motivasyonun yükselmesi daha önemlidir. Bu ancak bir öğrenme disiplini ile olur. Yaşam boyu öğrenme düşüncesinin başarılı olabilmesi için öğrenmenin çekici olması, öğrencinin öğrenmeye daima istekli olması gerekmektedir (Drucker, 1993, s. 280). Ülkemizde öğrencilerin her eğitim basamağı atlayışlarında bir sınava girmeleri gerekmektedir. SBS, YGS, LYS gibi sınavların ağır

yükü altında ezilen öğrencilerin, bu sebeple eğitime karşı istek ve motivasyonları düşmektedir. Aynı zamanda eğitim esnasında anlatım ağırlıklı geleneksel yöntemlerin yerine aktif, öğrenci merkezli yöntemlerin tercih edilmemesi de öğrencilerde eğitime olan isteği azaltan bir diğer sebeptir.

21 Eylül 2006 tarihli ve 5544 sayılı kanun ile bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için, gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren asgari normları, teknik ve meslekî alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek üzere ülkemizde Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) kurulmuştur. Bu kurumun çalışmalarına MEB'e bağlı olarak çalışan kişilerin yanında çeşitli üniversitelerden çok sayıda akademisyen de yer almıştır (MYK, 2010). Birçok meslek dalı için yeterlilikler belirlenmiştir. Bu standartlar ülkemizde tüm mesleklerde çalışanların sahip olması gereken yeterliliklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Herhangi bir kişi bir meslek sahibi olmak istiyorsa söz konusu yeterliliklere asgari olarak standartlar oranında sahip olmak zorundadır.

Bilgi çağında toplumun ihtiyaç duyduğu iş gücünü, bilgilerin değişim hızına ayak uydurabilen ve yaşam boyu eğitim prensiplerine göre kendini sürekli geliştiren eğitilmiş insanlar oluşturmaktadır. Toplumun bu ihtiyacına karşılık verebilecek insanların yetiştirilmesi gereken eğitim kurumlarının çalışanlarını bilimsel ve çağdaş eğitim yönetim ve teknikleri ile idare eden kurumlar olması gerekir. Bu kurumlarda çalışan eğitimciler de bilgiye nasıl ulaşabileceğini bilen, sürekli eğitim alma ihtiyacı duyan bireyler olmalıdır.

2.1.7 Yaşam Boyu Öğrenme

Bilim ve teknolojinin hızla değiştiği çağımızda sadece belli yaş aralıklarında gerçekleştirilen örgün eğitim faaliyetleri ile toplumun eğitim ihtiyaçları karşılanamamaktadır. Örgün eğitim çağını geçmiş ve herhangi bir sebeple eğitim alamamış insanlar ile yaptıkları işlerdeki yeniliklere ayak uydurmak isteyen insanların bu ihtiyaçlarına karşılık vermek üzere çeşitli eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetler bazen devlet kurumlarında örgün eğitim kurumları bünyesinde, dışarıdan

okul bitirme ya da halk eğitim merkezlerinde sanat, kültür veya teknik konularda kurslar şeklinde gerçekleşmektedir. Bazen özel iştirakler çeşitli konularda kurslar düzenlemektedirler. Kimi zaman da işletmeler kendi çalışanlarının gelişimini sağlamak üzere hizmet içi eğitimler gerçekleştirmektedirler. Bu eğitimler bazen yüz yüze sınıf ortamlarında gerçekleştirilirken bazen de televizyon ya da internet üzerinden insanlara ulaştırılan özel olarak hazırlanmış programlar aracılığı ile uygulanmaktadır. Bütün bu çeşitlilik içinde gerçekleştirilen eğitimlere örgün eğitim, yaygın eğitim, yetişkin eğitimi, sürekli eğitim, yaşam boyu eğitim, uzaktan eğitim, halk eğitimi, hizmet-içi eğitim gibi çok çeşitli isimler verilmiştir. Bu durum isimlerde bir anlam karmaşasının da oluşmasına sebep olabilmektedir.

Örgün eğitim, geleneksel anlamda genç yaşlarda kitlesel olarak okullarda gerçekleşen eğitimidir. “Örgün eğitim, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireyler için yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır.” (1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Madde 18, 1974). Uygun yaş aralığının dışında olan kimseler örgün eğitim faaliyetlerine katılamamaktadırlar. Fakat öğrenciler devamsızlık, derslerde başarısızlık, disiplin sorunları gibi sebeplerle örgün eğitimin dışında kalabilirler. Bu durumda örgün eğitim faaliyetleri dışında kalanların eğitim ihtiyaçlarının karşılanması gerekir.

Sadece örgün eğitim alıp sonrasında eğitim almayan insanların bilgileri belli bir süre sonunda eskiyecektir. Bilimsel verilere göre, eğitimini tamamlamış bir kişi, her yıl teorik bilgisinin yüzde 5’ini kaybetmektedir. Bilgilerini tazelemeyen insanlar, 45 yaşına geldiği zaman, yeniliklerin ve gelişmelerin tamamen gerisinde kalacaktır. Bu sorunun üstesinden gelebilmeleri için çalışanlar zamanlarının yüzde 15’ini, bilgi ve becerilerini yenilemeye ayırmaları gerekmektedir.” (Yalçın, 2002, s. 41), (Duman, 2000, s. 42). Toplum insanların çağın gerisinde kalmasını önleyecek, bilgilerini güncellemesini sağlayacak önlemleri eğitim yolu ile almasını sağlayacak ortamı oluşturmak zorundadır. Bu ise ancak örgün eğitim sırasında ve sonrasında da eğitim faaliyetlerinin devam etmesi ile gerçekleştirilebilir.

Yaygın eğitim, halk eğitimi ve yetişkin eğitimi gibi kavramlar birbirleri yerine kullanılabilen aşağı yukarı benzer anlamlara sahip kavramlardır. Bazı dönemlerde biri diğerinin önüne geçmiş ve daha fazla kullanılır olmuşlardır. Yetişkin eğitimi ise son yıllarda üzerinde daha fazla durulan bir kavramdır.

İnsanların eğitimsel ihtiyaçlarının karşılanmasında örgün eğitimin bıraktığı boşluklar yaygın eğitimle doldurulur. “Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar.” (1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Madde 18, 1974). Toplumun tamamını kapsamayan, eğitim süreci geçtikten sonra meydana gelen yenilikleri öğrencilerine ulaştıramayan örgün eğitimin bu eksiklikleri bütün topluma vatandaş olma şuurunu kazandıracak yaygın eğitim faaliyetleri ile tamamlanır (Kurt, 2008, s. 5). Yaygın eğitim, okul dışında gerçekleştirilen, düzenlenmiş ancak kurumsallaştırılmamış, öğrencilerin kayıt edilmesi gibi işlemlerin gerekmediği eğitim faaliyetleri de içerir. Örneğin, bazı bilgi ve becerileri kuşaktan kuşağa aktarılması ya da bir yetişkinin açık oturuma katılması yaygın eğitim faaliyetleridir (Okçabol, 2006, s. 18). Hayatın her alanında devam eden bu faaliyetler eğitimin devamlılığını sağlar.

Halk eğitimi, toplumu ve bireyleri insani ve milli değerlerle donatarak, ekonomik ve sosyal yönlerden geliştirmek amacıyla belli programlar dâhilinde sunulan eğitim faaliyetleridir. Halk eğitiminin başlangıç noktası halkın ihtiyaç ve istekleridir (Kurt, 2008, s. 4). Ülkemizde halk eğitimi bir yaygın eğitim kurumu olan halk eğitim merkezleri tarafından yürütülmektedir. Ücretsiz kurslar açan bu kurumda elektrikçilik, bilgisayar kullanımı gibi teknik kurslar açılabilirdiği gibi çeşitli müzik aletleri çalma, ebru sanatı gibi kültürel ya da diksiyon ya da hızlı okumaya yönelik kişisel gelişim kursları da açılabilir. İnsanlar bu kurslara talepleri doğrultusunda katılmaktadır.

Yetişkin eğitimi resmi ve ya özel kurumlarca yetişkinlere çeşitli alanlarda bilgi, beceri ve anlayış kazandırma amacıyla yürütülen planlı eğitim etkinlikleri olarak tanımlanmaktadır (Kurt, 2008, s. 10). Yetişkin eğitimi yetişkinlere yönelik gerçekleştirilen yaygın eğitim faaliyetleridir. Bu bağlamda yetişkinin kim olduğu konusunda da çeşitli düşünceler hâkimdir. Birçok toplumda yetişkinlik öğrenim

hayatının biterek, tam zamanlı bir işte çalışmak ve evlenmek ile başlar (Kurt, 2008, s. 7). Fakat günümüzde yaygınlaşan görüşe göre yetişkinlik yaş ile ilgili olmaktan çok psikolojik olgunlaşma ile ilgili bir durumdur (Kurt, 2008, s. 7), (Lowe, 1985). Çocukluk evresinden çıkmış ve belli bir olgunluk düzeyine gelmiş herkes yetişkindir. Bu kişilere yönelik uygulanan her türlü eğitim faaliyeti de yetişkin eğitimi olarak değerlendirilir.

Sürekli eğitim, yetişkinlerin örgün eğitim sonrasında herhangi bir ödül ya da belge almaya yönelik olmayabilen eğitsel etkinliklere katılmasıdır (Okçabol, 2006, s. 20). Ülkemizde özellikle üniversiteler bünyesinde açılmış sürekli eğitim merkezleri bulunmaktadır. Bu merkezlerde yetişkinlere yönelik bilgi odaklı çeşitli eğitimler düzenlenmektedir. Bu eğitimleri alan kişiler kişisel gelişimlerine katkı sağlamış olurlar.

Hizmet içi eğitim, özel ve tüzel kişilere ait işyerlerinde, belirli bir ücret karşılığında çalışmakta olan bireylere görevleri ile ilgili gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanmaları ve yeniliklere uyumlarını sağlamak üzere yapılan eğitimlerdir (Kılıçoğlu, 2007, s. 16). Hizmet içi eğitim faaliyetlerini düzenleyen ya da finanse eden, genellikle işyerleridir. Bu faaliyetler genellikle sadece kişinin yaptığı işe ilişkin bilgi ve yeteneklerini geliştirme odaklıdır. İşverenler, çalışanlarının işlerini daha iyi yapmalarını sağlayarak kendi işleyişlerinin daha sağlıklı bir yapıya kavuşmasını amaçlarlar. Bununla birlikte bir işyerinin hizmet içi eğitim imkanları sağlaması, çalışanların kurumlarına olan bağlılığını da etkileyen faktörlerden birisidir.

Yaşam boyu eğitim ise eğitimde herhangi bir yapılaşmayı yansıtmamaktadır. Bunun yerine tüm eğitim olayını yeniden değerlendirmeye çalışan, var olan sistemi eleştiren bir anlayışı yansıtır. Burada eğitim beşikten mezara dek yaşam boyu devam eden bir süreçtir (Okçabol, 2006, s. 21). Yaşam boyu eğitim, genel eğitim ve mesleki eğitimler ile gerçekleştirilen eğitimleri de kapsamaktadır. Bu eğitimler insanların iş hayatında kullanacakları okuma, yazma, matematik ve vatandaşlık gibi temel bilgileri verir. Yaşam boyu öğrenme faaliyetleri, yetişkinlerin kişisel ya da mesleki gelişimleri için okullarda gerçekleştirebileceği gibi iş yerlerinde ya da günlük hayatın içerisinde yaşanan bir durum olarak da gerçekleştirilebilir. Böylece eğitim her an ve her yerde devam edebilen bir süreç haline gelmiş olur. Eğitimin zaman ve mekân ayrımı gözetmeksizin sürekli

olarak gerçekleştirilen bir faaliyet olarak görülmesi sayesinde çalışanlar bilgi seviyelerini çağın güncel seviyesinde tutabilirler.

Yaşam boyu eğitim, bilgi çağının yükselen değeri olan eğitilmiş insanın yetiştirilmesinde ihtiyaç duyulan eğitim sisteminin temel unsurudur. Kavramsal olarak örgün eğitim, yaygın eğitim, halk eğitimi, yetişkin eğitimi, sürekli eğitim, hizmet içi eğitim gibi kavramların tamamını içerir. Fakat bunun yanında yeni bir eğitim felsefesinin temel mantığını oluşturmaktadır. Yaşam boyu eğitim ile insan hayatı ve eğitim paralel olarak ilerlemektedir. Ancak yaşam boyu eğitim faaliyetleri gerçekleştiren kişiler bilgi çağının eğitilmiş insanları olabilirler.

2.2 E-ÖĞRENME

E-öğrenme; İnsanların öğrenme gereksinimlerini, yüksek teknolojiye dayalı olarak geleneksel eğitim dışında yeni olanaklarla karşılayan bir sistemler bütünüdür.

2.2.1 Tanımı

E-Öğrenme (E-Learning), çeşitli teknolojilerin (internet, kurumsal intranet gibi iletişim ağları, CD-ROM, cep telefonu vs.) kullanılarak eğitimsel bilgilerin ve alıştırmaya materyallerinin kullanıcılara ulaştırılmasıdır. E-Öğrenme, görsel ve işitsel öğelerle zenginleştirilmiş eğitimsel içerikleri ve bunları destekleyen çeşitli testleri sunabilen, konu ile ilgili gerekli bilgilere ulaşımı kolaylaştırabilen ve en önemlisi interaktif ortam sağlayabilen bir öğrenme sistemidir.

Teknolojinin eğitimde kullanımı E-Öğrenme kavramının anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bunun nedeni kavram çeşitliliği, teknoloji ve eğitim alanlarının birbirine geçmeleridir. Farklı kavramların aynı konuyu açıklamaları E-Öğrenme kavramının sınırlarını kesin çizgilerle belirlemeyi zorlaştırır. Birçok insan 'öğrenme' kelimesini 'eğitim' kelimesine ve 'E-Öğrenme kelimesini 'teknoloji tabanlı öğrenim' yerine tercih etmektedir

2.2.2 Tarihsel Gelişimi

Tarihsel gelişimi itibariyle çeşitli aşamalardan geçerek bugünkü durumuna gelen uzaktan öğretim sistemleri 20. y.y.'ın son çeyreğinde Avrupa'nın hemen her tarafına yayılmıştır. A.B.D., Avusturya ve diğer ülkelerde uygulanmış ve daha sonraları yeni bir yaklaşımla geliştirilmiştir (Uzaktan Öğretim, 2008).

Tablo 2.3 uzaktan eğitimin tarihsel gelişiminin dönüm noktalarını, uygulandığı yılları ve özelliklerini özetlemektedir.

Tablo 2. 3 : Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi

Yıllar	Özellikler	Dönüm Noktası
1700 – 1900	- Ders materyallerinin posta ile gönderilmesi	- A.B.D. posta sisteminin kurulması
1920 – 1960	- Mektupla eğitim, - Mektupla eğitim için radyo ve TV'den faydalanma	- Yüksek eğitimde mektupla haberleşmenin kullanılması - Devletin, öğrencilerin okullara gitmesini gerektiren yasaları çıkarması - Orduda mektupla eğitim yönteminin kullanılması
1970 – 1980	- Daha önceden kaybedilmiş video kayıtlarının kullanılması - Kasetlerin kullanımı - Birikimlerin kullanımı - Belli TV kanallarındaki yayınlar-daha çok araştırma ve bilimdeki bilgi paylaşımında kullanımı	
1980 – 1990	- Telekonferans yöntemi	- www haline gelen Arpanet'in çıkması

Tablo 2.3 : Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi (devam)

1990'dan günümüze	<ul style="list-style-type: none">- Video konferans yöntemi- Daha ucuz video kaydediciler- K12 öğrencileri için kablolu ağ bağlantıları ile programlar yapılması- Daha fazla tv programları- Daha ucuz bilgisayarlar- Teknolojiye daha fazla erişim- Sınıflarda internet bağlantısı- Uzaktan eğitimin kullanıldığı eğitim kurumları ve işletme sayısındaki artış- Bilgisayar tabanlı-destekli eğitim- Senkron ve asenkron iletişim	<ul style="list-style-type: none">- Bireysel kullanıcıların internete erişimi- Kablosuz bağlantı teknolojisinin çıkması- Üniversitelerden ve özel sektörden daha fazla finansal destek verilmesi
-------------------	---	--

Kaynak: (Kılıç, 2009)

2.2.3 Uzaktan Eğitim (Öğretim)

Uzaktan Öğretim, geleneksel sınıf ortamında eğitmenin verebileceği bir eğitimin sanal sınıf ortamında ekranlarının başındaki çok sayıdaki kişiye ulaştırılmasıdır (Alakoç Burma, 2008, s. 16).

2.2.3.1 Tanımı

Uzaktan eğitimin farklı mekânlarda öğrenci, öğretmen ve öğretim materyallerinin iletişim teknolojileri aracılığıyla bir araya getirildiği kuramsal bir eğitim faaliyeti olarak tanımlanmaktadır. Uzaktan eğitimin temel gelişimi dört evreye ayrılabilir. Bunlardan birinci evresi mektupla öğretimdir. İkinci evresi ise basılı materyaller, radyo ve televizyon gibi araçların birbirlerini destekler yapıda kullanıldığı çoklu ortam modelidir. Üçüncü evresi eş zamanlı tele öğrenme modelidir. Dördüncü evresi ise internetin devreye girmiş olduğu esnek öğrenme modelidir (Gökdaş & Kayri, 2008, s. 3). Uzaktan eğitim ile eğitimdeki mekân kısıtlamalarına bir çözüm üretilmek istenmiştir. Bu konuda ülkemizde uygulanan en iyi örnek açık öğretim fakültesidir. 1981 yılında 420 bin kişilik

yükseköğrenim talebinin sadece yüzde 13'ünü karşılayabilen üniversitelerin bu eksikliği eğitim teknolojilerindeki gelişmelerin de katkısıyla uzaktan eğitim faaliyetleri sürdüren açık öğretim fakülteleri ile dolduruldu (Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi). Herkese eşit eğitim fırsatları yaratma ilkesi gereğince insanların yükseköğretim hakkının verilebilmesi için uzaktan eğitim imkânlarının kullanımı eğitime ek bir araç olmaktan çok bir zorunluluktur. İnternet teknolojileri ise uzaktan eğitimlerde çok önemli olanaklar sunmaktadır.

İnternet üzerinden eğitim, yani uzaktan eğitimin e-öğrenme biçiminde gerçekleşmesi öğrencilerin öğrencilerden ve öğretmenlerden uzakta olmalarına karşın eş zamanlı ya da ayrı zamanlı olarak internet üzerinden iletişim kurdukları ve bilginin internet yolu ile aktarıldığı bir eğitim sistemi olarak nitelendirilebilir (Gökdaş & Kayri, 2008, s. 4). Bilgisayarlar ve internet aracılığı ile bilgisayarların birbirlerine kolay ve hızlı bir şekilde bağlanabiliyor olması, eğitim alanında büyük imkânlar sağlamaktadır. İnternet üzerinden oluşturulan bu iletişim kanalları sayesinde bilgisayar programları ile oluşturulmuş yazılımlar eğitimi her yerden ve her zaman erişilebilir bir hale dönüştürmüştür. Bu sayede internet üzerinden gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetleri mektup, radyo, televizyon vb. alternatiflerinin önüne geçerek daha fazla tercih edilmektedir.

Uzaktan eğitim ile ilgili olarak sıkça kullanılan çeşitli kavramlar bulunmaktadır. Sıklıkla karşılaşılan kavramlardan biri olan sanal sınıf, belli bir bilgiyi internet ya da benzeri bir ağ kullanarak öğrenmek amacıyla oluşmuş gruplardır. E-öğrenme ise internet, bir ağ veya sadece bilgisayar kullanarak gerçekleşen öğrenmelerdir. Çevrimiçi öğrenme, bir ağ üzerinden sunulan içerikle gerçekleştirilen öğrenmedir (Türkiye Bilişim Vakfı, 2003, s. 12). M-öğrenme, palm, cep telefonu gibi taşınabilir elektronik cihazlar kullanılarak gerçekleştirilen e-öğrenme türüdür (Quinn, 2000).

Öğretmen ve öğrencilerin bulunduğu mekân ve eğitimlerin eş zamanlı gerçekleşme durumuna göre uzaktan eğitim türleri Tablo 2.4'te ve müteakip açıklamalarda verilmiştir.

Tablo 2. 4 : Uzaktan Eğitim Türleri

		Öğretmen / Öğrenci		
		Aynı Mekânda	Bir kısmı aynı, bir kısmı farklı mekânda	Tamamen Farklı Bir Mekânda
Zaman	Zamandan Bağımsız			A
	Zamandan Yarı Bağımsız	D	E	B
	Zaman Bağımlı			C

Kaynak: (Aküner & Kanburoğlu, 2006, s. 526)

A: Öğretmen ve öğrencilerin tamamen farklı mekânlarda ve eğitimlerin zamandan bağımsız olarak gerçekleştiği uzaktan eğitim türüdür. Bu tür literatürde “asenkon uzaktan eğitim” olarak adlandırılmaktadır. İletişim tamamen internet üzerinden kurulur.

B: Öğretmen ve öğrencilerin tamamen farklı mekanlarda olduğu fakat zaman zaman bir sorunu çözmek, bir konuda görüşmek gibi amaçlarla iletişim kurabilmek için aynı anda online olarak eğitim faaliyetleri gerçekleştirdikleri uzaktan öğrenme türüdür.

C: Öğretmen ve öğrenciler tamamen farklı mekânlarda olmalarına rağmen oluşturulmuş olan sanal sınıf ortamında aynı anda eğitim faaliyetleri gerçekleştirirler. Literatürde “eş zamanlı uzaktan eğitim” olarak adlandırılmaktadır.

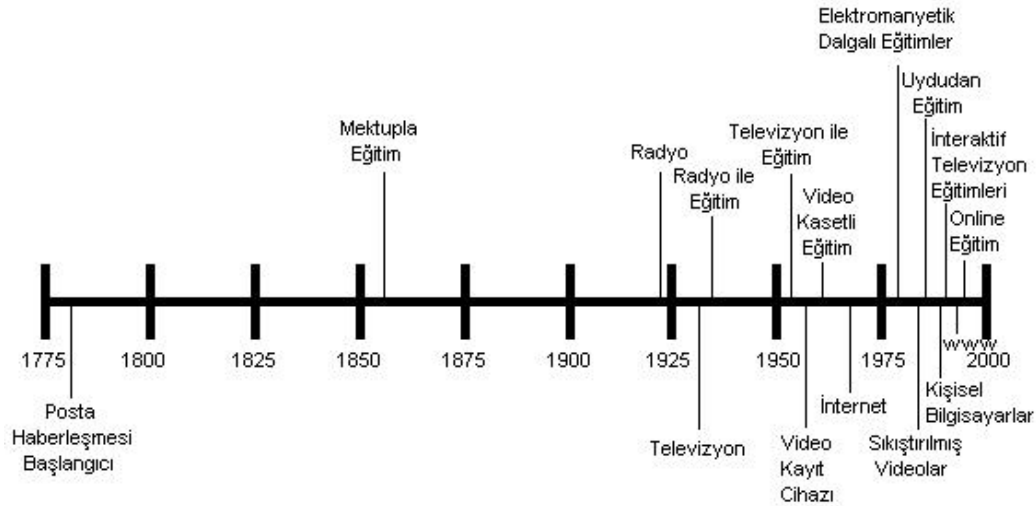
D: Eğitimin aynı yerde yüz yüze sınıf ortamında ve elektronik tartışma destekli olarak gerçekleştirildiği durumdur (Aküner & Kanburoğlu, 2006, s. 526).

E: Eğitimin zaman zaman sınıf ve internet ortamının bir arada zaman zaman da ayrı olarak gerçekleştirildiği durumdur. Özellikle eğitimlerin başlangıç bölümleri ve sınavları yüz yüze gerçekleştirilirken, diğer aşamalar asenkon uzaktan öğrenme biçiminde gerçekleştirilir (Aküner & Kanburoğlu, 2006, s. 526). Literatürde “karma” ya da “hibrit” öğrenme olarak adlandırılır.

Bilim ve teknolojinin çok hızlı bir şekilde geliştiği günümüz şartlarında uzaktan eğitim sistemlerinde internet tabanlı eğitimler özel bir öneme sahiptir. Çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilen bu internet tabanlı uzaktan eğitimlerden uygun olanı ilgili eğitimlerde tercih edilmeli ve zaman, yer gibi sorunları bulunan insanlara da eğitimin ulaşması sağlanmalıdır. İnternet tabanlı uzaktan eğitimlerin yetişkin eğitimi sürecinde kullanılması ise yaşam boyu eğitim düşüncesinin hayata geçirilmesinde önemli fırsatlar sunmaktadır.

2.2.3.2 Tarihsel gelişimi

Şekil 2.1’de uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi zaman çizgisinde gösterilmektedir. Şekilden de görüldüğü gibi son yıllarda teknolojik gelişmelere paralel olarak uzaktan eğitim araçları ve uygulamaları gittikçe artan bir ivmeye sahiptir. Yakın gelecekte de bu ivme değerini koruyacaktır.

Şekil 2.1: Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Kaynak: (Mehrotra, Hollister, & McGahey, 2001)

2.2.3.2.1 Dünyada uzaktan eğitim uygulamaları

Uzaktan eğitim 1900'lü yılların ilk yarısında radyo, teyp gibi araçlarla desteklenmiş, televizyon ve sonrasında video ve bilgisayar iletişim sistemleri teknolojilerindeki çok hızlı gelişmeler paralelinde uygulamanın boyutları oldukça çeşitlenerek günümüze ulaşmıştır.

Ağ, sunucu ve arayüz teknolojileri ile donanım kontrol, video kameralar ve mikrofon, akışkan video teknolojilerinin bütünleşik olarak bir arada kullanıldığı bir yapıya sahip olan PEARL ile temel bilimler ve mühendislik öğrencilerinin kendi bilgisayarlarından uzaktaki bir laboratuvara internet aracılığıyla ulaşarak buralardaki donanıma komuta etmeleri ve geri bildirim bilgi ve görüntülerini almaları sağlanmakta ve öğrenciler deney hakkında birbirleriyle görüş alışverişinde bulunabilmektedirler (Özkul, 2003, s. 18-27). PEARL (Practical Experimentation by Accessible Remote Learning); İngiliz Açık Üniversitesi, Dundee Üniversitesi, Trinity College – Dublin ve Porto Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen ve uzaktan laboratuvar erişimine yönelik bir pilot projedir (Colwell, Scanlon, & Cooper, 2002).

Uzaktan eğitim sayesinde farklı ülkelerin üniversitelerinde, o ülkeye gitmeden de akademik dereceye yönelik eğitim alarak önlisans, lisans, yüksek lisans, doktora diplomalarının yanı sıra çeşitli sertifikalar alma olanağı vardır.

Uzaktan eğitim alanındaki ilk girişimlerden biri, ABD Boston'da “Evde Gelişmeyi Teşvik Derneği” nin kurulmasıdır. 1883 yılında "Correspondence University"nin kurulması mektupla öğretimin önemli aşamalarından biridir (EGİTEK, 2010).

1728'de Boston Gazetesi'nde, 1833'te ise İsveç'te yayınlanan ve kompozisyon yazımı öğretimini amaçlayan bir duyurunun, uzaktan öğretimin başlangıçtaki öncül uygulama olduğu Holmberg'in çalışmalarında yer almaktadır (İşman, 1998).

Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında, ülkelerin eğitim düzeyini artırmak üzere gündeme gelmiş olan “uzaktan eğitim” kavramı, hızlı bir şekilde yayılmıştır. Uzaktan eğitimi en yaygın kullanan ülkeler; ABD, Avustralya, İngiltere'dir. En yaygın eğitim alanları ise bilgisayar, işletme, mühendislik ve fen bilimleridir (Kolay, 2006).

Ayrıca dünyadaki pek çok ülkedeki kurumlar uzaktan eğitimi; oryantasyon eğitimleri, hizmet içi eğitimler, teknik eğitimler, yeni ürün ve hizmetlerin öğretilmesi gibi amaçlarla kullanmaktadır. Amerika'da ilk 500 şirketin yüzde 85'i, Avrupa'da ilk yüz

şirketin yüzde 75'i, Türkiye'de ise ilk yüz şirketin yüzde 40'ı e-öğrenmeyi iş süreçlerine katmıştır.

Uzaktan eğitimin ortaya çıkışından beri milyonlarca kişi, uzaktan eğitim programı ile çalışmasını sürdürmüş ve sürdürmeye devam etmektedir. Uzaktan eğitimin genişlemesinin en önemli nedenlerinden biri de, e-dönüşümü gerçekleştirme düzeyidir. Bu düzeyi belirleyen etkenler; ülkelerin internet erişimi, teknoloji, iletişim alt yapıları ve bunlara verilen önemle ilgilidir.

Uluslararası pazar araştırma şirketi Taylor Nelson Sofres'in (TNS) 27 ülkede 29.077 kişi ile görüşerek gerçekleştirdiği "Online Devlet" başlıklı bir anket çalışması, halkların devlet hizmetlerinden İnternet üzerinden yararlanma düzeyini ve devletle bilgi paylaşımına güven derecelerini ölçmeye yöneliktir. Araştırma Almanya, Amerika, Avustralya, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Endonezya, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hindistan, Hollanda, Hong Kong, İngiltere, İspanya, Japonya, Kanada, Kore, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malezya, Norveç, Polonya, Rusya, Taiwan, Türkiye ve Slovakya'da yürütülmüştür (Okur, 2001).

27 ülke içinde 29.077 kişi ile görüşülerek gerçekleştirilen araştırmada genel İnternet kullanımı yüzde 31 ve e-devlet kullanımı yüzde 26 iken, Türkiye: Genel kullanımda yüzde 16 ile Polonya, Letonya, Litvanya, Hindistan ve Rusya Federasyonu'nun, e-devlet kullanımında ise yüzde 3 ile yalnızca Endonezya'nın önünde yer almaktadır. Her iki kategoride ilk sırada yüzde 63 ve yüzde 53 ile Norveç'in geldiği görülmüştür. Bunu sırasıyla Danimarka, Kanada ve Finlandiya takip etmektedir (Sevindim, 2004).

E-devlet uygulamasından yararlanmak isteyenlerin yüzde 2'si İnternet'i bilgi amaçlı, yüzde 1'i form indirmek için kullanmıştır. Türkiye'de kullanıcıların yüzde 21'i e-devlet uygulamalarına bilgi vermekte sakınca görmezken, yüzde 49'u güvenmediğini ifade etmektedir. Genel ortalamada İnternet'i en çok kullanan yaş grubu 25-34 iken, e-devleti kullananlarda yaş grubunun 35-54'e yükseldiği görülmektedir. Çalışma sonuçlarına göre, araştırma yapılan kitlenin büyük kısmı orta gelir seviyesinde yer alırken, yüzde 27'si üniversite, yüzde 73'ü ise lise mezunudur. Araştırma sonuçlarına göre, e-Devlet

uygulamalarına küresel nüfusun yüzde 20'si bilgi almak, yüzde 9'u bürokratik formları indirmek, yüzde 6'sı online ödeme yapmak, yüzde 7'si ise kişisel veya ailesel bilgi vermek için interneti kullanmıştır. Hemen hemen her beş İnternet kullanıcısından (yüzde 19) biri e-devlet işlemcileridir” (Okur, 2001).

2.2.3.2.2 Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları

İletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler sayesinde uzaktan eğitim, gerek Türkiye’de gerekse dünya çapında önemli ilerlemeler göstererek yaygınlaşmasını sürdürmektedir. Eğitimde fırsat eşitliğinden faydalanma konusunda klasik eğitim sisteminin yetersiz kalması nedeni ile uzaktan eğitim alan öğrenci sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

Uzaktan eğitim, eğitimdeki tüm sınırları, duvarları ortadan kaldırmıştır. Diğer bir deyişle, uzaktan eğitim, isteyene, istediği yaşta, istediği yer ve zamanda, istediği hızla, istediği ortamı kullanarak öğrenme olanağı sağlamaktadır. Uzaklık, zaman, yer, yaş, sosyo-ekonomik durum, fiziksel engelli olma, vb. özellikler uzaktan eğitimi, yaşam boyu öğrenmeyi sürekli gündemde tutmaktadır. Ülkemizde, bu nedenlere hızlı nüfus artışı da eklenmektedir. Hizmetler ne denli geliştirilirse geliştirilsin artan nüfusa yeterince yanıt verememektedir. Uzaktan eğitim bu nedenle ülkemizde gelişmiş ülkelere kıyasla çok daha büyük bir kitleye sahiptir (Adıyaman, 2002).

1924’de Dewey’in sunduğu "Öğretmen Eğitim Raporu" ile uzaktan eğitim, Türkiye de gündeme gelmiştir. Ancak 1927 yılında yavaş yavaş belirginleşmeye başlamıştır. Uzaktan eğitimin temelini oluşturan mektupla öğretim kavramı ise 1933-34 yıllarında mektupla öğretim kurslarının açılması düşüncesi ile ortaya atılmıştır.

1951 yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) “Öğretici Filmler Merkezi” olarak Film Radyo Televizyonla Eğitim Başkanlığını (FRTEB) kurmuştur. M.E.B. bu hizmeti daha da yaygınlaştırarak; eğitim filmleri üretip, eğitim teknolojilerini köylere kadar ulaştırmıştır. Radyo ve televizyonun ülkemize girmesiyle de, radyo ve TV ile uzaktan eğitim hizmetlerine başlanmıştır.

1961’de yine M.E.B. tarafından kurulan Mektupla Öğretim Merkezi aynı yıl öğretime başlamış ve 1966 yılında Genel Müdürlük seviyesinde örgütlenmiştir. 1974 de Mektupla Yüksek Öğretim Merkezi kurulmuş, daha sonra yerini Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR)’na bırakmıştır. Fakat bu yapılanma da başarılı olamamıştır. 1974’te ise Meslekî ve Teknik Açıköğretim Okulu kurulmuştur. İlköğretim Okulu mezunu olan veya daha üst düzey öğrenim görmüş olan kişilere, uzaktan öğretim veya gerektiğinde yüz yüze eğitim programları uygulayarak meslek kazandırmayı amaç edinen bu kurum halen binlerce kişinin öğrenim görmesini sağlamaktadır.

Halen geçerliliğini önemli ölçüde koruyan Açık Öğretim Fakültesi ise, 1983 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı Yüksek Öğretim Yasası ile Anadolu Üniversitesi bünyesinde kurulmuştur. 1992’de kurulan Açık Öğretim Lisesi de her yıl gerek yurt içinde gerekse yurt dışındaki binlerce öğrencinin öğrenim görmesini sağlamakta ve mezunlarına orta öğrenim diploması vermektedir. Zorunlu ilköğretim yaş sınırını aşmış öğrencilerin öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile kurulan ve ilköğretim diploması veren Açık İlköğretim Okulu ise 1997 yılında kurulmuş ve 1998’de öğretime başlamıştır.

Ayrıca MEB’e bağlı olarak sürdürülen Elektrik tesisatçılığı yetki belgesi kursları ise şimdiye kadar yaklaşık 70000 öğrenciye Elektrik Tesisatçılığı Yetki Belgesi vermiştir. Halen aktif olarak eğitim öğretimi sürdürmektedir.

Üniversitelerimizde de internete dayalı uzaktan eğitim faaliyetleri, 1997 yılında sertifika programları ve kampus içi dersleri şeklinde başlamıştır. 1998 yılında ODTÜ’de IDEA (İnternete Dayalı A-senkron Eğitim) ile tamamen internet ortamında ve a-senkron (eş zamansız) olarak yapılan "Bilgi Teknolojileri Sertifika Programı" başlamıştır.

1999 yılına gelindiğinde “Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim” uygulamaya geçirilmiştir. Bu sayede uzaktan eğitim, gelişen teknolojiye paralel olarak değişimini sürdürmektedir. Yine 1999 yılında kurulan Enformatik Milli Komitesi (EMK) 2000 yılından beri “Bilişim Eğitimi ve Bilgi ve

İletişim Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Eğitim” konularında çalışmalarını sürdürmektedir.

2000 yılında ODTÜ’de muhtelif üniversitelerin hazırladıkları derslerden meydana gelen Web Tabanlı A-senkron Eğitim (WTAE) programı hazırlanmıştır. Yine ODTÜ, 2001’de internet üzerinden etkileşimli uzaktan İngilizce dil eğitimi programı başlatmıştır. Süleyman Demirel Üniversitesi ise, 2002 yılından beri uzaktan eğitim konusunda çalışmalar yapmaktadır. Aynı şekilde, Hacettepe Üniversitesi de uzaktan eğitim ile ilgili çalışmalarını sürdürmektedir. 2002 yılında da Boğaziçi Üniversitesi, uzaktan eğitim merkezini kurmuş ve çalışmalarına başlamıştır. 2003 yılında ise ODTÜ, Enformatik Enstitüsü tarafından e-ders tasarım geliştirme sertifika programı ile kişisel yazılım süreci sertifika programlarını açmış ve faaliyetlerine devam etmektedir.

Günümüzde birçok üniversitemiz internet destekli uzaktan eğitim çalışmalarını sürdürmektedir. M.E.B.’de ise uzaktan eğitim uygulamaları, Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (EĞİTEK) aracılığı ile sürdürülmektedir. Ayrıca, kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarında, uzaktan eğitim uygulamaları devam etmekte ve projeler geliştirilmektedir.

2.2.3.3 E-Öğrenme araçları

E-öğrenmenin dizaynı, geliştirilmesi ve gerçekleştirilmesi, insan kaynaklarının dışında donanım ve yazılım araçları gerektirmektedir. Donanım araçları genelde multimedya uygulamalarını kullanabilen ve internet tarayıcısı olan bir kişisel bilgisayarı gerektirir. Tabii bunların kullanılabilmesi için ağ sağlayıcılar ve kullanıcıların sürekli ulaşabileceği internet sunucular da gerekmektedir. Yazılım araçları ise genellikle çeşitli web düzenleme ve grafik araçlarını içerir. Bunlar basit yapılı ya da karmaşık olabilirler. Brandon Hall’un yaptığı son çalışma yaygın olarak kullanılan bazı araçları aşağıdaki gibi göstermektedir.

- Macromedia Flash™
- Macromedia Dreamweaver™
- Macromedia Authorware™

- TrainerSoft from Outstart™
- Lectora Publisher™
- Macromedia Captivate™

En çok tanınan yazılım simülasyon araçları ise aşağıdaki gibidir.

- Macromedia Captivate™
- OnDemand™ (Global Knowledge)
- FireFly™ (KnowledgePlant)
- Assima™
- STT Trainer™ (STT: A Division of Kaplan)
- InfoPak Simulator™ (RWD Technologies)

2.2.3.4 E-öğrenme teknolojileri

Teknolojideki hızlı gelişmeler, internet ve iletişim teknolojileri sayesinde, uzaktan eğitim maliyetlerini oldukça düşürmekte, eğitimin kalitesini artırmakta ve uzaktan eğitimin yaygınlaşmasını sağlamaktadır.

Uzaktan eğitim kurumlarındaki programların tamamına yakınında, birincil eğitim materyalini basılı malzemeler, bunu da çoğunlukla kitaplar ve ders notları oluşturmaktadır. Diğer eğitim bileşenleri ve iletişim kanalları, öğrenci ile uzaktan eğitim kurumu arasında takip edilen program, ders, kurs ya da kavramların içeriği ile ilgili olarak akademik düzlemde iletişim kurmayı, öğrenilmesi gereken konu ile ilgili, her iki tarafın görüşlerini açıklayabildiği, düşüncelerini aktarabileceği günümüz çağdaş görsel / işitsel araçlar ile günümüz iletişim teknolojisinin geliştirdiği elektronik araçlardır (Demiray, 1999).

Uzaktan eğitimde kullanılan birçok materyal bulunmaktadır. Bunlar arasında; sınıflar, CD-ROM'lar, televizyon yayınları, radyo yayınları, internet, uyduya çıkış ve iniş, kablolu televizyon, etkileşimli televizyon, sesli konferans, görüntülü konferans, işbirliği yapmış resmi ve özel kuruluşlar, yazılı materyaller yer almaktadır. Bu örnekleri daha da

çoğaltmak mümkündür. Gelişen teknoloji ve sosyal değişimlere göre bu evrene eklenmeler de olacaktır (Çağlayan, 2006).

Tablo 2. 5 : Uzaktan Eğitim Teknolojilerinin Sınıflandırılması

ÇİFT YÖNLÜ ETKİLEŞİMLİ TEKNOLOJİLER	TEK YÖNLÜ ETKİLEŞİMLİ TEKNOLOJİLER
Konuşmalı konferans	Teyp kaset
Konuşmalı grafiksel konferans	CD-ROM
Bülten tahtası sistemi	Bilgisayar destekli eğitim
E-mail yoluyla bilgisayarlı konferans	Lazer disk Tek yönlü video konferans
Konferans amaçlı yazılım yoluyla bilgisayarlı konferans	Basılı Materyaller
Masa üstü video konferans	Radyo
İnternet tabanlı masa üstü video konferans	Televizyon
İnternet tabanlı eş zamanlı metinsel konferans	Videokaset
Çift yönlü video konferans	Web tabanlı etkileşimli çoklu ortam WWW (World Wide Web)
Konuşmalı mektup	Sanal gerçeklik

Kaynak: (Bilgi Sitesi, 2005)

Ayrıca, “Sanal laboratuvarların kurulması ve yaygınlaşması, yüksek maliyetli laboratuvar cihazları alınmasına maddi imkânı olmayan eğitim kurumları açısından dünyadaki eğitimin yakından izlenmesi ve internet üzerinden deneysel çalışmaların yapılabilmesine imkân vermektedir. Bu sayede verilen eğitimin diğer ülkelerde verilen eğitimle karşılaştırılabilmesine de imkân sunar. Böylece eğitimde rekabeti ve devamlı geliştirmeyi sağlar” (Usal & Albayrak, 2005).

Tablo 2.5.'te, tek yönlü ve çift yönlü etkileşimli olan teknolojilerin sınıflandırılması görülmektedir.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte uzaktan eğitimin kalitesi de artmakta ve yaygınlaşmaktadır. Uzaktan eğitimde kullanılan teknolojilerden bazılarının avantaj ve sakıncaları Tablo 2.6'de verilmiştir.

Tablo 2. 6 : Uzaktan Eğitimde Kullanılan Teknolojilerden Bazılarının Avantaj ve Sakıncaları

TEKNOLOJİ	AVANTAJLAR	SAKINCALAR
Basılı Materyal	Taşınabilir, ucuz, erişimi kolay, iyi organize edilmiş.	Materyalin gönderimi ve tesliminde gecikmeler olabilir. Derslere ilgi düşüktür.
Video kaset (CD-RO ve DVD ortamına da aktarılabilir)	Taşınabilir, hareketli görüntü ve ses içerir. Öğrenenlerin içeriği VCR cihazları yoluyla kolayca gözden geçirmeleri olanaklıdır.	Tekdüze ders anlatımı türünde sunum eğilimi vardır. İçerik ilginç olmadığı ya da video ile desteklenmediği takdirde sıkıcı olabilir.
Videokonferans	Görüntü ve ses aktarımı yoluyla öğretim elemanı ve öğrenenler arasında eşzamanlı ve iki yönlü bağlantı kurulur. Gelişmiş teknolojiye sahip sistemlerle yeterli ses ve görüntü kalitesi sağlanır.	Pahalıdır. Özel ortam hazırlanmasını gerektirir. Etkileşim sağlanır ancak desteklenmelidir. Düşük teknoloji sistemlerde görüntü kalitesi zayıf olabilir.
Akışkan Video (Streaming Video) veya Sunumlar	Görüntü veya grafik ve ses aktarımı sağlar. İlgiyle izlenebilir. Materyalin tekrar izlenmesi olanaklıdır. Bant çoğaltma gerektirmeksizin güncelleştirilebilir. Üretimi video kadar zaman almaz.	Tekdüze ders anlatımı türünde sunum eğilimi vardır, içerik ilginç olmadığı ya da video ile desteklenmediği takdirde sıkıcı olabilir. Öğretim elemanının sunum planlamasını gerektirir. Öğrencilerin yeterli kapasitede bilgisayar ve internet bağlantısı olmalıdır.

Tablo 2.6 : Uzaktan eğitimde kullanılan teknolojilerden bazılarının avantaj ve sakıncaları (devam)

Web	Bilgisayara çevrimiçi olarak her an ve her yerden erişilebilir. Çeşitli ders yönetim yazılımları ile (sohbet, ilan panosu vb.) iletişime teşvik eder.	Bilgisayara erişim ve temel bazı teknik bilgiler gerektirir.
Çevrimiçi tartışma araçları, İlan Panoları, Sohbet oturumları	Öğretim elemanı ve diğer öğrencilerle çevrimiçi bağlantı sağlanır. Senkron (sohbet) ya da asenkron (duyuru panosu) olabilir. Tartışmalar dahil edilebilir.	Görüşmeler sınırlıdır. Hızlı ve doğru klavye kullanımı gerektirir.
Elektronik Posta	Kullanımı kolay ve ucuzdur.	Bilgisayar erişimi ve temel bilgisayar teknolojisi bilgisi gerektirir.

Kaynak: (Özkul, 2003)

Bingöl (2000)'e göre; Uzaktan eğitim büyük kitlelerin öğrenme gereksinimleri açısından potansiyel çözüm olarak görüldü. Film, radyo, televizyon gibi iletişim araçları bu kavramın oluşmasını sağladılar. Buradaki en büyük avantaj "iyi" bir ders vericiyi binlerce defa kopyalayarak öğrenciye hem ses, hem de görüntü olarak ulaştırmaktı. Kitabın sadece görüntü olarak ulaşmasından daha zengin bir ortam elde edilmişti. Sınıfın getirdiği fiziksel yakınlık ortadan kalkmış ama zamansal bağımlılık devam ediyordu. Yayın saatini kaçırmamak gerekiyordu. Bir başka sorun da etkileşimin olmamasıydı. Bunlar tek yönlü bilgi aktaran mekanizmalardı.

İşte bu açılardan internet, uzaktan eğitim seçeneği olarak tartışılmaz üstünlüklere sahip bir teknoloji olarak karşımıza çıkıyor. Radyo televizyonun bütün avantajlarına ek olarak zamansal özgürlüğü ve iki yönlü iletişimi getiriyor. Ayrıca kişiye özel olmak gibi ek avantajları da var.

2.2.3.4 Eğitimde e-öğrenme araçlarının kullanılması

İnsanların birbirleri ile uzaktan iletişiminin yaygınlaştığı 20. yüzyılda çeşitli yollardan uzaktan eğitimler gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Posta sistemlerinin kurulması ve

dolayısıyla modern yöntemlerle insanlar arası uzaktan iletişimin başlamasından kısa bir süre sonra uzaktan eğitim faaliyetleri başlamıştır. İnsanların uzaktan iletişiminin yaygın olarak kullanılış biçimi ise uzaktan eğitimlerinin gerçekleştiği ortamları belirlemiştir. Radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarının keşfi ile uzaktan eğitimde bu araçlar kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde teknolojinin de gelişmesiyle uzaktan eğitim daha çok bilgisayar ve internet teknolojileri üzerinden ya da cep telefonları, PDA'lar aracılığı ile gerçekleşmektedir (Mehrotra, Hollister, & McGahey, 2001). Bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeler, eğitimde bu teknolojilerin kullanımının giderek artacağına bir göstergesidir. Grafik tabanlı, etkileşimli programlarda uzaktan eğitim materyalleri hazırlamak da oldukça kolaydır. Bununla birlikte insanların otobüs ve trenlerde ulaşım için harcadıkları zamanlarda ya da bilgisayarlara ulaşabilme sorunlarının bulunduğu anlarda cep telefonları ve PDA'lar önemli bir alternatif olabilir.

Son yıllarda uzaktan eğitim faaliyetleri içerisinde özellikle internet tabanlı eğitimler ön plana çıkmıştır. Bunda internetin yaygınlaşması, karşılıklı iletişime imkân sağlaması, zaman ve yaşanan yerden bağımsız olarak kullanılabilmesi gibi sebepler belirleyici olmaktadır. Bilgisayar teknolojisi geliştikçe ve kullanımı yaygınlaştıkça internet tabanlı eğitimlerin de giderek daha da yaygınlaşması beklenebilir.

2.2.3.5 E-öğrenmenin avantajları

E-öğrenmenin avantajları aşağıdaki biçimde sıralanabilir (Aytekin, 2004), (Dinçer, 2006), (Karakaya, 2005), (Odabaş, 2003);

- Ders izleme süresinde sınırlama yoktur. Öğrenci anlamakta güçlük çektiği noktaları istediği yerde, istediği kadar duraklayarak, istediği zamanlarda tekrar gözden geçirebilir.
- Bilgiler ve duyurular, sınıf ortamında olabileceğinden daha fazla kişiye ulaştırılabilir.
- Tüm kişilerin eğitimden eşit bir şekilde yararlanmasını sağlar.
- Öğrenciler, internet aracılığıyla tek veya çift yönlü iletişim kurarak, ders içeriği ile ilgili düşüncelerini ve sorunlarını hızlı bir şekilde çözmeye olanağı bulurlar.

- Öğretmenin rolü daha çok uygulayıcı ve yol gösterici nitelikte olmakta ve öğrenci ön plana çıkmaktadır. Böylece öğrenci merkezli eğitim sistemine yaklaşılmakta ve öğrenciler kendi eğitimlerinde daha çok söz sahibi olabilmektedir.
- Videokonferans gibi yöntemler, uzman öğretim elemanları tarafından kullanılarak, branşında uzman öğretim elemanı eksikliği çeken üniversitelerde eğitim kalitesi artırılmış olmaktadır.
- Fiziksel olarak bir buluşma noktası olmadığından dolayı; yol, konaklama ve kişisel giderler gibi maddi yükümlülükler getirmemektedir. Bu nedenle zamandan, mekândan ve maliyetten tasarruf edilmiş olur.
- Öğrenciler eğitim sırasında WTE içerisinde bulunan “Tartışma Grupları” ya da “Mail Grupları” sayesinde sorulan sorular ya da karşılaşılan problemler hakkında sürekli tartışacaklardır (Gürbüz ve diğ. 2000). “Bununla birlikte, bu tartışma içerisinde soruyu düşünme, cevabını verirken de cevabını düşünme zorunda kalacaklardır. Bu nedenle sürekli bir zihin eksersizi içerisinde yer alacaklardır” (Kaptan ve diğ.). Böylece Web tabanlı eğitim sayesinde öğrenciler araştırma yaparken, konusunun haricinde farklı bilgilere de ulaşmaktadır.
- Uzaktan eğitim alan öğrenci sayısının çok fazla olması ve bilginin tek merkezde toplanmasından dolayı öğrencilerin başarı düzeyi kolaylıkla ölçülebilir. Böylece eksiklikler giderilerek en iyi eğitim düzeyine ulaşılabilir.
- Sınav sonuçlarının değerlendirilmesi, geleneksel eğitime göre daha hızlı ve objektif olarak yapılır.
- Geleneksel kampus ortamına gitme fırsatı bulamayan özürlü kişiler uzaktan eğitimden yararlanarak, eğitimlerini sürdürme fırsatı elde ederler.
- İşitsel ve görsel tasarımların kullanımı sayesinde, öğrenciler bilgileri daha hızlı ve kalıcı bir şekilde öğrenebilir. Böylece eğitimdeki verimliliğin artırılması sağlanmış olur.

2.2.3.6 E-öğrenmenin dezavantajları

Uzaktan eğitimin avantajlarının yanı sıra dezavantajları da vardır. Bunlar aşağıdaki biçimde sıralanabilir (Aytekin, 2004), (Dinçer, 2006), (Karakaya, 2005), (Odabaş, 2003), (Gürol & Sevindik, 2001);

- Öğretmen ve öğrencilerin belirli seviyede internet teknolojilerini tanınaması durumunda zorluk çekilmektedir.
- Eğitimciler bu sistemi uygulayabilmek için, çok fazla teknolojik bilgi üzerinde yoğunlaşmak zorunda kalırlar.
- Tek başına çalışma zorluğu çeken öğrenciler, ders planı yapmakta yetersiz kalmaktadır.
- Çalışan kişilerin dinlenmek ve eğlenmek için ayıracakları zamanları ders çalışarak geçirmesi ve bunun sonucunda da sosyal ortamlardan uzak kalmasıyla bireyin kendisini yalnız ve mutsuz hissetmesine neden olabilir.
- Öğrencinin arkadaşları ve öğretmenleri ile birlikteliği söz konusu olmadığı için, grup bilinci ve kültürel etkileşimin gelişmesi olumlu yönde etkilenememekte ve böylece kişinin psikolojik ve sosyolojik gelişiminin sağlanmasında istenen düzeye ulaşamamaktadır.
- Uzun süreli bilgisayar kullanımı sonucunda sağlık sorunları yaşanabilmektedir.
- Uygulama yapılması gereken konuların işlenmesinde laboratuvar, atölye gibi fiziksel ortamların bulunmaması, öğrenilenlerin pekiştirilmesini güçleştirmektedir.
- Görsel olmayan uzaktan eğitim modellerinde öğrenciler, öğretmenin hareketleri, ses tonu gibi dersin anlaşılmasını olumlu yönde etkileyen etmenlerden faydalanamamaktadır.
- Uzaktan eğitimde öğrenciler, sorunlarına anında çözüm bulmakta zorluk çekebilmektedirler.
- Kırsal bölgelerde teknolojiye dayalı uzaktan eğitimin kurulmasında ve bağlantıların sağlanmasında güçlüklerle karşılaşılabilir.
- Öğretmenlerin eğitim materyali hazırlama konusunda eksik bilgi sahibi olması durumunda, dersin anlaşılması olumsuz yönde etkilenebilmektedir.

2.2.3.7 Eğitimde fırsat eşitliği ve internet tabanlı öğrenme

Eğitimde fırsat eşitsizliklerine yol açan birçok unsur bulunmaktadır. Bölgeler arasındaki gelir dağılımı eşitsizlikleri, cinsiyet ayrımcılığı, coğrafi olumsuzluklar, insanların bedensel engelleri, eğitim merkezlerinin belli bölgelerde toplanmış olması, tutukluluk

hali, uzun yıllar süre gelen eğitim sorunlarının aile büyüklerinde eğitime karşı olumsuz bakış doğurması, hükümetlerin yanlış eğitim politikaları gibi sebepler eğitimde fırsat eşitsizliği yaratmaktadır. Ülkemizin geri kalmış bölgelerinde töre, gelenek gibi sebepler öne sürülerek kız çocukları yeterli eğitimi alamamaktadır. Bulunduğu bölgede yeterli eğitim kurumları bulunmadığı için eğitim alamayan birçok yurttaşımız bulunmaktadır. Çeşitli sebeplerle genç yaşta yeterli eğitimi alamayan insanların belli bir yaştan sonra yüz yüze gerçekleşen eğitimlere katılımı zorlaşmaktadır. İnsan hakları evrensel beyannamesine göre her insan eşittir ve eğitim tüm insanların hakkıdır. Fakat sözü edilen sebepler insanların eğitim olanaklarından eşit bir şekilde yararlanmasını önlemektedir. İnternet üzerinden gerçekleştirilecek eğitimler çeşitli coğrafi engelleri aşarak eğitimdeki fırsat eşitsizliklerinin azaltılmasına katkı sunabilir.

İnternet üzerinden gerçekleşen eğitimler insanların buldukları mekânlardan bağımsız olarak ve sadece bilgisayar ve internet bağlantısı kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Bu özellik, bu tür eğitimlere bedensel engellilerin, tutukluların, hastaların, bulunduğu ortamda ihtiyaç duyulan eğitim kurumları olmayıp kurumların olduğu yerlere gitmekte sorun yaşayanların eğitim almasına olanak sağlar. Mekân sorununu aşan bu insanlar eğitim alarak kendilerini geliştirebilirler. Böylece bu tip sebeplerle eğitim hakkından faydalanamayan insanların bu mağduriyeti giderilmiş olur.

Eğitimlerin genellikle gerçekleştiği gündüz saatlerinde çalışmak zorunda olan insanların yaşadığı bu zaman sorunu da eğitimde fırsat eşitsizliğine yol açabilir. Örneğin maddi sorunlar yüzünden ailesine bakmak zorunda olan bir genç, bu sebepten dolayı gündüz saatlerinde çalışmak zorunda kalıyorsa eğitim hakkından faydalanamayacaktır. Bu durumda zamandan bağımsız eğitim gerçekleştirme imkânı sağlayan internet üzerinden gerçekleştirilecek eğitimlere akşamları ve hafta sonlarında erişebilir. İnternet üzerinden gerçekleştirilen eğitimler zaman yönünden sıkıntı yaşayan insanlara eğitimlere erişme imkânı sağlar.

Yeni teknolojiler eğitime her türlü ayırım, zaman ve yerden bağımsız olarak ulaşılmasını sağlarken bazı bilim insanları eğitimdeki eşitsizliği arttırdığını savunmaktadırlar. Teknolojik gelişmeler, bilgisayar ve internet üzerinden gerçekleştirilen eğitimlerin

yaygınlaşmaya başlamasına sebep olmaktadır. Bu durum bir yandan herkesin eğitime erişimine olumlu katkıda bulunurken, bilgisayar ve internet imkânlarına sahip olmayanların ya da bilgisayar konusunda deneyimsiz olanların gerekli niteliklere sahip olan insanların gerisinde kalmasına sebep olabilir. Dolayısıyla zengin ile fakir insanlar ile güçlü ve güçsüz ülkeler arasındaki farklar daha da artarak yeni bir “bilgisayar alt sınıfı” doğabilir (Giddens, 2008, s. 783). Eğitimin internet üzerinden gerçekleşmesi bu imkânlara sahip olamayanların eğitim fırsatlarından yararlanmalarını engellemektedir. Bu durum gerçekten bir fırsat eşitsizliği yaratıyor gibi görünse de bilgisayar ve internet erişimi olup da eğitim faaliyetlerine ulaşamayanların bu imkânlara ulaşmasını sağladığı için daha fazla insanın eğitim almasını sağladığı gerçeği de ortadadır.

Toplumsal hayatın bir zorunluluğu olan eğitim faaliyetlerinin herkese eşit şekilde ulaşmasında çeşitli fırsat eşitsizlikleri bulunmaktadır. İnternet, her türlü coğrafi koşulda ve her an erişilebilen, insanları birbirine bağlayan büyük bir ağıdır. Bu tür eğitimlerle, her ne kadar bilgisayar teknolojilerine sahip olmayanlar ya da bu teknolojilere uzak olanlara ulaştırılmasında sorunlar olsa da, mekân ve zaman açısından esnek yapısıyla eğitime erişimde çeşitli zorluklar yaşayan insanlara yeni fırsatlar yaratılabilir. Herkesin eşit ve adil bir şekilde eğitim alabildiği, insani eğitim ihtiyaçlarını karşılayabildiği bir sistemin oluşturulmasında internet sayesinde alternatif çözümler yaratılabilir.

2.2.3.8 Karma eğitim

Sadece internet üzerinden gerçekleştirilen eğitimlerde bir takım sıkıntılar yaşanabilir. Bu sıkıntıların aşılması için internet üzerinden gerçekleştirilecek eğitimlerin zaman zaman yapılan yüz yüze faaliyetlerle desteklenmesi gerekir. Özellikle meslekli eğitimlerde el becerilerinin kazandırılmasında yüz yüze uygulamalar gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Eğitimler, yaratıcılığı arttırıcı şekilde güncel pedagojik kurallara uygun olarak yapılandırılmalıdır. Eğitim ortamını hazırlayanlar uzman kişilerin desteğinin sağlanması uzaktan eğitimlerde öğretmenlerin asıl görevleri üzerine yoğunlaşmasına katkıda bulunur. Bütün bu şartlar da sağlandığında internet üzerinden gerçekleştirilecek eğitimlerin yüz yüze eğitimlerle de desteklenmesi öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkiler.

Uzaktan eğitimler geleneksel eğitime karşı bir seçenek değil geleneksel eğitim süreçlerini tamamlayıcı bir eğitim teknolojisi olarak görülmelidir (Uşun, 2006). Eğitimin internet üzerinden gerçekleştirilmesi, yüz yüze eğitim faaliyetlerinin de beraberinde gerçekleştirilmesine engel teşkil etmemektedir. Uzaktan eğitim faaliyetlerinin yüzde 30'unun yüz yüze, yüzde 70'i ise internet üzerinden uzaktan gerçekleştirilmesi eğitimin başarıya ulaşabilmesi açısından yeterlidir. Yüz yüze eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği sınıf ortamları ile bilgisayar kullanarak yaratılan sınıf ortamları uzaktan eğitimi oluşturan ve birbirini tamamlayan birer unsurdur. Eğitimlerin sağlam bir temelde ilerleyebilmesi ve verimli olabilmesi için öğretmen ve öğrenci arasında karşılıklı güven ve saygıya dayanan özel bir iletişim kanalının oluşturulabilmesi gerekir. Ancak birbirini tanıyan insanlardan oluşan gruplar yararlı ve işlevsel bir eğitim faaliyeti gerçekleştirebilirler. Daha sonra bu oluşturulan iletişim kanalı sayesinde internet tabanlı eğitimler gerçekleştirilebilir. İhtiyaç duyuldukça eğitimler yüz yüze gerçekleştirilmelidir.

İlk çıkan internet tabanlı öğretim uygulamaları ders içeriklerinin dijital hale getirilip web sitelerine koyulması şeklinde oluşturulmuştur. Fakat bu yapı, öğrencilerde motivasyon sağlanmasındaki problemler nedeniyle başarısız olmuştur. Daha sonrasında internet tabanlı eğitimlerde de yapılandırmacı yaklaşımın ve işbirlikli öğretim yöntemlerine yer verilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır (Atasoy, 2008, s. 320-321). Tüm bilgiyi bir anda veren, düz metinler içeren web siteleri yerine, bilginin veritabanı uygulamaları içeren etkileşimli web sitelerinde öğrencilerce oluşturulduğu sistemler tercih edilmelidir. Bu sistemlerde öğretmenler faaliyetlere rehberlik etmeli ve bilginin oluşturulması sürecini yönetmelidir. Eğitim faaliyetleri özellikle başlangıç aşamasında kolay, eğlenceli ve kişiler arası iletişimi destekleyici aktiviteleri içermelidir.

Karma öğrenme ortamları internet tabanlı eğitimler ile geleneksel sınıf içi öğretim çevrelerinin birleştirilmesi ile oluşturulur. Bu tip uygulamaları öğretmenler bağımsız olarak kendi sınıflarında uygulayabilecekleri gibi il ya da ülke çapında programlar geliştirilerek maliyet olarak büyük faydalar sağlanabilir. Özellikle karma öğrenme ortamları mesleki ve teknik eğitimde geniş olanaklar sağlamaktadır (Atasoy, a.g.k., ss.339-340). Bu tür eğitimlerin teorik ağırlıklı ve bilginin kavramsal olarak aktarılacağı

eğitim faaliyetleri internet üzerinden gerçekleştirilebilirken, el becerisine yönelik bölümleri ile tanışma ve değerlendirme gibi kısımları yüz yüze gerçekleştirilir. Böylece geleneksel eğitimler ile internet tabanlı eğitimlerin olumlu yönleri bir arada kullanılarak verim arttırılabilir.

Bu konuda Cisco, Microsoft ve Novel firmalarının dünya çapında kurduğu bilgisayar teknisyenliği sertifika programı iyi bir örnek oluşturmaktadır. Bu uygulamalarda uzman ekiplerce oluşturulan ğretim materyalleri ve testler internet aracılığı ile ğretmen ve öğrencilere dağıtılmaktadır. Öğretmenler bu dersleri sınıf içinde nasıl kullanacakları konusunda eğitim almaktadırlar. Ardından ğretmen ve öğrenciler web ortamından elde ettikleri materyaller ile ilgili öğretmenleri ile tartışıp laboratuvar ortamında uygulamaktadırlar. Ardından ğrenciler test bankasından gelen sorularla sertifika için test olurlar (Atasoy, a.g.k., s. 341). Böyle bir sistem eğitimde ğretmen ve öğrencilere materyallerle ilgili fazladan harcanan zamanı kazandırarak eğitimin gerçek hedefine yönelmesini sağlar. Destek uzman kişi ve unsurların da karma eğitimlerde görev alması, eğitimin başarılı olmasına olumlu katkı sunabilir.

Sadece internet üzerinden gerçekleşecek ve statik bir içeriğe sahip eğitim ortamlarının başarıya ulaşması oldukça zordur. İnternet tabanlı uzaktan eğitimlerin başarıya ulaşması için yeri ve zamanı geldiğinde yüz yüze eğitimlerden faydalanmak gerekir. Bu eğitimlerin ğrenci merkezli olması için gerekli önlemler alınmalıdır. Uzaktan eğitim sisteminin teknik detayları ile ilgili uzman kişilerin desteği öğretmenlerin bu konularla uğraşarak zaman ve enerji kaybetmesini önleyecektir. Karma eğitimler başarı sağlanabilmesi için doğru eğitim stratejileri kullanılarak öğrencilerin eğitime ilgi ve motivasyonu sağlanmalıdır.

2.2.3.9 Uzaktan eğitimde motivasyon

Uzaktan eğitimlerle başarılı olunabilmesi için öğrencilerin eğitimlere karşı ilgi ve motivasyonunun sağlanması gerekir. Öğrenmede anahtar öğe motivasyondur. Motivasyonun oluşması sadece öğrenmeye yardımcı olan bir unsur değildir. Öğrenmenin gerçekleşmesinin önemli bir şartıdır (zden, 2010). İnsanları eğitime güdüleyen içsel ve dışsal sebepler bulunmaktadır. İçsel güdülenme öğrencilerin yeni

bilgileri edinmeye olan ilgilerinin bir yansımasıdır. Bunlar insanların kendini kanıtlama gibi yüksek seviyeli ihtiyaçları ile ilgilidir. Dışsal güdülenme ise başkaları tarafından belirlenmiş amaçlara ulaşma ihtiyacının yansımasıdır. Bunlar güvenlik, hayatta kalma gibi düşük seviyeli ihtiyaçlarla ilgilidir (Makkonen, 2003). Bir eğitim faaliyetinin başarılı olabilmesi için eğitime katılan herkesin gerçekleşen faaliyete motive olması gerekir. Uzaktan eğitimlerde bu motivasyonun sağlanması için gerekli önlemlerin alınması gerekir.

Eğitime ilgi ve motivasyonun sürekli olarak sağlanması eğitimlerin başarıya ulaşmasında önemli bir faktördür. Uzaktan eğitimlerin en büyük problemi öğrencilerin motive edilmesi ve bunun sürdürülebilirliğidir (Atasoy, 2008). İnternet üzerinden gerçekleşen eğitimlerde motivasyon, yapılandırmacı yaklaşımın gereklerini yerine getirerek sağlanabilir. İnteraktif uygulamalarla desteklenmiş eğitimler katılımcıların eğitimlere daha fazla ilgi göstermesini sağlayabilir. Böylece ilgi çekici ve faydalı eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmiş olur. Özellikle teknik eğitim için e-öğrenme faaliyetleri gerçekleştirilen özel sektör kurum yetkilileri ile yapılan görüşmelerde bu tür eğitimlerde tasarlanan sistemin interaktif uygulamalarla zenginleştirilmesi ve görsel olarak bilginin somutlaştırılmasının eğitime olan ilgiyi artırdığı bilgisi edinilmiştir.

Öğretmenlere yönelik gerçekleştirilecek eğitimler mutlak surette gönüllülük esasına dayalı olarak sürdürülmelidir. Eğitime karşı direnç gösteren bir öğretmene yönelik sürdürülecek eğitim faaliyetlerinden yeterli verimin alınması beklenmemelidir. Bununla birlikte eğitimler ilgi çekici hale getirilerek ve ilginin artırılmasına yönelik çeşitli güdüleme faaliyetleri gerçekleştirilerek öğretmenlerin bu tür eğitimlere karşı ilgi ve motivasyonunun artırılması sağlanabilir.

Karşılıklı iletişimde araya bir aracın giriyor olması uzaktan eğitimlerde motivasyonun sağlanmasını zorlaştırmaktadır. İlgi ve motivasyonun sağlanmasında uzaktan eğitimlerde doğru eğitim stratejilerinin önemi çok büyüktür. Eğitimlerde simülasyon programları, grafik ve animasyonlardan yeterince faydalanılmalıdır. Bu eğitimlerde gönüllü olanların katılımı sağlanmalı ve öğrencilerin eğitime güdülenmesini sağlamak için her türlü önlem alınmalıdır.

2.2.3.10 Eğitim stratejileri ve uzaktan eğitim

Uzaktan eğitimlerde eğitim içeriğine bağlı olarak davranışsal, bilişsel ya da yapılandırmacı yaklaşımlardan faydalanılmalıdır. Şayet eğitimle öğrencilere bir davranış kazandırılmak amaçlanıyorsa davranışsal yaklaşımları kullanmak gereklidir. Öğrencilerin bilgiyi edinmeleri ve hissetmeleri amaçlanıyor ise bilişsel yaklaşıma dayalı stratejileri kullanmak yerinde olacaktır. Bilgiler öğrenildikten sonra kendi bilgilerini oluşturmalarında ise yapılandırmacı öğrenme yaklaşımları kullanılmalıdır (Atasoy, a.g.k., s.77).

İnternet üzerinden gerçekleştirilen uzaktan eğitimlerde yapılandırmacı yaklaşım ilkeleri mutlak surette faydalanılmalıdır. Öğrenmenin merkezinde öğrenci olmalı, eğitimi öğrenciler yönlendirmelidir. Eğitim materyalleri etkileşimli olmalı, öğrencilere görevler verilmeli, tartışma forumları oluşturulmalıdır (Atasoy, a.g.k., ss.22-23). Hazırlanacak uygun programlar, animasyonlar ve aktivitelerle eğitim faaliyetleri öğrenciye bilgiyi verecek şekilden çok bilgiye öğrenci tarafından ulaşılabilecek şekilde tasarlanmalıdır. Böylece aktif bir öğrenme ortamı yaratılarak uzaktan eğitimlerin başarılı olmaları sağlanabilir.

2.2.3.10.1 Öğrenci merkezli eğitim

Günümüzde gittikçe daha yaygın olarak kabul edilen yapılandırmacı yaklaşım eğitiminde öğretmen rehberlik eden kişi konumunda iken eğitimin merkezinde öğrenci bulunur. İnternet üzerinden gerçekleştirilecek eğitimlerin başarıya ulaşabilmesi için bu ilkeye uyması gerekmektedir.

2.2.3.10.2 İşbirlikli öğrenme

İşbirlikli öğrenme değişik yetenek, cinsiyet, ırk ve sosyal beceri düzeylerinden gelen öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda küçük gruplar halinde çalışarak ve birbirlerinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmeyi gerçekleştirmeleri sürecidir (Tamer, 2008), (Yıldız, 1999).

İşbirlikli öğrenme bir grup çalışmasıdır, ancak her grup çalışması işbirlikli öğrenme değildir. Bir grup çalışmasının işbirlikli öğrenme olabilmesi için gruptaki öğrencilerin birbirleriyle etkileşerek, birbirlerine yardımcı olması ve ortaya ortak bir ürün koyması

esastır (Kurtuluş, 2001). Yapılan araştırmalar işbirlikli öğrenmenin, başta başarı olmak üzere hatırda tutma, transfer, üst düzey algıları, arkadaş ilişkileri, özörlölerin normal grupta eğitimi, benlik saygısı, tutum, kaygı ve denetim gibi birçok bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünü ve süreci üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu göstermiştir (Ün Açıkgöz, 1992).

İşbirlikli öğrenme, öğretmenin yönergelerini izlemenin, mekanik bir beraber çalışmanın ötesindedir. Hareketlerin arkasında düzenli bir çevre ve sağlam bir arkadaşlık vardır (Yıldız, 1999).

2.2.3.10.3 Proje tabanlı öğrenme

Proje tabanlı öğrenme tamamlanmış olanı değil; kurgulananı ya da kurgulamayı ifade eder. Dolayısıyla proje tabanlı öğrenme, tasarđ geliştirmeye, hayal etmeye, planlamaya, kurgulamaya dayalı bir öğrenme anlayışı olarak karşımıza çıkmaktadır. Tasarlamaya ya da kurgulamaya dayalı bir öğrenme anlayışı ise her şeyden önce, ürünü değil süreci biçimlemeye yönelmek durumundadır. Çünkü tasarılar ya da kurgular, değişmeye açık düşünce yapılarıdır. Anlayışı oluşturan temel sözcüklerden biri olan "tabanlı" sözcüğü de projenin, bir hedef değil bir alt yapı unsuru olduğunu vurgulamakta ve süreç yönelimli yapılanmaya işaret etmektedir (Erdem M. , 2002).

Bu modelin temel özelliği diğer disiplinlerle de bağlantılı bir problem/senaryo üzerine inşa edilmesi ve öğrenci merkezli öğrenmeyi temele alarak küçük gruplarda öğrencilerin birlikte öğrenmeleridir. Öğrenci gerçek problemlerin çözüme yönelik ders senaryoları içerisinde ağırlıklı olarak, düşünme, problem çözme, yaratıcılık, bilgiye erişim, işleme, yeniden harmanlama, sorgulama, uzlaşma gibi aktiviteler yapar ve hem bireysel hem de ekip çalışması için zaman ayrılır (Kurnaz ve diğerleri,2006).

Değişen yaşam koşullarının zorunlu kıldığı ve proje tabanlı öğrenmenin oluşturulmasına olanak verdiği öğrenme ortamı, öğrencilerin kendi öğrenmelerini kurgulayıp, yönlendirdikleri ve böylece yaratıcılıklarını geliştirebildikleri; karşılaştıkları sorunları işbirliği içinde çözmeye çalıştıkları, başarıları konusunda karar verici oldukları, yaşamın sınıfa taşındığı, ailenin aktif olarak öğrenme sürecine katıldığı, teknoloji tabanlı bir öğrenme ortamıdır (Erdem M. , 2002).

2.2.3.10.4 Tam öğrenme

İnternet üzerinden gerçekleştirilen eğitimler tam öğrenme yaklaşımının uygulanmasına uygun bir ortam sağlamaktadırlar. Web tabanlı uygulamalar ile öğrencilerin derslerdeki başarı düzeyi, eğitimlere katılım süreleri gibi değerlendirmeye yönelik bilgiler kolaylıkla elde edilebilmektedir. Tam öğrenme prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilecek uzaktan eğitim faaliyetleri ile sürekli değerlendirmeler yapılarak eğitimde başarı artırılabilir. Bu ortamlarda istenildiği kadar tekrarlar da yapılabilir. Öğrencinin eğitimsel faaliyetleri kendi başına gerçekleştirebilmesi tam öğrenme prensipleri ile hedeflenen sonuçlara ulaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Tam öğrenme yaklaşımında temelinde hemen hemen tüm öğrencilerin, okulların öğretmeyi amaçladığı tüm yeni davranışları öğretebileceği görüşü bulunmaktadır. Bunun sağlanması için öğrencilere planlı ve duyarlı bir eğitim hizmeti verilmelidir. Öğrenme gücü çekenlere yerinde ve zamanında yardım edilmelidir. Onlara eğitimle amaçlanan bilgileri öğrenmeleri için “yeterli zaman” verilmelidir. Herkes için anlamlı bir “tam öğrenme” ölçütünün belirlenmesi hemen hemen tüm öğrencilerin yüksek düzeyde bir öğrenme sağlayabilir. Yaklaşımın başarılı olabilmesi öğrencinin süreç boyunca sürekli olarak güdülenmesine ve öğrenme gücü ile karşılaştığı her yer ve zamanda sürekli olarak ona gerekli yardımın sağlanmasına bağlıdır (Koçak, Cebeci, & Yenilmez, 2009). Böylelikle her öğrencinin her ünitenin en az yüzde 70’ini öğrenebilmesi esas alınır (Koçak, Cebeci, & Yenilmez, 2009). Eğitimlerle amaçlanan öğrencilerin davranışlarının istenen yönde değişmesidir. Tam öğrenme ile eğitimlerin hemen herkes için amacına ulaşması sağlanmış olur.

Tam öğrenme yaklaşımının üç temel değişkeni vardır. Bunlardan birincisi öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal giriş özelliklerini içeren nitelikleri, ikincisi öğretim hizmetlerinin niteliği, üçüncüsü ise öğrenme düzey, çeşit ve hızı ile duyuşsal ürünleri içeren öğrenme ürünleridir. Öğretim hizmetlerinin niteliğini ise yerinde ve zamanında verilen çeşitli ipuçları, öğrencilerin katılımı, pekiştirme faaliyetleri ile dönüt ve düzeltme oluşturur (Koçak, Cebeci, & Yenilmez, 2009). Eğitim süreci sayılan bu temel değişkenler göz önüne alacak biçimde kurulmalıdır. Tam öğrenme yaklaşımının gerçekleştirilmesinde dönütlerin ve düzeltmelerin önemli bir yeri vardır. Üniteler başlangıcında öğrencilerin

bilişsel giriş düzeylerinin belirlenmesini ve üniteler sonunda eksik öğrenilmiş yerlerin tespitini sağlamak için çeşitli testlerin uygulanması gerekmektedir. Pekiştirme işleminin gerçekleştirilebilmesi ve sürecin öğretmenlerce takip edilebilmesini sağlayabilmek için bilgisayar ortamlarının kullanılması bu işlemleri oldukça kolaylaştırmaktadır. İnternet üzerinden gerçekleştirilen eğitimlerde öğrencilere testlerin uygulanması, bu testlerin sonuçlarının gözlemlenmesi ve bu sonuçlardan raporların oluşturulması ve eksikliklerin tespit edilmesi kolayca sağlanabilir. Bununla birlikte internet tabanlı eğitimlerde öğrencilerin bilgiye üretirken kullanacakları ipuçlarını oluşturma, öğrencilerin istedikleri kadar, diledikleri zamanda ve yerde pekiştirme yapma imkanları mevcuttur.

Tam öğrenme öğrencilerin büyük çoğunluğunun eğitimlerle amaçlanan düzeye ulaşmasını sağlayan bir yaklaşımdır. İnternet tabanlı eğitimler tam öğrenme yaklaşımının kullanılabilmesi için uygun ortamı sağlamaktadır. İnternet ortamlarında tüm öğrencilerin eğitim süreci kolay bir şekilde takip edilebilir. Doğru motivatörler ve görsel unsurların kullanıldığı internet tabanlı eğitimlerde tam öğrenme yaklaşımı kullanılarak eğitimdeki başarı düzeyi arttırılabilir.

2.2.3.11 Uzaktan eğitim ve insan sağlığı

İnternet yoluyla öğretimde çalışma ortamında ergonomi çok önemlidir. Ergonomi, insan ile işin birbirine uyumlu olmasını sağlamak amacı ile insan biyolojisi bilimlerinin teknik bilimlerle bir arada kullanılmasıdır (Kaya & Önder, 2002). Bilgisayarlı eğitimde ergonomik bir yaklaşım ancak antropometrik yöntemlere uyularak oluşturulur. Antropometri, insan vücudunun çeşitli özelliklerini inceleyerek standartları belirleyen bir bilim dalıdır. Örneğin bir insanın yorulmadan çalışmasını uzun süre sürdürebilmesi için çalışma masa ve sandalyesinin vücut ölçülerine uygun olarak tasarlanmış olması gerekir (Çakır, Keskin, Toğay, Atar, & İzciler, 2006). Bilgisayarlı eğitimde insanların en az seviyede zarar görmesini sağlamak için bazı kurallara uymak gerekir.

Bilgisayarın kullanımına bağlı olarak göz, iskelet sistemi sorunları, kişilik, ruhsal ve sosyal durum ile ilişkili rahatsızlıklar meydana gelebilir. Bilgisayarın yaydığı elektromanyetik dalgaların çeşitli zararları bulunmaktadır. Ayrıca uzun süre hareketsiz olarak bilgisayar karşısında durmanın sebep olacağı rahatsızlıklar, göz problemleri,

duruş yanlılıkları kaynaklı hastalıklar da bilgisayar kaynaklı önemli sorunlar arasındadır. Bu etkileri en aza indirmek için kaliteli monitör kullanılmalı, yansımalar ve parlamalar önlenmeli, fare kolay ulaşılabilir bir yerden kullanılmalı, çalışma esnasında kullanılacak dokümanlar ekrana uygun aparatlar kullanılarak tutturulmalıdır. Her 10 dakikada bir on saniyelik kısa aralar verilmeli her bir saatlik çalışma sonrasında 5-15 dakika dinlenilmelidir. Uzun aralarda bileklikler bileklerin dinlenmesi amacıyla kullanılabilir. Uygun egzersizlerde çeşitli rahatsızlıkların oluşmasını önleyebilir (İnandı & Akyol, 2001). Bahse konu egzersizler ihmal edilmemelidir. Eğitimler için kullanılan web sistemlerinde gerekli önlemler alınmalıdır. Gereklikçe öğrenciler yazılımlar aracılığı ile uyarılarak sağlıksal önlemlerini almaları sağlanmalıdır. Örneğin 10 dakikada bir dinlenmeleri gerektiği hatırlatılabilir. Böylece öğrencilerin bilgisayarın olumsuz etkilerinden korunmalarına yardımcı olunmuş olur. Bilgisayar ve internet teknolojisinin eğitimsel anlamda sağlayacağı faydalar insan sağlığının kaybedilmesinin üzerinde değildir.

Bilgisayarın eğitimde sürekli olarak kullanılması sosyal ilişkiler açısından bir takım problemlere yol açabilir. Bilgisayar karşısında uzun süreli ve hareketsiz olarak gerçekleştirilecek faaliyetlerin insan sağlığına bir takım olumsuz etkileri olabilir. Fakat insanların bilinçli birer kullanıcı olarak çeşitli önlemleri almaları sağlarsa bu olumsuz etkiler en alt seviyeye indirilebilir. Aksi halde insan yaşamını kolaylaştırması ve yaşam kalitesini arttırması beklenen bu eğitimler insan sağlığını bozarak tüm kazanımların anlamını yitirmesine sebep olabilir.

2.3 SOSYO-EKONOMİK DÜZEY

İnsanların sosyal sınıflarını belirleyen dört temel kıstas mevcuttur. Bunlar: yaşam tarzı, gelir seviyesi, eğitim-öğretim ve sınıf bilinci. Bunlardan ilk üçü, sosyal sınıfın nesnel ölçütü iken sınıf bilinci öznel ölçüttür (Eroğlu, 2010, s. 179).

Larousse sözlüğü, sosyo-ekonomik terimini ekonomik sorunlarla bağlantılı, sosyal sorunlara ilişkin olarak tanımlamıştır. Penguen sosyoloji sözlüğünde ise; bireyleri, aileleri ya da haneleri, meslek, gelir ve eğitimi gibi göstergelere dayanarak

sınıflandırmayı amaçlayan bir ölçü olarak açıklamıştır. Sosyo-ekonomik terimi, sosyal durumu objektif ölçümü ile ilgilidir. Sosyo-ekonomik durumun objektif bir biçimde belirlenmesinde, sosyal ve ekonomik göstergelerin birkaç kombinasyonu, bireyin toplum içindeki konumu değerlendirmede kullanılır.

Bu sosyo-ekonomik göstergeler sosyal, kültürel ve boş zaman aktiviteleri itibariyle benzerlik gösteren insanları kapsar ve insanlar istihdam ile iş statülerini temel alan çok farklı göstergelere ayrılmışlardır (Abercrombie, Hill, & Turner, 2006, s. 333). Sosyo-ekonomik yaşantı insanın her yönden gelişimine, düşünce biçimine, olayları algılamaya-yargılama tutumuna, sosyalleşmesine, yapıcı, yaratıcı eleştirici biçimi özümsemesine kişiliğinin biçimlenmesine doğrudan etki eder (Cibelek, 1990, s. 22).

2.3.1 Yaşam Tarzı

Yaşam tarzı sosyal sınıfların belirlenmesinde etkili bir faktördür (Eren, 1998, s. 11). Bir statü grubunun farklı yaşam tarzı yeme, içme, giyinme, eğlenme kısaca tüketme modelleri vardır. Bu modeller statü grubunun kendi gözünde olduğu kadar aynı kültürel değerleri paylaşan sosyal formasyonlardaki diğerlerinin de gözünde, bu grubun üyelerini tanımlamaya grubun statü ağırlığını, sosyal ve kültürel saygınlığını korumaya yardımcı olur (Borock, 2005, s. 16). Belli bir grubun üyeleri arasındaki kimlik duygusunun, benzer bir ekonomik sınıf pozisyonuna sahip olan diğerlerine karşı kullanılması, sosyo-kültürel öğelerin, bir grubun davranışlarını nasıl etkileyebileceği ile ilgili deneysel bir örnek olarak görülebilir. Giyim stilleri, müzik zevkleri, boş zamanlarını değerlendirme uğraşları, gıda ve içecek tüketimi gibi konularda bu özellikler tüketim kalıplarını da etkileyebilir. Tüketim kalıpları gruplar arası farklılıkları vurgulamak veya tüketim amacıyla, gruplar arasındaki sınırları çizmek veya diğerlerini “dışlamak” için kullanılabilirler (Borock, 2005, s. 86). En yaygın ve genel kullanıma göre yaşam tarzı, genellikle tüketim değerleri ve tarzları şeklinde göze batan ve toplumların ayrışmasını derinleştiren alternatif yaşama biçimlerini kavramlaştırır. Bazı yönlerden toplumsal bölünmenin ana ilkesi haline gelerek sosyo-ekonomik sınıfın yerini alıyor gibi görülür (Marshall, 2003, s. 816). Yaşam tarzının tüketim değerleri olarak ortaya çıkması ve bireyin kendi farkını ortaya koyma isteğinden hareketle, eğitim bireyin toplum içindeki farkını ifade etmesine olanak sağlar.

İnsanlar beden yapıları ve görünüşleri, nitelikleri, cinsellikleri, zekâları, değer yargıları ve tutumları, duyguları, kişilik özellikleri, ilgileri ve yaşam biçimleri yönlerinden benzerlikleri olmakla birlikte, bireyler arasında sayısız bireysel farklılıklar ve ayrılıklar bulunmaktadır (Özgüven, 2007, s. 24). Her sosyal grubun kendisine özgü bir yaşama stili vardır. Yaşama tarzı, fertlerin sınıf durumu ve bu sınıfın sosyolojik anlamda kendilerine özgü kültürlerini oluşturan hayat tarzını ifade eder.

2.3.2 Gelir Seviyesi

Toplumun her kesiminde bulunan insanların, yaşam tarzlarının oluşmasında gelir önemli bir etkidir (Saybaşıllı, 1992, s. 45). Kişilerin gelirleri, onlara yaşamlarının her alanında ve her anında neyi nasıl yapacaklarını karar vermelerinde etkili olur. Gelir seviyesi, kişilerin hayat şanslarını ve tercihleri ile onların fırsat ve şansları arttığı gibi sosyal çevrelerini tayin etmelerinde de etkili olmaktadır. Bu nedenle kişilerin sosyo-ekonomik göstergeleri hayatlarının başladığı ilk andan itibaren, nasıl bir hayat yaşayabileceklerinin ipuçlarını verir.

2.3.3 Eğitim - Öğretim

İnsanların sosyal sınıflarını belirleyen bir başka gösterge ise onların sahip oldukları eğitim düzeyidir. Eğitim bireyin doğduğu andan başlayan ve ölene kadar süren çok kapsamlı bir süreçtir.

Eğitim, insanın içinde yaşadığı toplumda uygulama değeri olan yetenek, yöneliş, duygu, düşünce ve davranışları yine kendi yaşantısı yoluyla oluşturma, geliştirme ve değiştirme süreci olarak (Duman, 2000, s. 14) ya da insan davranışında bilgi, beceri, anlayış, ilgi, tavır, karakter vs. önemli sayılan kişilik nitelikleri yönünden belli değişimler sağlamak amacıyla yürütülen düzenli bir etkileşim süreci (Sönmez, 1993, s. 41) olarak tanımlanabilir.

Bu etkileşim süreci ile eğitim, toplumsal tümleşmeyi sağlamak, toplumun kültürel varlığını sürdürmek, geliştirmek göreviyle yükümlüdür (Geray, 2002, s. 35). Eğitim geniş anlamda, bireyin, toplum değerlerine ve yaşam biçimlerine sağlıklı uyumuna

yardım eden bir süreç olarak görülebilir (Varış, 1998, s. 117). Eğitimin bir başka fonksiyonu ise muhafaza etme, değiştirme ve geliştirme fonksiyonudur. Eğitim bir taraftan toplumun sahip olduğu çeşitli bilgileri muhafaza ederken, diğer taraftan da bunları sistemli bir şekilde geliştirerek kullanılacak hale sokar. Bu özelliğiyle gelişmelere açık bir yapı sergiler (Akyüz, 2001, s. 157). Günümüzde insanların eğitim talepleri geçmişle kıyaslanmayacak kadar yoğun ve çeşitlidir. Toplum ve onun bir parçası olan birey her türlü gelişmeye ayak uydurmak, hayatını değiştirmek ve geliştirmek, yaşadığı çağdaki gelişmelerin gerisinde kalmamak için eğitim taleplerini arttırmaktadır.

Toplumun varlığını eğitime, eğitim de işleyişini topluma borçludur. Bunun için eğitimle toplum ilişkisi söz konusu edildiğinde, eğitim, hem toplumdaki etkilenen hem de etkileyen ana güç kaynağı olarak değerlendirilebilir. Başka bir ifade ile söylemek gerekirse eğitim toplum yapısını oluşturan çeşitli toplumsal formlarını işleme görevini yüklenmekle bu yapıyı etkileyen ana kaynaktır (Akyüz, 2001, s. 57). Her insan bir toplum içinde doğar; orada kendi yeteneklerini, becerilerini, duygularını geliştirme olanak ve fırsatını bulur; ya da tersi olur.

2.3.4 Sınıf Bilinci

Sınıf bilinci, siyasal ve toplumsal bir öğretimdir. Sınıf tanımlaması, öncelikle, ortak konumlara sahip belirli toplumsal tabakaları ifade etmek için kullanılır. Bunun ötesinde bu sınıfların siyasal ve toplumsal aktörler olarak ele alınması söz konusudur. Buna bağlı olarak sınıfı, üretim ilişkilerindeki konumlarına bağlı olarak bir araya gelen bireylerin oluşturduğu toplumsal bir gerçeklik olarak tanımlamak gerek. Bu sınıflar sosyal tabaka olmalarının yanı sıra çatışma grupları olarak da değerlendirilmelidir.

Sınıfların ortaya çıkışından itibaren, tarih sınıf mücadeleleri tarihi olduğu gibi, devlette belli bir sınıfın egemenlik ve baskı aracından başka bir şey değildir.

Sınıf bilinci bu noktada, genel anlamda, aynı sınıfa mensup bireylerinin paylaştığı ortak çıkar ve hedeflerle ilgili olarak bilinç durumunu ifade etmektedir. Bu bilinç durumu bireylerin kendisiyle ilgili bir mesele olmaktan ziyade; sınıfın doğrudan maddi üretim

yapısındaki konumuyla ilişkili olarak sahip olduğu ya da olacağı bilinç durumunu ifade etmek için kullanılır (<http://tr.wikipedia.org/>, 2011).

3. VERİ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi açıklanacaktır. Araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, verilerin toplanması ile ilgili yapılan çalışmalar, verilerin işlenmesi ve araştırmada kullanılan teknikler açıklanacaktır.

3.1 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma Türkiye’de orta öğrenime devam eden öğrencilerin görüşlerine göre; toplumun sosyo-ekonomik yapısı ile e-öğrenme arasındaki ilişki ortaya çıkarılacaktır. Bu nedenle araştırmada anket ile tarama yöntemi kullanılmıştır.

3.2 EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın Çalışma Evrenini, İstanbul ilinde bulunan resmi ve özel liseler ile dersane öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise 2010-2011 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde bulunan, değişik sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel çevreden 91 lise öğrencisi oluşturmaktadır.

3.3 VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma verilerinin toplanması sürecinde öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Ardından araştırmacının deneyimleri, uzman görüşleri ve yapılmış diğer araştırmaların bilgi toplama ölçeklerinden faydalanarak bir anket formu oluşturulmuştur. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin kişisel ve ailevi özellikleri olmak üzere araştırmanın amacı açısından önem taşıyan 9 bağımsız değişkenden oluşan bilgiler yer almaktadır. İkinci bölüm öğrencilerin e-öğrenmeye bakış açılarını sorgulayan 31 soru yer almaktadır. Geliştirilen bu anketin geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin bulgular şu şekildedir.

Anket geçerlilik-güvenilirliği yapıldıktan sonra 9 bağımsız değişken ve 31 bağımlı değişken olmak üzere son şeklini almıştır. Bağımlı değişken soruları için Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Fikrim Yok (3), Katılıyorum (4), ve Kesinlikle Katılıyorum (5) dereceleriyle derecelendirilmiş ve puanlanmıştır. Ankete son şekli verilerek örneklem grubuna uygulanmıştır.

3.4 VERİLERİN ANALİZİ

Lise öğrencilerine uygulanan ölçeklerden toplanan veriler SPSS (Statistical Package For Social Sciens) Paket programı yardımıyla bilgisayara yüklenmiş ve tablolar halinde hazırlanmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde ve ortalamalar arası farkın anlamlılığını test etmek üzere “t” testi ve çoklu değişkenlerde varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Anketin güvenilirlik analizi katsayısı (α) 0,8028 olarak saptanmıştır. Elde edilen veriler “Bulgular” bölümünde tablolar halinde düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde “Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Aile Yapılarının E-Öğrenmeye Yansımaları” ile ilgili olarak orta öğrenim öğrencilerine uygulanan anket çalışmasından elde edilen bulgular yer almaktadır. Tabloların daha iyi anlaşılabilirliği açısından elde edilen bulgular tabloların altında açıklanmıştır.

4.1 BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER İLE İLGİLİ BULGULAR

Anketteki sorulardan bağımsız değişkenler ile ilgili bulgular, bu bulgulara ait frekans ve yüzde verileri incelenmiştir.

4.1.1 Cinsiyet Değişkeni İle İlgili Bulgular

Tablo 4. 1 : Cinsiyet değişkeni frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Bay	71	78
Bayan	20	22
Toplam	91	100

Tablo 4. 2 : Cinsiyet değişkeni ortalama ve standart sapma tablosu

	N	Ortalama	Standart Sapma
Cinsiyetiniz?	91	1,22	0,416

Ankete katılan öğrencilerin yüzde 78’i Bay, yüzde 22’si ise Bayan öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun erkek olduğu görülmektedir.

4.1.2 Okuduğunuz Okul Türü Değişkeni İle İlgili Bulgular

Tablo 4. 3 : Katılımcıların Okul Türü Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Anadolu Lisesi	2	2,2
And. Meslek/Teknik Lisesi	26	28,6
Çok Programlı Lise	3	3,3
Endüstri Meslek Lisesi	46	50,5
Fen Lisesi	3	3,3
İmam Hatip Lisesi	1	1,1
Normal Lise	5	5,5
Özel Okul	4	4,4
Diğer	1	1,1
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi ankete katılan öğrencilerin çoğunluğunun endüstri meslek lisesi (yüzde 50,5) ve Anadolu meslek/teknik lise (yüzde 28,6) olduğu görülmektedir.

4.1.3 Ailedeki Birey Sayısı İle İlgili Bulgular

Tablo 4. 4 : Katılımcıların Aile Birey Sayısı Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
8 ve yukarı	2	2,2
6-7 kişi	8	8,8
4-5 kişi	61	67
3 kişi	17	18,7
3 kişiden az	3	3,3
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun aile birey sayısı 4-5 kişiden (yüzde 67) oluşmaktadır.

4.1.4 Aile Bireylerinin Eğitim Durumu Değişkeni İle İlgili Bilgiler

Tablo 4. 5 : Ailede Bulunan Master / Doktoralı Birey Sayısı Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç Yok	75	82,4
Bir Kişi	7	7,7
İki Kişi	7	7,7
Üç Kişi	2	2,2
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun ailesinde Master / Doktora eğitim seviyesine sahip bireyin bulunmadığı (yüzde 82,4) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 6 : Ailede Bulunan Lisans / Yüksek Okul Birey Sayısı Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç Yok	48	52,7
Bir Kişi	21	23,1
İki Kişi	16	17,6
Üç Kişi	5	5,5
Üç kişiden fazla	1	1,1
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun ailesinde Lisans / Yüksek Okul eğitim seviyesine sahip bireyin bulunmadığı (yüzde 52,7) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 7 : Ailede Bulunan Orta Öğretim / Lise Birey Sayısı Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç Yok	17	18,7
Bir Kişi	31	34,1
İki Kişi	27	29,7
Üç Kişi	11	12,1
Üç kişiden fazla	5	5,5
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun ailesinde Orta Öğretim / Lise eğitim seviyesine sahip bir bireyin bulunduğu (yüzde 34,1) görülmektedir.

Tablo 4. 8 : Ailede Bulunan İlk Öğretim / İlk Okul Birey Sayısı Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç Yok	39	42,9
Bir Kişi	21	23,1
İki Kişi	21	23,1
Üç Kişi	5	5,5
Üç kişiden fazla	5	5,5
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun ailesinde İlk Öğretim / İlk Okul eğitim seviyesine sahip bireyin bulunmadığı (yüzde 42,9) görülmektedir.

Tablo 4. 9 : Ailede Bulunan Okuma Yazma Bilmeyen Birey Sayısı Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç Yok	82	90,1
Bir Kişi	7	7,7
Üç kişiden fazla	2	2,2
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun ailesinde Okuma Yazma Bilmeyen eğitim seviyesine sahip bireyin bulunmadığı (yüzde 90,1) görülmektedir.

Tablolar incelendiğinde katılımcıların ailelerinin eğitim durumlarının genelde ortaöğretim / lise düzeyinde olduğu görülmektedir.

4.1.5 Ailenin Ortalama Aylık Geliri İle İlgili Bulgular

Tablo 4. 10 : Katılımcı Ailelerinin Aylık Ortalama Geliri İle İlgili Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
1.000 TL'den az	24	26,4
1.000 TL – 2.500 TL arasında	38	41,8
2.500 TL – 5.000 TL arasında	20	22
5.000 TL – 10.000TL arasında	5	5,5
10.000TL'den fazla	4	4,4
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun ailesinin aylık ortalama gelirinin 1000 TL – 2500 TL arasında (yüzde 41,8) olduğu görülmektedir.

4.1.6 Evinizde Aşağıdaki Cihazlardan Hangileri Var? İfadesine İlişkin Bulgular

Tablo 4. 11 : Katılımcıların sahip olduğu teknolojik cihazlar ile ilgili frekans tablosu

		Frekans	Yüzde
TV	Evet	89	97,8
	Hayır	2	2,2
Radyo	Evet	65	71,4
	Hayır	26	28,6
DVD/VCD	Evet	62	68,1
	Hayır	29	31,9
Bilgisayar	Evet	83	91,2
	Hayır	8	8,8
Akıllı Telefon	Evet	31	34,1
	Hayır	60	65,9

Tabloya bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun evinde TV (yüzde 89), Radyo (yüzde 65), DVD / VCD (yüzde 62) ve Bilgisayar (yüzde 83) bulunduğu, buna mukabil henüz akıllı telefonlarının bulunmadığı (yüzde 60) görülmektedir.

4.1.7 Günde Ortalama Kaç Saat İnternete Giriyorsunuz? İfadesine İlişkin Bulgular

Tablo 4. 12 : Günlük İnternete Giriş Süreleri Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç girmiyorum	5	5,5
1 saatten az	19	20,9
1-3 saat arası	33	36,3
3 saatten fazla	34	37,4
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun günlük olarak internete girdiği ve üç saatten fazla kaldığı (yüzde 37,4) görülmektedir.

Tablo 4. 13 : Günlük İnternete Giriş Süreleri İle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Tablosu

	N	Ortalama	Standart Sapma
Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	91	3,05	0,899

Ortalama ve standart sapma tablosuna (Tablo 4.13) göre katılımcıların internette oldukça fazla zaman geçirdikleri (3,05 / 4) görülmektedir.

4.1.8 Hangi Bağlantı Olanaklarına Sahipsiniz? İfadesine İlişkin Bulgular

Tablo 4. 14 : Sahip Olunan Bağlantı Olanakları Frekans Tablosu

		Evet	Hayır	Toplam
Çevirmeli bağlantı olanağına sahibim	Frekans	33	58	91
	Yüzde	36,3	63,7	100
ADSL olanağına sahibim	Frekans	73	18	91
	Yüzde	80,2	19,8	100
GPRS bağlantı olanağına sahibim	Frekans	14	77	91
	Yüzde	15,4	84,6	100
EDGE bağlantı olanağına sahibim	Frekans	10	81	91
	Yüzde	11	89	100
2G-3G bağlantı olanağına sahibim	Frekans	25	66	91
	Yüzde	27,5	72,5	100

Tabloya bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun ADSL bağlantısına sahip olduğu (yüzde 80,2) görülmektedir.

Tablo 4. 15 : İnternete evde masaüstü bilgisayarı ile girenlere ait frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç	23	25,3
Bazen	25	27,5
Sık sık	43	47,3
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun internete evden masaüstü bilgisayarları ile sık sık girdikleri (yüzde 47,3) görülmektedir.

Tablo 4. 16 : İnternete taşınabilir bilgisayarı ile girenlere ait frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç	52	57,1
Bazen	11	12,1
Sık sık	28	30,8
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun taşınabilir bilgisayar ile internete girmediği (yüzde 57,1) görülmektedir.

Tablo 4. 17 : İnternete cep telefonu ile girenlere ait frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç	29	31,9
Bazen	41	45,1
Sık sık	21	23,1
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun internete girişte bazen cep telefonunu kullandığı (yüzde 45,1) görülmektedir.

Tablo 4. 18 : İnternete internet kafede girenlere ait frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç	48	52,7
Bazen	40	44
Sık sık	3	3,3
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun internete girişte internet kafeleri tercih etmediği (yüzden 52,7) görülmektedir.

Tablo 4. 19 : İnternete okul imkânları ile girenlere ait frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Hiç	30	32,9
Bazen	56	61,5
Sık sık	5	5,6
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi okul imkanları ile internete erişimin sağlanabildiği (yüzde 67,1) görülmektedir.

4.2 BAĞIMLI DEĞİŞKENLER İLE İLGİLİ BULGULAR

Aşağıda katılımcıların internet üzerinden alacakları interaktif eğitim ile ilgili sorulara verdikleri cevapların analizleri yer almaktadır.

Tablo 4. 20 : Uzaktan eğitimi çok çağdaş bir yöntem olarak görenlere ait frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	9	9,9
Katılmıyorum	14	15,4
Fikrim Yok	23	25,3
Katılıyorum	25	27,5
Kesinlikle Katılıyorum	20	22
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun uzaktan eğitimin çok çağdaş bir yöntem olduğu düşüncesine katıldığı (yüzde 27,5) görülmektedir.

Tablo 4. 21 : Uzaktan eğitimin geleneksel eğitim kadar etkili olduğu sorusuna ait frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	7	7,7
Katılmıyorum	28	30,8
Fikrim Yok	18	19,8
Katılıyorum	30	33
Kesinlikle Katılıyorum	8	8,8
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun uzaktan eğitimin geleneksel eğitim kadar etkili bulduğu düşüncesine katıldığı (yüzde 33) görülmektedir.

Tablo 4. 22: “Uzaktan eğitim konusundaki faaliyetlere harcanan zamana acıyorum” frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	19	20,9
Katılmıyorum	25	27,5
Fikrim Yok	27	29,7
Katılıyorum	12	13,2
Kesinlikle Katılıyorum	8	8,8
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun uzaktan yapılan eğitimde harcanan zaman konusunda bir fikrinin olmadığı (yüzde 29,7) görülmektedir.

Tablo 4. 23 : "Uzaktan eğitim insanda farklı heyecan uyandırıyor" frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	7	7,7
Katılmıyorum	15	16,5
Fikrim Yok	26	28,6
Katılıyorum	31	34,1
Kesinlikle Katılıyorum	12	13,2
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun uzaktan eğitimin insanda farklı bir heyecan uyandırdığı düşüncesine katıldığı (yüzde 34,1) görülmektedir.

Tablo 4. 24 : “Uzaktan eğitim bireylerin eğitim yoksunluğunu ortadan kaldıracak bir yaklaşımdır” frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	3	3,3
Katılmıyorum	14	15,4
Fikrim Yok	17	18,7
Katılıyorum	43	47,3
Kesinlikle Katılıyorum	14	15,4
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun uzaktan eğitimin bireylerin yoksunluğunu ortadan kaldıracak düşüncesine katıldığı (yüzde 47,3) görülmektedir.

Tablo 4. 25 : "Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir" frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	6,6
Katılmıyorum	15	16,5
Fikrim Yok	26	28,6
Katılıyorum	31	34,1
Kesinlikle Katılıyorum	13	14,3
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun uzaktan eğitim ile ilgili faaliyetler içerisinde yer almaktan zevk alacağı düşüncesine katıldığı (yüzde 34,1) görülmektedir.

Tablo 4. 26 : "Uzaktan eğitim kitlelere ulaşmada çok büyük bir güçtür" frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	3	3,3
Katılmıyorum	12	13,2
Fikrim Yok	23	25,3
Katılıyorum	36	39,6
Kesinlikle Katılıyorum	17	18,7
Toplam	91	100

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğunun uzaktan eğitimin kitlelere ulaşmakta büyük güç olduğu düşüncesine katıldığı (yüzde 39,6) görülmektedir.

Tablo 4. 27 : "Uzaktan eğitimle ilgili çalışmalar olabildiğince yaygınlaşmalıdır." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	2,2
Katılmıyorum	13	14,3
Fikrim Yok	18	19,8
Katılıyorum	42	46,2
Kesinlikle Katılıyorum	16	17,6
Toplam	91	100

Tablo 4.27 incelendiğinde uzaktan eğitimle ilgili çalışmalar olabildiğince yaygınlaştırılmalıdır görüşüne çoğunluğun (yüzde 46,2) katıldığı görülmektedir. Yine aynı tabloda kesinlikle katılanların oranının da yüksek olduğu (yüzde 17,6) ve katılıyorum seçeneği ile birlikte değerlendirildiğinde oldukça yüksek bir oranın uzaktan eğitim ile ilgili çalışmalarını tasvip ettiği görülmektedir.

Tablo 4. 28 : “Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip etmiyorum.” frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	5	5,5
Katılmıyorum	21	23,1
Fikrim Yok	43	47,3
Katılıyorum	18	19,8
Kesinlikle Katılıyorum	4	4,4
Toplam	91	100

Tablo 4.28 incelendiğinde uzaktan eğitimin kişileri bireyselleştirdiği konusunda katılımcıların fikri olmadığı seçeneğinin çoğunlukta olduğu (yüzde 47,3) görülmektedir. Bu sonuç bu maddenin anlaşılacağı düşüncesini akıllara getirmektedir.

Tablo 4. 29 : "Geleneksel eğitimi yeniden düzenleyip iyileştirmek yerine uzaktan eğitim yaklaşımına yatırım yapılması beni rahatsız ediyor." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	10	11
Katılmıyorum	22	24,2
Fikrim Yok	37	40,7
Katılıyorum	12	13,2
Kesinlikle Katılıyorum	10	11
Toplam	91	100

Tablo 4.29 incelendiğinde geleneksel eğitimi yeniden düzenleyip iyileştirmek yerine uzaktan eğitim yaklaşımına yatırım yapılması beni rahatsız ediyor maddesinde de herhangi bir fikir beyan etmeyen katılımcıların çoğunlukta olduğu (yüzde 40,7)

görülmektedir. Katılmayanların (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oranının da yüksek olması (yüzde 35,2) uzaktan eğitime eğilimin olduğu fikrini desteklemektedir.

Tablo 4. 30 : "Uzaktan eğitim için ayrılan kaynaklar geleneksel eğitimde değerlendirilmelidir." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	4	4,4
Katılmıyorum	17	18,7
Fikrim Yok	35	38,5
Katılıyorum	28	30,8
Kesinlikle Katılıyorum	7	7,7
Toplam	91	100

Tablo 4.30 incelendiğinde uzaktan eğitim için ayrılan kaynaklar geleneksel eğitimde değerlendirilmelidir maddesine fikrim yok cevabı verenlerin de çoğunlukta olduğu (yüzde 38,5) görülmektedir.

Tablo 4. 31 : "Uzaktan eğitim programlarını ticari buluyorum." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	7	7,7
Katılmıyorum	15	16,5
Fikrim Yok	31	34,1
Katılıyorum	30	33
Kesinlikle Katılıyorum	8	8,8
Toplam	91	100

Tablo 4.31 incelendiğinde uzaktan eğitim programlarını ticari buluyorum ifadesine katılanların çoğunlukta olduğu (yüzde 33 + yüzde 8,8) görülmektedir. Bu maddeye verilen fikrim yok seçeneğinin de oldukça yüksek (yüzde 34,1) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 32 : "Uzaktan eğitimle alınan diplomaları saygın bulmuyorum." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	12	13,2
Katılmıyorum	17	18,7
Fikrim Yok	27	29,7
Katılıyorum	25	27,5
Kesinlikle Katılıyorum	10	11
Toplam	91	100

Tablo 4.32 incelendiğinde uzaktan eğitimle alınan diplomaları saygın bulmuyorum maddesine de fikrim yok seçeneği (yüzde 29,7) çoğunlukla seçilmekle birlikte uzaktan eğitimle alınan diplomaları saygın bulmayanların da oldukça çok olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 33 : "Internet uzaktan eğitim için ideal bir araçtır." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	4	4,4
Katılmıyorum	8	8,8
Fikrim Yok	13	14,3
Katılıyorum	41	45,1
Kesinlikle Katılıyorum	25	27,5
Toplam	91	100

Tablo 4.33 incelendiğinde internet uzaktan eğitim için ideal bir araçtır ifadesine katılanların oldukça fazla olduğu (yüzde 45,1 + yüzde 27,5) görülmektedir.

Tablo 4. 34 : "Uzaktan eğitimin klasik eğitimden pek farkı olmadığını düşünüyorum." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	7	7,7
Katılmıyorum	30	33
Fikrim Yok	27	29,7
Katılıyorum	25	27,5
Kesinlikle Katılıyorum	2	2,2
Toplam	91	100

Tablo 4.34 incelendiğinde uzaktan eğitimin klasik eğitimden pek farkı olmadığını düşünüyorum seçeneğine katılmayanların çoğunlukta (yüzde 33) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 35 : "Uzaktan eğitim öğretmen eksikliğini gidermek için kullanılabilir." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	10	11
Katılmıyorum	13	14,3
Fikrim Yok	20	22
Katılıyorum	38	41,8
Kesinlikle Katılıyorum	10	11
Toplam	91	100

Tablo 4.35 incelendiğinde Uzaktan eğitim öğretmen eksikliğini gidermek için kullanılabilir seçeneğine katılanların oldukça çok (yüzde 41,8 + yüzde 11) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 36 : "Uzaktan eğitim öğrenciyi sınırlandırabilir." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	9	9,9
Katılmıyorum	14	15,4
Fikrim Yok	36	39,6
Katılıyorum	24	26,4
Kesinlikle Katılıyorum	8	8,8
Toplam	91	100

Tablo 4.36 incelendiğinde uzaktan eğitim öğrenciyi sınırlandırabilir maddesine fikrim yok cevabı verenlerin çoğunlukta olduğu (yüzde 39,6) görülmektedir. Bu cevabı verenlerin de uzaktan eğitimi deneyimlemediği fikrini ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 4. 37 : "Uzaktan eğitimin öğrencilerin merakını daha canlı tutabileceğini düşünüyorum." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	5	5,5
Katılmıyorum	21	23,1
Fikrim Yok	24	26,4
Katılıyorum	31	34,1
Kesinlikle Katılıyorum	10	11
Toplam	91	100

Tablo 4.37 incelendiğinde uzaktan eğitimin öğrencilerin merakını daha canlı tutabileceğini düşünüyorum maddesine olumlu bakıldığı (yüzde 34,1 + yüzde 11) görülmektedir.

Tablo 4. 38 : "Uzaktan eğitimin öğrenci merkezli eğitim sağlayacağını düşünmüyorum." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	6,6
Katılmıyorum	16	17,6
Fikrim Yok	44	48,4
Katılıyorum	20	22
Kesinlikle Katılıyorum	5	5,5
Toplam	91	100

Tablo 4.38 incelendiğinde uzaktan eğitimin öğrenci merkezli eğitim sağlayacağını düşünmüyorum maddesine fikrim yok seçeneğinin çoğunlukla işaretlendiği (yüzde 48,4) görülmektedir.

Tablo 4. 39 : "Uzaktan eğitim, eğitimde fırsat eşitliği sağlayabilir." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	6,6
Katılmıyorum	17	18,7
Fikrim Yok	24	26,4
Katılıyorum	37	40,7
Kesinlikle Katılıyorum	7	7,7
Toplam	91	100

Tablo 4.39 incelendiğinde uzaktan eğitim, eğitimde fırsat eşitliği sağlayabilir maddesine katılanların çoğunlukta (yüzde 40,7) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 40 : "Etik (ahlaki) ilkelerin uzaktan eğitimde daha uygulanabilir olduğunu düşünüyorum." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	6,6
Katılmıyorum	17	18,7
Fikrim Yok	43	47,3
Katılıyorum	20	22
Kesinlikle Katılıyorum	5	5,5
Toplam	91	100

Tablo 4.40 incelendiğinde etik (ahlaki) ilkelerin uzaktan eğitimde daha uygulanabilir olduğunu düşünüyorum maddesine fikrim yok seçeneğinin çoğunlukla (yüzde 47,3) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 41 : "Uzaktan eğitim yeni gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	3	3,3
Katılmıyorum	10	11
Fikrim Yok	21	23,1
Katılıyorum	40	44
Kesinlikle Katılıyorum	17	18,7
Toplam	91	100

Tablo 4.41 incelendiğinde uzaktan eğitim yeni gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır maddesine katılanların çoğunlukta (yüzde 44) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 42 : "Uzaktan eğitim öğrencilerin sosyalleşmelerini engelleyebilir." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	6,6
Katılmıyorum	28	30,8
Fikrim Yok	22	24,2
Katılıyorum	26	28,6
Kesinlikle Katılıyorum	9	9,9
Toplam	91	100

Tablo 4.42 incelendiğinde uzaktan eğitim öğrencilerin sosyalleşmelerini engelleyebilir maddesine verilen cevapların dengeli olduğu görülmektedir. Katılmıyorum seçeneğinin çoğunlukta (yüzde 30,8) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 43 : "Uzaktan eğitimde öğretmensiz öğrenmenin gerçekleşebileceğini düşünmüyorum." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	6,6
Katılmıyorum	23	25,3
Fikrim Yok	29	31,9
Katılıyorum	23	25,3
Kesinlikle Katılıyorum	10	11
Toplam	91	100

Tablo 4.43 incelendiğinde uzaktan eğitimde öğretmensiz öğrenmenin gerçekleşebileceğini düşünmüyorum maddesine de verilen cevapların dengeli dağıldığı görülmekle birlikte fikri olmayanların çoğunlukta olduğu (yüzde 31,9) görülmektedir.

Tablo 4. 44 : "Uzaktan eğitim ile üniversiteye giremeyen öğrencilere üniversite okuma şansı verilebilecektir." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	6,6
Katılmıyorum	13	14,3
Fikrim Yok	23	25,3
Katılıyorum	31	34,1
Kesinlikle Katılıyorum	18	19,8
Toplam	91	100

Tablo 4.44 incelendiğinde uzaktan eğitim ile üniversiteye giremeyen öğrencilere üniversite okuma şansı verilebilecektir maddesine bakışın da olumlu olduğu (yüzde 34,1 + yüzde 19,8) görülmektedir.

Tablo 4. 45 : "Uzaktan eğitim fiziki ortam açığını kapatmak için kullanılabilir." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	2,2
Katılmıyorum	13	14,3
Fikrim Yok	27	29,7
Katılıyorum	39	42,9
Kesinlikle Katılıyorum	10	11
Toplam	91	100

Tablo 4.45 incelendiğinde uzaktan eğitim fiziki ortam açığını kapatmak için kullanılabilir maddesine katılanların oranının yüksek olduğu (yüzde 42,9 + yüzde 11) aşikârdır.

Tablo 4. 46 : "Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	6,6
Katılmıyorum	15	16,5
Fikrim Yok	28	30,8
Katılıyorum	38	41,8
Kesinlikle Katılıyorum	4	4,4
Toplam	91	100

Tablo 4.46 incelendiğinde uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir maddesine katılanların çoğunlukta (yüzde 41,8) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 47 : "Uzaktan eğitimin sadece yükseköğretim kurumlarında uygulanabileceğini düşünüyorum." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	8	8,8
Katılmıyorum	32	35,2
Fikrim Yok	31	34,1
Katılıyorum	15	16,5
Kesinlikle Katılıyorum	5	5,5
Toplam	91	100

Tablo 4.47 incelendiğinde uzaktan eğitimin sadece yükseköğretim kurumlarında uygulanabileceğini düşünüyorum maddesine katılımcıların katılmadığı (yüzde 35,2) görülmektedir.

Tablo 4. 48 : "Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim." frekans tablosu

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	10	11
Katılmıyorum	13	14,3
Fikrim Yok	21	23,1
Katılıyorum	27	29,7
Kesinlikle Katılıyorum	20	22
Toplam	91	100

Tablo 4.48 incelendiğinde Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim maddesine katılanların çoğunlukta olduğu (yüzde 29,7 + yüzde 22) görülmektedir.

4.2 Günlük Ortalama İnternete Giriş Süresinin Bağlı Olduğu Değişkenlerin Saptanmasına İlişkin Bulgular

Bağımlı değişkenlerin birbirlerini etkilerinin daha iyi anlaşılabilmesi için, araştırma bakımından anlam ifade edebilecek bağımlı değişkenler çeşitli testlere tabi tutulmuşlardır. Uygulanan testler, sonuçları ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

4.2.1 Ailenin Ortalama Aylık Geliri İle Günlük Ortalama İnternete Giriş Saati Arasındaki Regresyon ve Korelasyon Analizi

Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyini belirleyen faktörlerden biri olan gelir ile e-öğrenmenin önemli araçlarından biri olan internete giriş süresi arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için bu değişkenler arasında regresyon ve korelasyon testleri uygulanmıştır.

Ailenin Ortalama Aylık Geliri ile Günlük Ortalama İnternete giriş saati arasındaki Regresyon analizine bakıldığında $p < 0.001$ düzeyinde Sig = .000 olduğundan aralarında anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Ailenin ortalama aylık geliri ile katılımcının günlük ortalama internete giriş saati arasında yüzde 20'lik (R Square=0,206) bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 4. 49 : "Ailenin Ortalama Aylık Geliri ile Günlük Ortalama İnternete giriş saati arasındaki Regresyon" tablosu

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Regresyon	14,982	1	14,982	23,091	,000(a)
Kalan	57,744	89	0,649		
Toplam	72,725	90			

Bu ilişki korelasyon analizine tabi tutulduğunda ise aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 4. 50 : "Ailenin Ortalama Aylık Geliri ile Günlük Ortalama İnternete giriş saati arasındaki Korelasyon" tablosu

		Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadar?	Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?
Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadar?	Korelasyon Katsayısı	1,000	,455(**)
	Sig. (2-tailed)	.	,000
	N	91	91
Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	Korelasyon Katsayısı	,455(**)	1,000
	Sig. (2-tailed)	,000	.
	N	91	91

Tablodan anlaşılacağı üzere ailenin ortalama aylık geliri ile katılımcının günlük ortalama internete giriş saati arasında önemli bir bağ vardır. (Korelasyon Katsayısı = 0,455, + yönünde) ve ortalama gelir arttıkça öğrencinin de internete giriş saatinin arttığı bulgulara dayanarak söylenebilir.

4.2.2 İnternete Bağlantı Olanakları İle Günlük Ortalama İnternete Giriş Süresi Arasındaki Regresyon Ve Korelasyon Analizleri

Sahip olunan iletişim olanakları ile internete giriş süreleri arasındaki ilişkiyi açıklamak üzere bu değişkenler üzerinde uygulanan testler.

Tablo 4. 51 : "İnternete Bağlantı olanakları ile Günlük ortalama internete giriş süresi arasındaki Regresyon" tablosu

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Regresyon	29,831	5	5,966	11,823	,000(a)
Kalan	42,894	85	,505		
Toplam	72,725	90			

Tablo 4. 52 : Katsayılar

	Standart Olmayan Katsayılar		Standart Katsayılar	t	Sig.
	B	Standart Sapma	Beta		
(Sabit)	1,895	,191		9,912	,000
Çevirmeli bağlantı olanağına sahibim	-,002	,163	-,001	-,010	,992
ADSL olanağına sahibim	1,169	,196	,521	5,980	,000
GPRS bağlantı olanağına sahibim	-,214	,281	-,086	-,760	,449
EDGE bağlantı olanağına sahibim	,496	,311	,174	1,595	,114
	,730	,191	,365	3,817	,000

Öğrencinin internete bağlantı olanakları ile günlük ortalama internete giriş süresi arasındaki regresyon analizinde $p < 0.001$ düzeyinde anlamlı (Sig= 0.000) bir ilişki saptanmıştır. Yüzde 41 değerinde olan bu ilişki (R Square= 0.410) bağlantı olanaklarının internete giriş süresini etkilediğini göstermektedir.

Yukarıdaki tabloda ise sadece ADSL ve 2G-3G bağlantı olanaklarının internete giriş süresini anlamlı ölçüde etkilediğini göstermektedir. Diğer bağlantı olanakları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Aşağıdaki tablo ADSL ve 2G-3G bağlantı olanakları ile günlük internete giriş saati arasındaki korelasyon analizi incelenmiştir.

Tablo 4. 53 : "İnternete Bağlantı olanakları ile Günlük ortalama internete giriş süresi arasındaki Korelasyon" tablosu

		Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	ADSL olanağına sahibim	2G-3G bağlantı olanağına sahibim
Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	Korelasyon Katsayısı	1,000	,439(**)	,331(**)
	Sig. (2-tailed)	.	,000	,001
	N	91	91	91
ADSL olanağına sahibim	Korelasyon Katsayısı	,439(**)	1,000	-,127
	Sig. (2-tailed)	,000	.	,230
	N	91	91	91
2G-3G bağlantı olanağına sahibim	Korelasyon Katsayısı	,331(**)	-,127	1,000
	Sig. (2-tailed)	,001	,230	.
	N	91	91	91

Bu tablo ise ADSL ve 2G-3G bağlantı olanaklarının arttıkça internete giriş saatinin de arttığı yönünde bir bilgi sunmaktadır. ADSL bağlantısının diğerine göre daha etkili olduğu da (Korelasyon Katsayısı = 0.439) tablodan görülmektedir.

4.2.3 İnternete Nasıl Bağlanıyorsunuz? İfadesi İle Günlük Ortalama İnternete Giriş Saati Arasındaki Regresyon Ve Korelasyon Analizi

Aşağıdaki tabloda $p < 0.001$ düzeyinde öğrencilerin evde masaüstü ve taşınabilir bilgisayarları ile internete bağlanmalarının internete giriş süreleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu diğerlerinde ise (cep telefonu, internet kafe, okul imkânları) anlamlı bir

bağlantıya rastlanılmadığı görülmektedir. Bu durum öğrencilerin internete giriş sürelerini etkileyen ana unsurlardan birisinin masaüstü ve taşınabilir bilgisayarlar olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. 54 : "İnternete nasıl bağlanıyorsunuz? İfadesi ile Günlük ortalama internete giriş saati arasındaki regresyon ve korelasyon analizi" katsayılar tablosu

	Standart Olmayan Katsayılar		Standart Katsayılar	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Sabit)	,964	,347		2,780	,007
[Evde masaüstü bilgisayarım ile]	,619	,083	,570	7,418	,000
[Taşınabilir (dizüstü, netbook, ipad vb.) bilgisayarım ile]	,435	,082	,437	5,275	,000
[Cep telefonum ile]	,097	,097	,080	,994	,323
[İnternet kafede]	-,024	,135	-,015	-,177	,860
-,109	,130	-,068	-,833	,407	

Tablo 4. 55 : Korelasyonlar

		Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	[Evde masaüstü bilgisayarım ile]	[Taşınabilir (dizüstü, netbook, ipad vb.) bilgisayarım ile]
Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	Korelasyon Katsayısı	1,000	,523(**)	,419(**)
	Sig. (2-tailed)	.	,000	,000
	N	91	91	91
[Evde masaüstü bilgisayarım ile]	Korelasyon Katsayısı	,523(**)	1,000	-,066
	Sig. (2-tailed)	,000	.	,534
	N	91	91	91
[Taşınabilir (dizüstü, netbook, ipad vb.) bilgisayarım ile]	Korelasyon Katsayısı	,419(**)	-,066	1,000
	Sig. (2-tailed)	,000	,534	.
	N	91	91	91

Yukarıdaki tabloda masaüstü bilgisayar ve taşınabilir bilgisayarın internete giriş süresi ile ilgili bağı ölçülmüştür.

Bu tablo da bize bu cihazlara sahip olmanın internete giriş süresini önemli ölçüde etkilediği hatta arttırdığı yönünde bir bilgi sunmaktadır.

4.3 ÇAPRAZ TABLOLAMA

Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? İle Uzaktan eğitim konusundaki faaliyetlere harcanan zamana acıyorum ifadeleri arasında çapraz tablolama.

Tablo 4. 56 : Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? İle Uzaktan eğitim konusundaki faaliyetlere harcanan zamana acıyorum ifadeleri arasında çapraz tablolama tablosu

		[Uzaktan eğitim konusundaki faaliyetlere harcanan zamana acıyorum.]					Total	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	Hiç giriyorum	Count	0	1	1	2	1	5
		Expected Count	1	1,4	1,5	0,7	0,4	5
		% within Ort.internet saat	0,00%	20,00%	20,00%	40,00%	20,00%	100,00%
		% within uzaktan eğitim	0,00%	4,00%	3,70%	16,70%	12,50%	5,50%
	1 saatten az	Count	1	3	12	2	1	19
		Expected Count	4	5,2	5,6	2,5	1,7	19
		% within Ort.internet saat	5,30%	15,80%	63,20%	10,50%	5,30%	100,00%
		% within uzaktan eğitim	5,30%	12,00%	44,40%	16,70%	12,50%	20,90%
	1-3 saat arası	Count	5	10	9	6	3	33
		Expected Count	6,9	9,1	9,8	4,4	2,9	33
		% within Ort.internet saat	15,20%	30,30%	27,30%	18,20%	9,10%	100,00%
		% within uzaktan eğitim	26,30%	40,00%	33,30%	50,00%	37,50%	36,30%
	3 saatten fazla	Count	13	11	5	2	3	34
		Expected Count	7,1	9,3	10,1	4,5	3	34
		% within Ort.internet saat	38,20%	32,40%	14,70%	5,90%	8,80%	100,00%
		% within uzaktan eğitim	68,40%	44,00%	18,50%	16,70%	37,50%	37,40%
Toplam	Count	19	25	27	12	8	91	
	Expected Count	19	25	27	12	8	91	
	% within Ort.internet saat	20,90%	27,50%	29,70%	13,20%	8,80%	100,00%	
	% within uzaktan eğitim	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Tablo 4. 57 : Ki-Kare Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	25,908(a)	12	,011
Likelihood Ratio	25,179	12	,014
Linear-by-Linear Association	9,680	1	,002
N of Valid Cases	91		

Bu ifadeler arasında yapılan çapraz tablolamaya göre internete girilen saat süresi ile uzaktan eğitim faaliyetlerine harcanan zamana acıyorum ifadesi arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre internete girilen saat süresi arttıkça uzaktan eğitim faaliyetlerine harcanan zamana acıyorum ifadesine katılım oranı düşmektedir. Bu durum internette az zaman geçiren öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine mesafeli yaklaştığı görüşünü doğrulamaktadır.

Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? ile Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir. İfadeleri arasında çapraz tablolama.

Bu tabloda da $p<0.05$ anlamlılık düzeyine göre ifadeler arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre internette geçirilen süre arttıkça uzaktan eğitim faaliyetlerine katılma isteği de artmaktadır.

Tablo 4. 58 : Ki-Kare Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,414(a)	12	,045
Likelihood Ratio	22,421	12	,033
Linear-by-Linear Association	4,572	1	,032
N of Valid Cases	91		

Tablo 4. 59 : Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? ile Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir. İfadeleri arasında çapraz tablolama.

		[Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir.]					Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	Hiç girmiyorum	Count	0	0	4	1	0	5
		Expected Count	0,3	0,8	1,4	1,7	0,7	5
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	0,00%	0,00%	80,00%	20,00%	0,00%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir.]	0,00%	0,00%	15,40%	3,20%	0,00%	5,50%
	1 saatten az	Count	1	5	5	6	2	19
		Expected Count	1,3	3,1	5,4	6,5	2,7	19
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	5,30%	26,30%	26,30%	31,60%	10,50%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir.]	16,70%	33,30%	19,20%	19,40%	15,40%	20,90%
	1-3 saat arası	Count	3	8	10	11	1	33
		Expected Count	2,2	5,4	9,4	11,2	4,7	33
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	9,10%	24,20%	30,30%	33,30%	3,00%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir.]	50,00%	53,30%	38,50%	35,50%	7,70%	36,30%
	3 saatten fazla	Count	2	2	7	13	10	34
		Expected Count	2,2	5,6	9,7	11,6	4,9	34
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	5,90%	5,90%	20,60%	38,20%	29,40%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir.]	33,30%	13,30%	26,90%	41,90%	76,90%	37,40%
Toplam	Count	6	15	26	31	13	91	
	Expected Count	6	15	26	31	13	91	
	% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	6,60%	16,50%	28,60%	34,10%	14,30%	100,00%	
	% within [Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir.]	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? * Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip etmiyorum. İfadeleri arasında çapraz tablolama

Tablo 4. 60 : Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? * Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip etmiyorum. İfadeleri arasında çapraz tablolama

		[Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip etmiyorum.]					Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	Hiç girmiyorum	Count	0	0	3	2	0	5
		Expected Count	0,3	1,2	2,4	1	0,2	5
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	0,00%	0,00%	60,00%	40,00%	0,00%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip	0,00%	0,00%	7,00%	11,10%	0,00%	5,50%
	1 saatten az	Count	0	2	8	7	2	19
		Expected Count	1	4,4	9	3,8	0,8	19
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	0,00%	10,50%	42,10%	36,80%	10,50%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip	0,00%	9,50%	18,60%	38,90%	50,00%	20,90%
	1-3 saat arası	Count	2	2	22	5	2	33
		Expected Count	1,8	7,6	15,6	6,5	1,5	33
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	6,10%	6,10%	66,70%	15,20%	6,10%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip	40,00%	9,50%	51,20%	27,80%	50,00%	36,30%
	3 saatten fazla	Count	3	17	10	4	0	34
		Expected Count	1,9	7,8	16,1	6,7	1,5	34
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	8,80%	50,00%	29,40%	11,80%	0,00%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip	60,00%	81,00%	23,30%	22,20%	0,00%	37,40%
Toplam	Count	5	21	43	18	4	91	
	Expected Count	5	21	43	18	4	91	
	% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	5,50%	23,10%	47,30%	19,80%	4,40%	100,00%	
	% within [Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Bu tabloda ise $p < 0.05$ anlamlılık düzeyine göre ifadeler arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre internette geçirilen süre arttıkça uzaktan eğitimin bireyselleştğine yönelik düşünce katılım azalmıştır. Dolayısıyla internette az zaman geçiren öğrencilerin uzaktan eğitime bir önyargı ile yaklaştıkları söylenebilir.

Tablo 4. 61 : Ki-Kare Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	33,334(a)	12	,001
Likelihood Ratio	35,764	12	,000
Linear-by-Linear Association	16,669	1	,000
N of Valid Cases	91		

Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? * Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir. İfadeleri arasında çapraz tablolama.

Tablo 4. 62 : Ki-Kare Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,399(a)	12	,009
Likelihood Ratio	28,141	12	,005
Linear-by-Linear Association	,121	1	,727
N of Valid Cases	91		

Bu ifadeler arasında $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. İnternette geçirilen süre arttıkça öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılımının artacağını düşünen öğrenci oranında arttığı görülmektedir.

Tablo 4. 63 : Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? * Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir. İfadeleri arasında çapraz tablolama.

		[Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir.]					Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	Hiç girmiyorum	Count	0	1	3	1	0	5
		Expected Count	0,3	0,8	1,5	2,1	0,2	5
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	0,00%	20,00%	60,00%	20,00%	0,00%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir.]	0,00%	6,70%	10,70%	2,60%	0,00%	5,50%
	1 saatten az	Count	1	2	4	11	1	19
		Expected Count	1,3	3,1	5,8	7,9	0,8	19
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	5,30%	10,50%	21,10%	57,90%	5,30%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir.]	16,70%	13,30%	14,30%	28,90%	25,00%	20,90%
	1-3 saat arası	Count	1	10	15	5	2	33
		Expected Count	2,2	5,4	10,2	13,8	1,5	33
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	3,00%	30,30%	45,50%	15,20%	6,10%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir.]	16,70%	66,70%	53,60%	13,20%	50,00%	36,30%
	3 saatten fazla	Count	4	2	6	21	1	34
		Expected Count	2,2	5,6	10,5	14,2	1,5	34
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	11,80%	5,90%	17,60%	61,80%	2,90%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir.]	66,70%	13,30%	21,40%	55,30%	25,00%	37,40%
Toplam	Count	6	15	28	38	4	91	
	Expected Count	6	15	28	38	4	91	
	% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	6,60%	16,50%	30,80%	41,80%	4,40%	100,00%	
	% within [Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha fazla katılabilir.]	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? * Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim. İfadeleri arasındaki çapraz tablolama.

Tablo 4. 64 : Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? * Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim. İfadeleri arasındaki çapraz tablolama.

		[Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim.]					Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	Hiç girmiyorum	Count	0	0	3	2	0	5
		Expected Count	0,5	0,7	1,2	1,5	1,1	5
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	0,00%	0,00%	60,00%	40,00%	0,00%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim.]	0,00%	0,00%	14,30%	7,40%	0,00%	5,50%
	1 saatten az	Count	2	3	5	6	3	19
		Expected Count	2,1	2,7	4,4	5,6	4,2	19
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	10,50%	15,80%	26,30%	31,60%	15,80%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim.]	20,00%	23,10%	23,80%	22,20%	15,00%	20,90%
	1-3 saat arası	Count	5	8	10	5	5	33
		Expected Count	3,6	4,7	7,6	9,8	7,3	33
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	15,20%	24,20%	30,30%	15,20%	15,20%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim.]	50,00%	61,50%	47,60%	18,50%	25,00%	36,30%
	3 saatten fazla	Count	3	2	3	14	12	34
		Expected Count	3,7	4,9	7,8	10,1	7,5	34
		% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	8,80%	5,90%	8,80%	41,20%	35,30%	100,00%
		% within [Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim.]	30,00%	15,40%	14,30%	51,90%	60,00%	37,40%
Toplam	Count	10	13	21	27	20	91	
	Expected Count	10	13	21	27	20	91	
	% within Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz?	11,00%	14,30%	23,10%	29,70%	22,00%	100,00%	
	% within [Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim.]	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Tablo 4. 65 : Ki-Kare Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,651(a)	12	,042
Likelihood Ratio	24,025	12	,020
Linear-by-Linear Association	3,075	1	,079
N of Valid Cases	91		

Bu ifadeler arasında $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. İnternette geçirilen süre arttıkça öğrencilerin uzaktan eğitimden zevk alacağına yönelik düşüncesinin arttığı söylenebilir.

5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Anket internet üzerinden random (rastgele) katılım yöntemi ile yapılmıştır. Verilerin incelenmesinden ortaya çıkan sonuçlarda katılımcıların çoğunluğunun meslek lisesi öğrencisi olduğu görülmüş ve bununla ilişkili olarak cinsiyet, aile eğitim düzeyi, ortalama gelir gibi ifadeler de buna bağlantılı sonuçlar elde edilmiştir. Katılımcıların ağırlıklı olarak meslek lisesi öğrencisi olmaları ankete katılanların çoğunluğunun erkek olmasına neden olmuştur.

Katılımcıların aile bireyleri çoğunluklu olarak ortaöğretim / Lise mezunu oldukları görülmüştür. Bunun yanında yüksekokul, lisans, yüksek lisans, master / doktora gibi öğrenim dereceleri de azımsanmayacak ölçüdedir. Ancak okuma yazma bilmeyen birey sayısı oranı yüzde 10'dur. Her ne kadar Türkiye ortalaması üzerinde olsa da araştırma sınırının İstanbul ili içinde olması sebebiyle oranın yüksek olduğu düşünülmektedir (Okuma Yazma Bilen Nüfus, 2000).

Katılımcılar arasında uzaktan eğitimi çağdaş bir yöntem olarak görenlerin oranı yüzde 49,5'dir. İstatistiki olarak kabul edilebilir bir oran olmasına karşın, beklenen değerden düşük çıkmıştır. Ayrıca bağımsız değişkenlere verilen cevaplarda konu hakkında fikrim yok seçeneğinin öğrenciler tarafından sıkça tercih edildiği görülmektedir. Bu durum anketi cevaplayan bir kısım öğrencilerin (yaklaşık yüzde 17) anketi cevaplama konusunda yeterli dikkati göstermediği ya da ifadelerin anlaşılır biçimde verilemediğini düşündürmektedir. Konu ile ilgili çalışma yapmak isteyen araştırmacıların anket ifadelerini hazırlarken görüşleri ortaya çıkartıcı ifadeler hazırlama konusunda daha dikkatli olmaları ve katılımcı sayısını daha fazla tutmaları tavsiye edilmektedir.

Uzaktan eğitimin eğitim yoksunluğunu ortadan kaldırmada önemli bir etken olduğu görülmektedir. Günümüzde internete ulaşma imkânlarının giderek kolaylaşması internete girme yaşının düşmesi, özellikle ortaöğretim çağındaki öğrenciler arasında son derece yaygın olması (bkz. Tablo 4.12) bu araştırmanın öngördüğü uzaktan eğitimin gerekliliği hususunu desteklemektedir.

Uzaktan eğitimin kitlelere ulaşmada önemli bir fırsat olduğu savı, katılımcılar tarafından da olumlu karşılanmış ve bu ifadeye yüzde 58,3'lük bir katılım tespit edilmiştir. Aynı şekilde bu araştırmanın ortaya koymaya çalıştığı görüşlerden biri olan uzaktan eğitimin yaygınlaştırılması da katılımcılar tarafından olumlu karşılanmıştır.

İnternet üzerinden yapılacak eğitimin insanları bireyselliğe ittiği ifadesinde katılımcıların önemli bir kısmı (yüzde 47,3) fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu durum da “Bireysellik” kavramının öğrenciler tarafından net olarak anlaşılmadığı ya da öğrencilerin bu konular üzerine fikir geliştiremedikleri düşüncesi ağırlık kazanmaktadır. Bu alanda yapılması düşünülen diğer araştırmalar da bu konunun dikkate alınması tavsiye edilir.

Uzaktan eğitimin katılımcılar tarafından olumlu karşılanması ve destek bulmasına karşın, “Uzaktan eğitim için ayrılan kaynaklar geleneksel eğitimde değerlendirilmelidir” ifadesine olumlu bulan ve konu hakkında fikri olmayan katılımcıların oranının yüksek olması ayrılan kaynaklar hakkında katılımcıların ön bilgiye sahip olmaması yönünde değerlendirilmektedir. Bu durumda bu tür ifadeler kullanılmadan önce katılımcıların konu hakkında somut ön bilgilere sahip olmaları sağlanmalıdır.

Katılımcılar internetin uzaktan eğitim için ideal bir araç olduğu konusuna çoğunluk olarak katılmışlardır (yüzde 72,3). İnternet hem ulaşılabilirliği hem de karşılıklı olması ve interaktif olması nedeni ile tercih edildiği düşünülmektedir.

Uzaktan eğitim ile klasik eğitim arasında katılımcılar önemli bir fark görememişlerdir (Bkz. Tablo 4.34) uzaktan eğitim konusunda öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olmamaları ve bu konu hakkında fazla tecrübeleri olmamaları da bu ifadeye verilen yanıtları etkilediğini düşündürmektedir.

Uzaktan eğitimin öğretmen açığını kapamada önemli bir fırsat yaratacağı da katılımcılar tarafından olumlu karşılanmıştır (yüzde 51,9).

Uzaktan eğitimin öğrencinin merakını canlı tutacağını düşünüyorum, ifadesi katılımcılar tarafından olumlu karşılanan bir diğer ifadedir. Araştırmanın öngördüğü gibi internet üzerinden yapılan çalışmalarda bilgiye erişim kanalı oldukça çeşitli ve geniş olduğu düşünülmekte bunun da öğrencinin araştırma yapma isteğini arttıracığı tahmin edilmektedir.

Uzaktan eğitimin öğrenci merkezli eğitim sağlayacağını düşünmüyorum ifadesine ise öğrencilerin çoğunluğunun fikrim yok seçeneğini tercih etmeleri dikkat çekicidir. Ankete katılan öğrencilerin eğitim ile ilgili ya da günlük yaşamada sık kullanılan kavramlar dışındaki kavramları net olarak algılayamadıkları ya da bir görüş belirtememelerinin ayrı bir araştırma konusu olması gerektiği düşünülmektedir.

Uzaktan eğitim fırsat eşitliği sağlayabilir ifadesine katılımcıların çoğunluğu araştırmanın öngördüğü şekilde olumlu karşılamışlardır. Yer ve zaman sınırlamasından bağımsız oluşu uzaktan eğitimi daha geniş anlamda ulaşılabilir kılmakta olduğu söylenebilir.

Uzaktan eğitim yeni gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır ifadesine geniş anlamda olumlu bir katılım gözlenmiştir. Bu durum uzaktan eğitimin durağan olmadığı, aktif bir öğrenme sistemi olduğu sürekli olarak yenilenebilir ve doğası gereği yeni teknolojilerle ilişkili olduğu söylenebilir.

Uzaktan eğitimin öğrencilerin sosyalleşmesine olan etkilerine ilişkin görüşlerin dengeli bir dağılım oluşturduğu görülmektedir. Bu konuda daha derinlemesine incelenmesi gereken bir konudur. Çünkü sanal ortamın iletişimin farklı türlerinde yoğun ve geliştirici farklı yönlerinde de zayıf olduğu düşünülmektedir.

Uzaktan eğitim ile üniversiteye giremeyen öğrencilere üniversite okuma şansı verilebilecektir ifadesine öğrenciler (yüzde 53,9) oranında olumlu görüş belirtmişlerdir. Yüksek öğrenimi okuma imkânı uzaktan eğitim ile daha erişilebilir hale geleceği düşünülmektedir. Ayrıca uzaktan eğitimin katılımcılarında çoğunluğunun olumlu bulunduğu üzere (yüzde 53,9) fiziki ortam açığının kapatılmasına da katkı sağlayabilir.

Uzaktan eğitimin sadece yükseköğretim kurumlarında uygulanabileceğini düşünüyorum ifadesine katılımcıların önemli bir kısmı katılmamıştır (yüzde 43,5). Uzaktan eğitim ilkokul çağından – yüksek öğrenim çağına kadar her yaşa hitap eder şekilde düzenlenebileceği düşünülmekte ve bu konu çerçevesinde farklı yaş gruplarına da bu tür anketler uygulanarak konu hakkında daha net öngörüler oluşturulması önerilmektedir.

Katılımcılar genel olarak (yüzde 61,7) uzaktan eğitimden zevk aldıklarını/alacaklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim daha eğlenceli, öğrenciyi eğitim öğretim sürecine daha fazla katan bir süreç olduğu düşünülmektedir. Öğrencinin ilgisini çeken interaktif ortamların niteliği konusunda çeşitli araştırmalar yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmalardan anlaşıldığı üzere (bkz. Tablo 4.49) ortalama gelir, öğrencilerin internete giriş saatleri üzerinde etkisi olduğu ve gelir arttıkça interneti kullanım süresinin de arttığı belirlenmiştir. Fırsat eşitliğinin yaratılmasında bu unsurun dikkate alınması önerilmektedir. Ayrıca evde masaüstü bilgisayara sahip olan öğrencilerin internete giriş sürelerinin diğerlerine oranla daha fazla olduğu elde edilen bulgular arasındadır.

Öğrencilerin internete giriş saati arttıkça uzaktan eğitime karşı olan olumsuz görüşlerinde azaldığı tespit edilmiştir (bkz. Tablo 4.56). Dolayısıyla internete ulaşım imkânının artırılması öğrencilerin bu konu hakkındaki önyargılarının da azalmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

İnternete giriş süresinin artması, uzaktan eğitim faaliyetlerinden memnun kalınması ile doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir (bkz. Tablo 4.59). Ayrıca giriş süresinin artması öğrencilerin uzaktan eğitim nedeniyle bireyselliğe itildiği konusundaki görüşün azalmasına neden olduğu söylenebilir. Sınıf içi etkinliklerin artması, uzaktan eğitimden zevk alma ifadelerinin internette geçirilen süreyle doğru orantılı olduğu dolayısıyla öğrencilerin internette yeterli vakit geçirmeleri halinde uzaktan eğitime karşı olan duruşlarının daha olumlu olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Madde 18. (1974, 6 14). 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Madde 18. *1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu*. (TBMM, Dü.) Ankara, Türkiye: Resmi Gazete.

(2005). 2006 tarihinde Bilgi Sitesi: www.bilgisite.com adresinden alındı

Uzaktan Öğretim. (2008). 01 07, 2009 tarihinde Sakarya Üniversitesi: <http://www.ido.sakarya.edu.tr/Admin/PageViewer.aspx?name=uzaktanogretim> adresinden alındı

<http://tr.wikipedia.org/>. (2011). 03 05, 2011 tarihinde Sınıf Bilinci: http://tr.wikipedia.org/wiki/S%C4%B1n%C4%B1f_bilinci adresinden alındı

Abercrombie, P. D., Hill, S., & Turner, B. S. (2006). *The Penguin Dictionary of Sociology (Penguin Dictionary)* (5 b.). London, England: Penguin.

Akıncı Çötök, N. (2006). Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Eğitim Olgusu. (A. TAŞKESEN, Dü.) Sakarya, Türkiye: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı.

Aküner, C., & Kanburoğlu, V. (2006). Teknik Eğitim Fakültelerinde Laboratuvar Derslerinde Kullanılmak Üzere Bir E-Kütüphane Oluşturulması ve Hazırlanmış Bir Tasarım Örneği. *1. Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Teknolojileri Kongresi Bildiri Kitabı, 1*, s. 526. İstanbul.

Akyüz, Y. (2001). *Türk Eğitim Tarihi Başlangıçtan 2001'e* (8 b.). İstanbul, Türkiye: Alfa Yayınları.

Alakoç Burma, Z. (2008). AB'ye Geçiş Sürecinde Meslek Elemanlarının Uzaktan Öğretim İle Eğitimi. *BilişimTeknolojileri Dergisi, 1(2)*, 16.

Alkan, C. (1977). *Eğitim Teknolojisi: Kuramlar-Yöntemler*. Ankara: Yargıcioğlu Matbaa.

Alkan, C. (1984). C. ALKAN içinde, *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Aşama Matbaa.

Alptürk, E. (2002, 09). İnternet ve Etkin Devlet. *Vergi Sorunları Dergisi*(168).

Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi. (tarih yok). *Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Tanıtımı*. 2 3, 2011 tarihinde Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi: http://www.anadolu.edu.tr/aos/aos_tanitim/aos.aspx adresinden alındı

- Atasoy, B. (2008). *İnternet Temelli Eğitim* (1 b.). (H. İ. Yalın, Dü.) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aydın, E. D. (1996). *Değişen Bilgi Toplumu*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağ.A.Ş.
- Aytaç, T. (1999). Öğrenen Örgüt: Okul. *Milli Eğitim Dergisi*, 141, 75-78.
- Aytekin, Ç. (2004). Uydu ile Dijital Eğitim Platformu. *Yüksek lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 62-81.
- Başaran, İ. E. (1996). *Eğitime Giriş*. içinde Ankara: Yargıcı Matbaa.
- Baykal, A. (1984). *Bilgisayarın Öğretim Sistemine Katkısı*. Ankara: 1. Türkiye Bilgisayar Kongresi Bildirileri.
- Bingöl, H. (2000, Eylül). Öğrenmenin "e-" leşmesi, Uzaktan Eğitim ve Türkiye. *TBD Bilişim Kültür Dergisi*(75), 82-85.
- Borock, R. (2005). *Tüketim*. (İ. KUTLUK, Çev.) Ankara: Dost Kitapevi.
- Chaney, D. (1999). *Yaşam Tarzları* (1 b.). (İ. KUTLUK, Çev.) Ankara: Dost Kitabevi.
- Cibelek, E. N. (1990). Sosyo-ekonomik ve kültürel yaşantının ilkökul çağı (6-12 yaş) çocuk resimleri üzerine etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Colwell, C., Scanlon, E., & Cooper, M. (2002). Using Remote Laboratories To Extend Access To Science And Engineering. *Computers & Education*, 38(Issues 1-3), 65-76.
- Çağlayan, O. (2006). *E-Öğrenimin Gelisimi ve Türkiye'deki Durumu*. 2009 tarihinde http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=620 adresinden alındı
- Çağtürk, A. T. (2006). Bilgi Toplumuna Dönüşüm Sürecinde E-Yaşam Olanakları ve E-Devletin Gerekliliği Üzerine Bir Araştırma. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı*. (H. ÇATALCA, Dü.) Çanakkale.
- Çakır, H., Keskin, H., Toğay, A., Atar, M., & İzçiler, M. (2006). Bilgisayar Kullanımında Ergonomi. *İş Güvenliği ve Sağlığı, I. Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, 1*, 159.
- Çoban, H. (1997). *Bilgi Toplumuna Planlı Geçiş*. içinde İstanbul: İnkılap Kitapevi.

- Demiray, U. (1999). *Açıköğretim Fakültesi Mezunlarının Sektördeki Konumları*.
- Dinçer, S. (2006). Bilgisayar Destekli Eğitim ve Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış. *Akademik Bilisim Konferansı*. 6. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Doğan, H. (1997). Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 30(1), 19.
- Drucker, P. F. (1993). *Kapitalist Ötesi Toplum*. (B. D. ÇORAKÇI, Çev.) İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Duman, A. (1999). *Yetişkinler Eğitimi*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Duman, A. (2000). *Yetişkinler Eğitimi*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- EGİTEK. (2010). *Uzaktan Eğitim*. 12 18, 2010 tarihinde Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü: <http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/UzaktanEgitim/UzaktanEgitim.html> adresinden alındı
- Eisinger, J. (2000). *Communication Barrier*.
- Erdem, A. R. (2006). *Üniversite ve Toplum*. 8 5, 2010 tarihinde Online Ulusal Dergi: http://www.universite-toplum.org/pdf/pdf_UT_292.pdf adresinden alındı
- Erdem, M. (2002). Proje Tabanlı Öğrenme – Project Based Learning. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*(22).
- Eren, N. (1998). Yüksek Lisans Tezi. *Sosyal Tabakalaşma ve Spor İlişkisi*, 155. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Eroğlu, F. (2010). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Garson, B. (1984). *The Electronic Sweatshop*. New York.
- Geray, C. (2002). *Halk Eğitimi*. Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*, (Çev. H. Özel vd.), , 2008, ss.79-81. (C. GÜZEL, Dü., & H. ÖZEL, Çev.) İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gökdaş, İ., & Kayri, M. (2008, 12 12). E-Öğrenme Ve Türkiye Açısından Sorunlar, Çözüm Önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 3.
- Gültan, S. (2003). Bilgi Toplumu Sürecinde Avrupa Topluluğu ve Türkiye. Ankara: Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Araştırma Dizisi, No:19.

- Gürkan, T. (2000). *Özel Öğretim Yöntemleri*. (M. SAĞLAM, Dü.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Gürkan, T. (2005). *Öğretimde Planlama Ve Değerlendirme* (5 b.). (M. GÜLTEKİN, Dü.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Gürol, M., & Sevindik, T. (2001). *İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları*.
- Habermass, J. (2010). Türlerin Korunması mı, Eşit Haklarla Birlikte Yaşama mı? C. Taylor, & A. GUTMANN (Dü.) içinde, *Çokkültürcülük: Tanıma Politikası* (3 b., s. 113-145). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Hızal, A. (1982). *Programlı Öğretim Yönteminin Etkililiği*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- İnandı, T., & Akyol, İ. (2001, 03). Bilgisayar Kullanımı ile İlgili Sağlık Sorunları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 10(3).
- İşman, A. (1998). *The History of Distance Education In The World: Where Distance Education Come From*. Ankara: Uzaktan Eğitim.
- İşman, A. (2001). Teknolojinin Felsefi Temelleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Karakaya, M. (2005). Uzaktan Eğitim. *Eğitim Reformu Dergisi*.
- Kaya, Z., & Önder, H. H. (2002). İnternet Yoluyla Öğretimde Ergonomi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET*.
- Keten, M. (1974). *Türkiye'de Spor* (s. 179). içinde Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Kılıç, S. (2009). Avukatların Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma Durumlarının ve e-Öğrenmeye Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul, Türkiye: Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgi Teknolojileri Anabilim Dalı.
- Kılıçoğlu, O. (2007). Hizmet İçi Eğitimde Kullanımı Artan Web Tabanlı Eğitim Yöntemi Ve Bir Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Kocabaş, F. (2005). Değişime Uyum Sürecinde İç ve Dış Örgütsel İletişim Çabalarının Entegrasyonu Gerekliliği. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(13), 248.
- Koçak, Ş., Cebeci, Z., & Yenilmez, E. (2009). *Tam Öğrenme Stratejisi'nin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma*. 02 06, 2011 tarihinde <http://www.cu.edu.tr: http://www.cu.edu.tr/insanlar/kocaks/tam%C3%B6%C4%9Frenme%20stratej%C4%B1s%C4%B1.htm> adresinden alındı

- Kolat, A. (2006, Şubat 22). *e-öğrenme zirvesi*. Şubat 22, 2006 tarihinde e-öğrenme zirvesi: http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=620 adresinden alındı
- Kongar, E. (1993). *Demokrasi ve Kültür* (2 b.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Köksal, A. (1981). *Bilişim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kurt, İ. (2008). *Yetişkin Eğitimi* (2 b.). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y., Aydemir Sevim, S., Ersever, H., Akıbalık, G. F., Pişkin, M., & Hamamcı, Z. (1997). Öğrencilerin Akademik Danışmanlarından Bekledikleri Görevler ve Danışmanların Görev Algıları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 30(1), 28.
- Küçükahmet, L. (2000). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Lowe, J. (1985). *Dünyada Yetişkin Eğitime Toplu Bakış*. (T. OĞUZKAN, Çev.) Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayını.
- Makkonen, P. (2003, 02 06). *Is Web-based seminar an effective way of learning in adult education?* 03 31, 2011 tarihinde 2003. Proceedings of the 36th Annual Hawaii International Conference on System Sciences: <http://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?arnumber=1174343&isnumber=26341> adresinden alındı
- Marshall, G. (2003). *Sosyoloji Sözlüğü*. (O. AKINHAY, & D. KÖMÜRÇÜ, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mehrotra, C. M., Hollister, D. C., & McGahey, L. (2001). *Distance Learning: Principles for Effective Design, Delivery, and Evaluation*. London: Sage Publications Inc.
- Meiksins, P. (2003). *Kapitalizm ve Enformasyon Çağı: Küresel İletişim Devriminin Politik Ekonomisi*. (E. MEIKSINS WOOD, J. B. FOSTER, R. D. McCHESNEY, Dü, E. BALTACI, N. S. ÇINGA, & Ö. YALÇIN, Çev.) Ankara: Epos Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2011). *2000 Yılında Milli Eğitim*. 2011 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı İstatistikleri: <http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2000/b1b.html#orta> adresinden alındı
- MYK. (2010). *Mesleki Yeterlilik Kurumu*. 01 8, 2011 tarihinde Mesleki Yeterlilik Kurumu: <http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/hakkimizda/genel-olarak> adresinden alındı
- Odabaş, H. (2003). İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim ve Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.

- ODTÜ. (2001, 01 07). *INTERNET NEDİR? - TEMEL KAVRAMLAR*. (ODTÜ) 01 17, 2011 tarihinde INTERNET NEDİR? - TEMEL KAVRAMLAR: <http://www.po.metu.edu.tr/links/inf/css25/bolum1.html#1> adresinden alındı
- Okçabol, R. (2006). *Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi)* (3 b.). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Okuma Yazma Bilen Nüfus. (2000). *Türkiye Genel Nüfus Sayımı*. 2011 tarihinde Türkiye Genel Nüfus Sayımı: http://cygm.meb.gov.tr/hem/okuma_prog/oran.htm adresinden alındı
- Okur, G. (2001). *E-devlet Technologies*. 2004 tarihinde E-devlet Technologies: <http://www.edevlet.net/eAvrupa.htm> adresinden alındı
- Özden, Y. (2010). *Öğrenme ve Öğretme* (10 b.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özdil, İ. (1986). *Uzaktan Öğretimin Evrensel Çerçevesi ve Türk Eğitim Sisteminde Uzaktan Öğretimin Yeri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özgül, İ. E. (2007). *Bireyi Tanıma Teknikleri* (7 b.). Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özkul, A. E. (2003, 09 18). E-Öğrenme Ve Mühendislik Eğitimi. *Elektrik Mühendisliği*, 41(419), 18-27.
- Quinn, C. N. (2000). *mLearning: Mobile, Wireless and In-Your-Pocket Learning*. 2 2, 2011 tarihinde Line Zine - mLearning: Mobile, Wireless and In-Your-Pocket Learning: <http://www.linezine.com/2.1/features/cqmmwiyp.htm> adresinden alındı
- Rıza, E. T. (2000). *Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Materyal Geliştirme*. İzmir: Anadolu Matbaası.
- Saybaşı, K. (1992). *İktisat, Siyaset, Devlet ve Türkiye*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Sayılan, F. (2007). *Küreselleşme ve Eğitimdeki Değişim*. (E. OĞUZ, & A. YAKAR, Dü) Ankara: Dipnot Yayınları.
- Sevindim, M. (2004). *Kamu bilgi ağları ve ılsis projesi*. İlsis Projesi, Ankara.
- Sönmez, V. (1993). *Eğitim Felsefesi* (Genişletilmiş İkinci Baskı b.). Ankara: Adım Yayıncılık.

- Şen, A., & Koç, O. (2008, 12 09). *Bilgi Toplumunun Taşıdığı Risk Unsurları*. 12 09, 2008 tarihinde http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=197 adresinden alındı
- Tamer, M. A. (2008, 05). Günümüz Atölye Derslerinde Kullanılan Öğretim Metotlarının İncelenmesi Ve Kullanılabilirlik Derecesinin Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul, Türkiye: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Teknoloji Eğitimi Anabilim Dalı.
- Tekeli, İ. (2004). *Eğitim Üzerine Düşünmek*. Ankara: Tüba Yayınları.
- Telli Yamamoto, G. (Ankara). *Bütünleşik Pazarlama*. (P. GÖKSAN AKER, Dü.) 2003: Mediacat Kitapları.
- Toffler, A. (1981). *Üçüncü Dalga*. (A. SEDEN, Çev.) İstanbul: Altın Kitaplar Yayınları.
- Toffler, A., & Toffler, H. (1996). *Yeni Bir Uygarlık Yaratmak*. (Z. DİCLELİ, Çev.) İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Tonta, Y., & Küçük, M. E. (2005). Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Temel Dinamikler. *Bilgi Çağı ve Teknolojik Gelişmeler Işığında Toplum, Yönetim, Yönetici ve Lider Yaklaşımları Uluslararası Sempozyumu*. İstanbul: Genelkurmay Başkanlığı.
- Türkiye Bilişim Vakfı, U.-ö. (2003). *e-Öğrenme Kılavuzu*. 2011 tarihinde Türkiye Bilişim Vakfı: <http://www.tbv.org.tr/TBV/Documents/EgitimveBilisim/UzaktanEgitimKlavuzu.pdf> adresinden alındı
- Usal, M. R., & Albayrak, M. (2005, Nisan). E-Öğrenmede Bilgisayar / Ağ Altyapısı Bakımından Etkili Parametreler ve Türkiye'nin E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluğu. *The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET*, 4(2).
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan Eğitim* (1 b.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ün Açıkgöz, K. (1992). *İşbirlikli Öğrenme: Kuram, Uygulama, Araştırma*. Malatya: Uğurel Matbaası.
- Varış, F. (1998). *Eğitim Bilimine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Vuranok, T. T. (2009). Uzaktan Eğitim İle Teknik Öğretmenlerin Bilgi İhtiyaçlarının Karşıllanması. *Eğitim ve Öğretim*. İstanbul, Türkiye: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Bölümü İşletme Anabilim Dalı.
- Yalçın, E. (2002). Öğrenen ve Öğreten Arasındaki İletişimin Yetişkin Eğitimi Süreci Açısından Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, 41. Ankara,

Türkiye: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri
Anabilim Dalı.

Yıldırım, S. (2004). Bilgi Ekonomisi Ve Bilgi Ekonomisinin Türkiye Açısından
Değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal
Bilimler Dergisi*, 7(12), 107.

Yıldız, V. (1999). İşbirlikli Öğrenme İle Geleneksel Öğremler Grubları Arasındaki
Farklar. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16-17.

EKLER

EK A : Anket Formu

ANKET FORMU

Sevgili öğrenciler,
Aşağıdaki sorular, orta öğretim öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının sosyo-ekonomik düzey bakımından ilişkisini bulmak amacıyla hazırlanmıştır. İstenilen bilgiler sadece araştırma amacı ile kullanılacaktır. Üçüncü kişilere kesinlikle gösterilmeyecektir. Araştırmamızın güvenilir sonuçlara ulaşması, sorulara vereceğiniz doğru cevaplara bağlıdır. Soruları dikkatli okuyarak, size en uygun gelen cevabı vermeniz, araştırmanın güvenilirliğini olumlu yönde etkileyecektir. Katılımınızla araştırmamıza yapacağınız ciddi katkılardan dolayı hepinize şimdiden teşekkür ederiz.

Prof.Dr. Hüseyin UZUNBOYLU
Tez Danışmanı

Biröl ÇELİK
Yüksek Lisans Öğrencisi

* Gerekli

Cinsiyetiniz? *

- Bay
 Bayan

Okuduğunuz okul türü nedir? *

- Anadolu Lisesi
 And. Meslek/Teknik Lisesi
 Çok Programlı Lise
 Endüstri Meslek Lisesi
 Fen Lisesi
 İmam Hatip Lisesi
 Normal Lise
 Özel Okul
 Diğer:

Ailenizdeki birey sayısı (siz dahil) *

- 8 ve yukarı
 6-7 kişi
 4-5 kişi
 3 kişi
 3 kişiden az

Ailenizin eğitim durumu ile ilgili aşağıdaki ifadeleri size en uygun şekilde işaretleyiniz. *

Her ifadeyi cevaplandırmaya özen gösteriniz.

	Hiç Yok	Bir Kişi	İki Kişi	Üç Kişi	Üç kişiden fazla
Lisans Üstü (Master / Doktora)	☐	☐	☐	☐	☐
Lisans / Yüksek Okul	☐	☐	☐	☐	☐
Orta Öğretim / Lise	☐	☐	☐	☐	☐

İlk Öğretim / İlk Okul	☐	☐	☐	☐	☐
Okuma yazma bilmeyen	☐	☐	☐	☐	☐

Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadar? *

- 1.000 TL'den az
 1.000 TL – 2.500 TL arasında
 2.500 TL – 5.000 TL arasında
 5.000 TL – 10.000TL arasında
 10.000TL'den fazla

Evinizde aşağıdaki cihazlardan hangileri vardır? *

Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

- TV
 Radyo
 DVD / VDC
 Bilgisayar
 Akıllı Telefon
 Diğer:

Günde ortalama kaç saat internete giriyorsunuz? *

- Hiç girmiyorum
 1 saatten az
 1-3 saat arası
 3 saatten fazla

Evde hangi bağlantı olanaklarına sahipsiniz? *

Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

- Çevirmeli bağlantı (Telefon Hattı)
 Adsl
 GPRS
 EDGE
 2G - 3G
 Diğer:

İnternete girerken hangi cihazları ne aralıklarla kullanıyorsunuz? *

Her ifadeyi cevaplandırmaya özen gösteriniz.

	Hiç	Bazen	Sık sık
Evde masaüstü bilgisayarım ile	☐	☐	☐

Taşınabilir (dizüstü, netbook, ipad vb.) bilgisayarım ile	☐	☐	☐
Cep telefonum ile	☐	☐	☐
İnternet kafede	☐	☐	☐
Okul imkânlarını kullanarak	☐	☐	☐

İnternet üzerinden alacağınız interaktif eğitim hakkında aşağıdaki ifadeleri cevaplayınız. *
Her ifadeyi cevaplandırmaya özen gösteriniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Uzaktan eğitimi çok çağdaş bir yöntem olarak görüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim bir eğitim yöntemi olarak yüz yüze (geleneksel) eğitim kadar etkilidir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim konusundaki faaliyetlere harcanan zamana acıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim insanda farklı bir heyecan uyandırıyor.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim bireylerin eğitim yoksunluğunu ortadan kaldıracak bir yaklaşımdır.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimle ilgili faaliyetler içerisinde yer almak bana büyük zevk verir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim kitlelere ulaşmada çok büyük bir güçtür.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimle ilgili çalışmalar olabildiğince yaygınlaştırılmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim kişileri bireyselliğe ittiğinden tasvip etmiyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Geleneksel eğitimi yeniden düzenleyip iyileştirmek yerine uzaktan eğitim yaklaşımına yatırım yapılması beni rahatsız ediyor.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim için ayrılan kaynaklar geleneksel eğitimde değerlendirilmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim programlarını ticari	☐	☐	☐	☐	☐

buluyorum.	-	-	-	-	-
Uzaktan eğitimle alınan diplomaların saygın bulunmuyor.	☐	☐	☐	☐	☐
İnternet üzerinden eğitim için ideal bir araçtır.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimin klasik eğitimden pek farkı olmadığını düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim öğretmen eksikliğini gidermek için kullanılabilir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim öğrenciyi sınırlandırabilir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimin öğrencilerin merakını daha canlı tutabileceğini düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimin öğrenci merkezli eğitim sağlayacağını düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim, eğitimde fırsat eşitliği sağlayabilir.	☐	☐	☐	☐	☐
Etik (ahlaki) ilkelerin uzaktan eğitimde daha uygulanabilir olduğunu düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim yeni gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim öğrencilerin sosyalleşmelerini engelleyebilir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimde öğretmensiz öğrenmenin gerçekleşebileceğini düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim ile üniversiteye giremeyen öğrencilere üniversite okuma şansı verilebilecektir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim fiziki ortam açığını kapatmak için kullanılabilir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim ile öğrenciler sınıf için etkinliklerine daha	☐	☐	☐	☐	☐

fazla katılabilir.

Uzaktan eğitimin sadece yüksek öğretim kurumlarında uygulanabileceğini düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimden zevk aldığımı / alacağımı söyleyebilirim.	☐	☐	☐	☐	☐

Bu ankete ilişkin ilave etmek istediğiniz görüşünüz varsa lütfen aşağıya yazınız.

Google Dokümanlar tarafından hazırlanmıştır

[Kötüye Kullanım Bildirme](#) - [Hizmet Şartları](#) - [Diğer Şartlar](#)

ÖZGEÇMİŞ

- Adı Soyadı** : Birol ÇELİK
- Sürekli Adresi** : Göktürk Bld. Merkez Mah. Çamlık Caddesi Ardıç Sokak
No:2 Ataberk Apt. D:12 Eyüp / İstanbul
- Doğum Yeri ve Yılı** : Eskicuma / 1979
- Yabancı Dili** : İngilizce
- İlk Öğretim** : Yıldırım Beyazıt İlk Öğretim Okulu / İzmir 1991
- Orta Öğretim** : Bornova Sıdika Rodop Lisesi / İzmir (Orta Okul) 1994
Bornova Mimar Sinan Teknik Lisesi / İzmir (Lise) 1998
- Lisans** : Sakarya Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi 2002
- Yayımları** : World Education Conference
- Çalışma Hayatı** : 1996 – 2002 Abel Elektronik Haberleşme ve Güvenlik sistemleri
2002 - Şişli Teknik Ve Endüstri Meslek Lisesi

